

**MEKANSAL DÖNÜŞÜMLER KAPSAMINDA MİMARLIK OKULLARININ
İNCELENMESİ**

Büşra YILMAZ ERDOĞAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

OCAK 2020

Büşra YILMAZ ERDOĞAN tarafından hazırlanan “MEKANSAL DÖNÜŞÜMLER KAPSAMINDA MİMARLIK OKULLARININ İNCELENMESİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Mimarlık Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Sare SAHİL

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

İkinci Danışman: Prof. Dr. Kerim ÇINAR

İç Mimarlık Ana Bilim Dalı, KTO Karatay Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Başkan: Prof. Dr. Dicle AYDIN

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Üye: Doç. Dr. M. Tayfun YILDIRIM

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Üye: Doç. Dr. Arzu ÖZEN YAVUZ

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Tez Savunma Tarihi: 16/01/2020

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Prof. Dr. Sena YAŞYERLİ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Büşra YILMAZ ERDOĞAN

16/01/2020

MEKANSAL DÖNÜŞÜMLER KAPSAMINDA MİMARLIK OKULLARININ İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Büşra YILMAZ ERDOĞAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ocak 2020

ÖZET

Yapıldıkları dönemin ihtiyaçlarına cevap veren binalar, zamanla değişen koşullar ve çağın gereksinimleri nedeniyle özgün işlevlerini kaybetmektedir. İşlevini kaybeden yapıların yeniden kullanım yolu ile topluma kazandırılması, kent hafızasını korumanın yanı sıra ekonomik ve çevresel açıdan da fayda sağlamaktadır. Bu tür özellikleri sayesinde tercih edilen yeniden kullanım, birçok yapı türünde, çeşitli işlevler için uygulanarak binaların günümüze ulaşmasını sağlamaktadır. Ancak yeniden işlevlendirilen yapılar, tamamen özgün haliyle korunamayabilir. Yeniden kullanım, yapıları birçok açıdan etkilemektedir. Yeni işlevin gereksinimleri ve yapı çeşidine göre bu etkinin ölçeği değişmektedir. Çalışma kapsamında yeniden kullanımın bina üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Alan çalışması kapsamında mimarlık okulu olarak işlevlendirilen üç yapı belirlenerek örnek olarak incelenmiştir. Bu örnekler; Konya Kız Öğretmen Okulu'ndan dönüştürülen Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası'ndan dönüştürülen Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ve Mardin Hükümet Konağı'ndan dönüştürülerek Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak kullanılan üç mimarlık okuludur. Mimarlık okulunun gereksinimlerinin binada; mekansal kurgu, strüktürel sistem, cephe ve teknik altyapı üzerindeki etkileri mekan analizleri ve görseller yardımıyla incelenmiş ve çıkan sonuçlar tartışılmıştır. Farklı işlevler için inşa edilen ancak günümüzde aynı işlevi sürdüren bu binalara ait çizimlerden, görsellerden ve yazılı kaynaklardan faydalanılmıştır. Çalışmada mimarlık okullarının kent ile kurduğu ilişkinin mimarlık eğitimi açısından önemine değinilmiş, kent içerisinde atıl durumda kalan, sosyal, kültürel ve tarihi açıdan değerli yapıların topluma yeniden kazandırılmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Bilim Kodu : 80107

Anahtar Kelimeler : Mekansal Dönüşüm, Yeniden Kullanım, Mimarlık Okulları

Sayfa Adedi : 126

Danışman : Prof. Dr. Sare SAHİL

İkinci Danışman : Prof. Dr. Kerim ÇINAR

EVALUATION SCHOOL OF ARCHITECTURE IN THE CONTEXT OF
TRANSFORMED SPACE

(M. Sc. Thesis)

Büşra YILMAZ ERDOĞAN

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

January 2020

ABSTRACT

The buildings, which meet the needs of the period they built, lose their original functions due to the changing conditions and requirements of the era. Integrate buildings that lose functions into society with adaptive re-use, not only preserves urban memory, it also provides economic and environmental benefits. In terms of such properties, adaptive re-use has been applied in many building types for various functions and has provided the buildings to continued existence. However, re-functionalized structures may not be preserved in their original form. Adaptive reuse affects structures in many ways. The scale of this effect varies according to the requirements of the new function and the type of structure. In this study, the effects of reuse on the building were investigated. Within the content of the field study, three buildings which were functioned as architecture schools were examined as examples. These examples; Konya Technical University Faculty of Architecture transformed from Konya Girls Teacher School, Abdullah Gül University Faculty of Architecture transformed from Kayseri Sümerbank Textile Factory and Mardin Artuklu University Faculty of Architecture transformed from Mardin Government House. The effects of the requirements of the architectural school on space editing, structural system, façade and technical infrastructure were examined with the help of space analysis and visuals and the results were discussed. Drawings, visuals and written sources were used to examine these buildings which were built for different functions but have the same function today. In this study, the attention is drawn to the importance of the relationship between the architecture schools and the city in terms of architectural education and the importance of the reuse of social, cultural and historically valuable buildings is emphasized.

Science Code : 80107

Key Words : Space Transformation, Adaptive Re-use, School of Architecture

Page Number : 126

Supervisor : Prof. Dr. Sare SAHİL

Co-Supervisor : Prof. Dr. Kerim ÇINAR

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca bilgi birikimleri ve deneyimleri ile araştırmalarımaya yön veren danışmanlarım Prof. Dr. Sare SAHİL'e ve Prof. Dr. Kerim ÇINAR'a teşekkürü borç bilirim. Saygıdeğer jüri üyesi hocalarım Prof. Dr. Dicle AYDIN'a, Doç Dr. Tayfun YILDIRIM'a ve Doç. Dr. Arzu ÖZEN YAVUZ'a değerli katkıları için çok teşekkür ederim.

Alan çalışmalarım sırasındaki ilgi ve alakaları için Doç Dr. Burak Asiliskender'e, Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan YILMAZ ÇAKMAK'a ve Arş. Gör. İzzettin Kutlu'ya teşekkür ederim. Arşivlerini paylaşarak çalışmama katkıda bulunan Selçuk Üniversitesi Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı'na, Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesine ve saygıdeğer hocam Öğr. Gör. Muammer CANKURT' a teşekkürü borç bilirim.

Tez süresince desteklerinden ötürü Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül TEREÇİ'ye, tez çalışmama fikirleri ile katkıda bulunan Dr. Öğr. Üyesi Özlem DEMİRKAN'a, benimle beraber bu süreci yaşayan ve desteğini en yakından hissettiğim oda arkadaşım Fatma Nur BACAK'a, her başım sıkıştığında fikirlerine danıştığım Ayşenur DAĞ GÜRCAN'a ve KTO Karatay Üniversitesi'ndeki tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim. Dostluğu ile bu süreçte beni motive eden arkadaşım Saliha ERDURMUŞ'a ve diğer tüm dostlarıma destekleri için teşekkür ederim.

Varlıkları ile neşe ve motivasyon kaynağım olan kardeşlerim Burak ve İnci'ye, sevgi ve yardımlarını esirgemeyen annem Fatma YILMAZ'a ve hayatım boyunca beni her konuda destekleyen babam Fevzi YILMAZ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışmalarım süresince hep yanımda olan, desteğini ve anlayışını her an hissettiğim yol arkadaşım, sevgili eşim ve meslektaşım Atabek ERDOĞAN'a sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xi
RESİMLERİN LİSTESİ	xii
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xvi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xvii
1. GİRİŞ.....	1
2. YENİDEN KULLANIM.....	5
2.1. Yeniden Kullanım Kavramı	5
2.2. Binaların Yeniden Kullanımını Gerektiren Nedenler	6
2.3. Yeniden Kullanım Örneği Olarak Mimarlık Okulları.....	11
2.3.1. Konum.....	12
2.3.2. Mekansal kurgu.....	13
2.3.3. Strüktürel sistem	20
2.3.4. Cephe	20
2.3.5. Teknik Altyapı	21
2.4. Mimarlık Okulu Olarak Yeniden Kullanım Örnekleri.....	22
2.4.1. Waterloo Mimarlık Okulu.....	22
2.4.2. Venedik Mimarlık Okulu	25
2.4.3. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi.....	27

	Sayfa
2.4.4. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	29
2.5. Bölüm Değerlendirmesi	31
3. MİMARLIK OKULU OLARAK YENİDEN KULLANILAN BİNALARIN MEKANSAL ANALİZİ	33
3.1. Analiz Kurgusu	33
3.2. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi (Konya Kız Öğretmen Okulu)	34
3.2.1. Konum.....	35
3.2.2. Mekansal kurgu.....	38
3.2.3. Strüktürel sistem	52
3.2.4. Cephe	54
3.2.5. Teknik altyapı.....	56
3.3. Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi (Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası)	58
3.3.1. Konum.....	60
3.3.2. Mekansal kurgu.....	62
3.3.3. Strüktürel sistem	82
3.3.4. Cephe	87
3.3.5. Teknik altyapı.....	89
3.4. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi (Mardin Hükümet Konağı).....	93
3.4.1. Konum.....	95
3.4.2. Mekansal kurgu.....	96
3.4.3. Strüktürel sistem	105
3.4.4. Cephe	108
3.4.5. Teknik altyapı.....	109
3.5. Bölüm Değerlendirmesi	111

	Sayfa
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	113
KAYNAKLAR	119
EK-1. Literatür özeti.....	124
ÖZGEÇMİŞ	126

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Yeniden kullanımı gerektiren etkenler	7
Çizelge 2.2. Mimarlık okulu olarak yeniden kullanım	12
Çizelge 2.3. Mimarlık okullarının mimari ihtiyaç programı.....	16
Çizelge 3.1. Konya Kız Öğretmen Okulu binası genel bilgiler	35
Çizelge 3.2. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü genel bilgiler	59
Çizelge 3.3. Mardin Artuklu Üniversitesi genel bilgiler.....	94
Çizelge 4.1. Mimarlık okullarının analizi	115

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Bir binanın tüm yaşam döngüsünün lineer bir modeli.....	6
Şekil 2.2. İstanbul'daki mimarlık okullarının mekansal ilişkileri	15
Şekil 2.3. İğdir'e göre tasarım stüdyosunda gerçekleşen faaliyetler	19
Şekil 2.4. Mimari tasarım stüdyosunun değişkenleri.....	19
Şekil 2.5. Waterloo Mimarlık Okulu'na ait planlar.....	23
Şekil 2.6. Venedik Mimarlık Okulu kat planları.....	27
Şekil 2.7. Bilgi Üniversitesi kat planı	28
Şekil 2.8. İTÜ Mimarlık Fakültesi kat planı	30
Şekil 3.1. Kız Öğretmen Okulu olarak kullanılan binanın işlevsel analizi.....	39
Şekil 3.2. Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü olarak kullanılan binanın işlevsel analizi	40
Şekil 3.3. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak kullanılan binanın işlevsel analizi	42
Şekil 3.4. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ek bina çizimleri	45
Şekil 3.5. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi spor salonu olarak inşa edilen ek bina çizimleri	48
Şekil 3.6. Binanın yıllara göre cephe değişimleri	56
Şekil 3.7. Kayseri Sümerbank Tekstil Fabrikasının orijinal düzeni	63
Şekil 3.8. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü güncel vaziyet planı	64
Şekil 3.9. İdare ve derslik binası kat planları.....	70
Şekil 3.10. Eğitim binası olarak işlevlendirilen ambarın işlevsel analizi	77
Şekil 3.11. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi vaziyet planı	97
Şekil 3.12. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi binasının işlevsel analizi.	99

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Florida Uluslararası Üniversitesi - robotik ve dijital üretim laboratuvarı	18
Resim 2.2. Waterloo Mimarlık Okulu'na ait görseller	23
Resim 2.3. Waterloo Mimarlık Okulu iç mekan görselleri.....	24
Resim 2.4. Waterloo Mimarlık Okulu dijital üretim laboratuvarı	25
Resim 2.5. Venedik Mimarlık Okulu'na ait görseller	26
Resim 2.6. Bilgi Üniversitesi'ne ait görseller	29
Resim 2.7. İtü Mimarlık Fakültesi genel görünüşü.....	30
Resim 2.8. İtü Mimarlık Fakültesi iç mekan görselleri	31
Resim 3.1. Konya Kız Öğretmen Okulu.....	34
Resim 3.2. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Binası genel görünümü.....	37
Resim 3.3. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Binası genel görünümü.....	37
Resim 3.4. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi bina girişleri.....	41
Resim 3.5. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi eski binaya ait iç mekan görselleri	43
Resim 3.6. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi eski binaya ait iç mekan görselleri	44
Resim 3.7. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ek bina genel görünümü ...	45
Resim 3.8. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ek bina görselleri	46
Resim 3.9. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi spor salonu olarak inşa edilen ek bina genel görünümü.....	47
Resim 3.10. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi spor salonu olarak inşa edilen ek bina genel görünümü.....	49
Resim 3.11. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi eski bina stüdyo düzeni ..	50
Resim 3.12. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ek bina stüdyo düzeni	50
Resim 3.13. Toplantı ve spor salonundan dönüştürülen binadaki stüdyo düzeni.....	51

Resim	Sayfa
Resim 3.14. Stüdyoda binanın eski işlevinden kalan izler.....	51
Resim 3.15. Yapı taş duvar ve kolon detayı	52
Resim 3.16. Binanın yangından sonraki durumu.....	53
Resim 3.17. Çatı katı taşıyıcıları ve tavan penceresi	53
Resim 3.18. Merdiven ile pencerenin kesişim detayı	54
Resim 3.19. Batı ve güney cephelerine ait görseller.....	54
Resim 3.20. Kuzey cephesine ait görseller	55
Resim 3.21. Doğu cephesi	55
Resim 3.22. Cephede ve çatıda yer alan doğal aydınlatma elemanları.....	57
Resim 3.23. Spor salonundan dönüştürülen stüdyonun aydınlatma sistemleri.....	57
Resim 3.24. Isıtma ve soğutma sistemlerinin cepheye etkisi.....	58
Resim 3.25. 1935 yılında Sümerbank Kayseri Yerleşkesi.....	60
Resim 3.26. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü genel görünümü	62
Resim 3.27. Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası, 1935.....	63
Resim 3.28. Araştırma geliştirme ve tasarım merkezi olarak işlevlendirilen üretim binası.....	65
Resim 3.29. Elektrik santrali 1938.....	66
Resim 3.30. Elektrik santrali binasının eski ve yeni hali	66
Resim 3.31. Elektrik santrali binasının girişi ve avlusu.....	67
Resim 3.32. Binanın iç mekanında eski işlevinden kalan izler.....	68
Resim 3.33. Binanın müze işlevine ait iç mekan görselleri	68
Resim 3.34. Eski bina ile ek binanın birleşimi ve bütünlüğü	69
Resim 3.35. İdare ve derslik binası girişi.....	71
Resim 3.36. Eski binanın iç mekan görselleri.....	72

Resim	Sayfa
Resim 3.37. Eski bina kat ve rüzgarlık ekleri	73
Resim 3.38. Ek bina galerili sistem ve köprüler	73
Resim 3.39. Ek bina kütüphane birimi.....	74
Resim 3.40. Bodrum katta yer alan esnek kullanım imkanına sahip mekanlar	74
Resim 3.41. Ambar binasının restorasyondan önceki durumu	75
Resim 3.42. Ambar binasının restorasyon ve yeniden işlevlendirme sürecinden sonraki durumu	76
Resim 3.43. Sergi ve dinlenme alanları olarak kullanılan koridorlar	78
Resim 3.44. Eğitim binasında yer alan derslikler	78
Resim 3.45. Dış yüzeyi sergi alanı olarak kullanılan konferans salonu	79
Resim 3.46. Yemek alanı olarak kullanılan mekan	79
Resim 3.47. Birinci kat koridoru ve akademisyen ofisleri.....	80
Resim 3.48. Mimarlık birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin ortak kullandığı stüdyo.....	81
Resim 3.49. Mimarlık dördüncü sınıf öğrencilerinin ve yüksek lisans-doktora öğrencilerinin ortak kullandığı stüdyo	82
Resim 3.50. Depo binasının özgün taşıyıcı sistemi ve duvarları	83
Resim 3.51. Binanın eski ve yeni taşıyıcıları.....	84
Resim 3.52. Binaya eklenen yapı elemanları.....	85
Resim 3.53. Eğitim binası olarak işlevlendirilen ambarın taşıyıcı sistemi	86
Resim 3.54. Eğitim binası merdivenleri	86
Resim 3.55. Eski depo ve yeni ek binanın kuzeydoğu cephesi	87
Resim 3.56. İdare ve derslik binası avlu ve girişi	88
Resim 3.57. Büyük ambar binası eski ve yeni görünümü.....	88
Resim 3.58. Eğitim binasının güneybatı cephesi	89

Resim	Sayfa
Resim 3.59. İdare ve derslik binası olarak kullanılan küçük deponun açık tesisat sistemi.....	90
Resim 3.60. Tavan pencereleri ve güneş kırıcılar.....	91
Resim 3.61. Yeni binanın tesisat sistemi ve tavan pencereleri	91
Resim 3.62. Eğitim binasının açık tesisat sistemi.....	92
Resim 3.63. Yemekhane alanının açık tesisat sistemi	92
Resim 3.64. Eğitim binasının şeffaf duvarları ve karanlık koridorları	93
Resim 3.65. Mardin Hükümet Konağı genel görünümü, 1915.....	95
Resim 3.66. Cumhuriyet Caddesi'nden binanın batı cephesinin görünümü	96
Resim 3.67. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi bina girişleri.....	98
Resim 3.68. Bodrum katta yer alan mekanlar.....	100
Resim 3.69. Zemin katta yer alan mekanlar	101
Resim 3.70. Birinci katta yer alan mekanlar.....	102
Resim 3.71. İkinci katta yer alan mekanlar.....	103
Resim 3.72. Bodrum katta yer alan stüdyo	104
Resim 3.73. İkinci katta yer alan stüdyolar.....	105
Resim 3.74. Yapı malzemesi ve duvardaki nişler.....	106
Resim 3.75. Yapının merdivenleri	107
Resim 3.76. Binaya eklenen yangın merdiveni ve iç mekandan erişimi	108
Resim 3.77. Mimarlık okulunun avlu duvarlarında hapishaneden kalan izler	108
Resim 3.78. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi cepheleri	109
Resim 3.79. Bodrum kat stüdyo pencereleri.....	110
Resim 3.80. Bodrum kat cephesinde yer alan klima soğutucuları.....	110

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 2.1. Waterloo Mimarlık Okulu'nun konumu.....	22
Harita 2.2. Venedik Mimarlık Okulu konumu.....	25
Harita 2.3. Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul Kampüsü konumu.....	28
Harita 2.4. İTÜ Taşkışla Kampüsü Mimarlık Fakültesi konumu	29
Harita 3.1. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi konumu	36
Harita 3.2. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi binaların yerleşimi	38
Harita 3.3. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü konumu	61
Harita 3.4. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi konumu	95

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

3D

Üç Boyutlu

AR

Artırılmış Gerçeklik - Augmented Reality

CNC

Bilgisayarlı Sayısal Kontrol - Computer Numerical Control

1. GİRİŞ

Yapılar zamanla sosyal, ekonomik, çevresel ve teknolojik etkenler nedeniyle özgün işlevlerini kaybetmektedir. Zamanla işlevini kaybeden binalar terkedilmekte ve yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Yeniden kullanım, binaların varlığını sürdürebilmesi için birçok yapı türünde, çeşitli işlevler için sıklıkla tercih edilen bir seçenektir. Tarihi ve kültürel açıdan önemli, mimari kimliği ile toplum hafızasında yer edinmiş birçok bina, yeniden kullanım yöntemiyle günümüze ulaşmıştır.

Binaların yeniden kullanımında dikkat edilecek en önemli unsurlardan biri, yeni işlevin ihtiyaçlarıdır. Her işlevin kendine özgü gereksinimleri vardır. Bu nedenle her bina her işlev için uygun olmayacaktır. Çalışmaya, yeni işlevin yapıya etkileri incelenerek başlanmıştır. Yeni işlev binanın; mekansal kurgusuna, strüktürel sistemine, cephesine ve teknik altyapısına etki edebilmektedir. Bu etkinin boyutu, mevcut binanın yeni işleve uygunluğuna göre değişmektedir. Her işlevde olduğu gibi, çalışmanın içeriğinde ele alınan mimarlık okullarının da kendine özgü ihtiyaç programı vardır. Mimarlık okulları, mimarlık eğitimi gereğince bazı mekanlara ihtiyaç duymaktadır. Mimarlık okullarının ihtiyaç duyduğu mekansal gereksinimleri belirlemek ve bu gereksinimlerin yeniden işlevlendirilen binalarda nasıl çözümlendiğini araştırmak bu tezin ana konusudur.

Çalışmanın amacı

Binaların sürekliliğinin sağlanması, kaynakların tutumlu kullanımı açısından ekonomik bir avantaj olmasının yanı sıra yapının varlığını sürdürebilmesi ve atıl durumda kalmaması bakımından da önem göstermektedir. Bu kapsamda yapılar gerekli ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden işlevlendirilerek mekânsal dönüşümlere uğramakta ve günlük hayata adapte olabilmektedirler. Bu çalışmada farklı işlevlerden dönüştürülerek güncel işlevini mimarlık okulu olarak sürdüren binaların mekânsal açıdan analiz edilmesi ve işlev değişikliğinin ortaya çıkardığı değişimlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın önemi

Şehir merkezlerinde yeni bina inşa edilecek boş alanların sayısı gün geçtikçe azalmaktadır. Var olan binaların ise bir kısmı işlevini kaybettiği için kullanılmamaktadır. Mimarlık okullarının kent ile kurduğu ilişkinin önemi düşünüldüğünde bu çalışma, kent içerisinde atıl durumda kalan birçok yapının yeniden işlevlendirilmesi ve bu işlevde mimarlık okulu olarak kullanımın sorgulanması konusunda önem göstermektedir.

Çalışmanın kapsamı

Bu çalışma, koruma ilkelerinin değerlendirilmesinin ötesinde, yeniden kullanımın işlev ile ilişkisinin değerlendirildiği bir çalışmadır. Bu nedenle çalışmanın içeriği, yeniden kullanım sürecinin binaya etkilerinin işlevsel açıdan incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

Tez çalışmasında, mimarlık okulu olarak yeniden kullanımın binaya etkileri araştırılmış, bu kapsamda literatürde yer alan mimarlık okullarından örnekler verilmiştir. Bu doğrultuda Türkiye’de yer alan üç örnek belirlenerek alan çalışması kapsamında incelenmiştir. Bu örnekler; Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ve Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi binalarıdır.

Çalışmanın yöntemi

Araştırmada veri elde edebilmek amacıyla konu ile ilgili literatür analizi yapılarak yazılı, çizili ve görsel kaynaklara ulaşılmıştır. Konu ile ilgili yerli ve yabancı tezler, makaleler, dergiler, internet kaynakları, kitaplar ve bildiriler taranarak çalışmanın literatürdeki yeri araştırılmıştır. Çalışma metodolojisi olarak alan araştırma yöntemi kullanılmış, belirlenen örnekler yerinde incelenmiştir. Örneklerin incelenmesi için literatür araştırmaları doğrultusunda bir analiz yöntemi oluşturulmuştur. Bu yöntemin amacı, yapıların yeniden kullanım sürecinin ve mimarlık okulunun gereksinimlerinin binaya etkilerini belirlemektir. Yöntem kapsamında binanın; konumu, mekansal kurgusu, strüktürel sistemi, cephesi ve teknik altyapısı incelenmiştir.

Tez çalışması dört ana bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölüm olan giriş bölümünde tez çalışmasının konusu tanımlanarak; çalışmanın amacı, önemi ve yöntemi üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, yeniden kullanım ile ilgili literatür araştırması yapılmış, yeniden kullanımı gerektiren nedenlerden söz edilmiştir. Mimarlık okulu olarak yeniden kullanım özelinde mimarlık okulunun gereksinimlerinden bahsedilmiş, bu gereksinimlerin binaya etkileri; konum, mekansal kurgu, strüktürel sistem, cephe ve teknik altyapı olmak üzere beş alt başlıkta açıklanmıştır. Bu konu yurtiçi ve yurtdışı örnekler ile desteklenmiştir.

Üçüncü bölümde mimarlık okulu olarak yeniden kullanılan üç örnek belirlenmiştir. Bu örnekler, çalışma kapsamında Türkiye’de yer alan; Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak belirlenmiş ve incelenmiştir. Bu yapılar ile ilgili araştırmalar yapılmış, fotoğraflardan ve yapı ile ilgili verilerden faydalanılmıştır. Binaların güncel işlevleri, literatür araştırmasında belirlenen kriterler üzerinden analiz edilmiştir.

Dördüncü bölüm olan sonuç bölümünde elde edilen veriler sonucunda mimarlık okullarının mekânsal dönüşümleri incelenerek çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. Üç farklı binanın aynı işlev için kullanımı yorumlanmıştır.

2. YENİDEN KULLANIM

“Temelinde “değişim” olan yeniden kullanım mekansal dönüşümle ifadesini bulur. İnsanın kültür birikimi ile biçimlenen yapısal çevreyi de doğrudan etkileyen bu değişim, beraberinde kimlik arayışını gündeme getirmektedir” (Başa, 2007).

Yeniden kullanım, mevcut bir binanın yeni bir işlevi yerine getirmek amacıyla değiştirilerek kullanılması olarak tanımlanabilir (Burden, 2004). Bu yaklaşımdaki en önemli amaç, binaların kullanıcıların gereksinimlerine daha iyi cevap vermesini sağlamak ve kullanım ömrünü uzatmaktır. Bina fazlalığını değerlendirmeyi hedefleyen bu düşünce, binaları eskime, boş kalma ve nihayetinde yıkılma tehdidinden kurtarmaktadır (Douglas, 2006: 146).

Fiziki olarak varlığını sürdüren binalar, çağın ihtiyaçlarının ve mevcut koşulların değişmesi sonucunda işlevsel açıdan eskime sürecine girebilirler. Bu tür binalarda yeni gereksinimlerin giderilebilmesi için, var olan işlevin geliştirilmesi veya orijinal işlevin değiştirilerek binaya yeni bir işlev verilmesi gerekebilir (Altınoluk, 1998: 19).

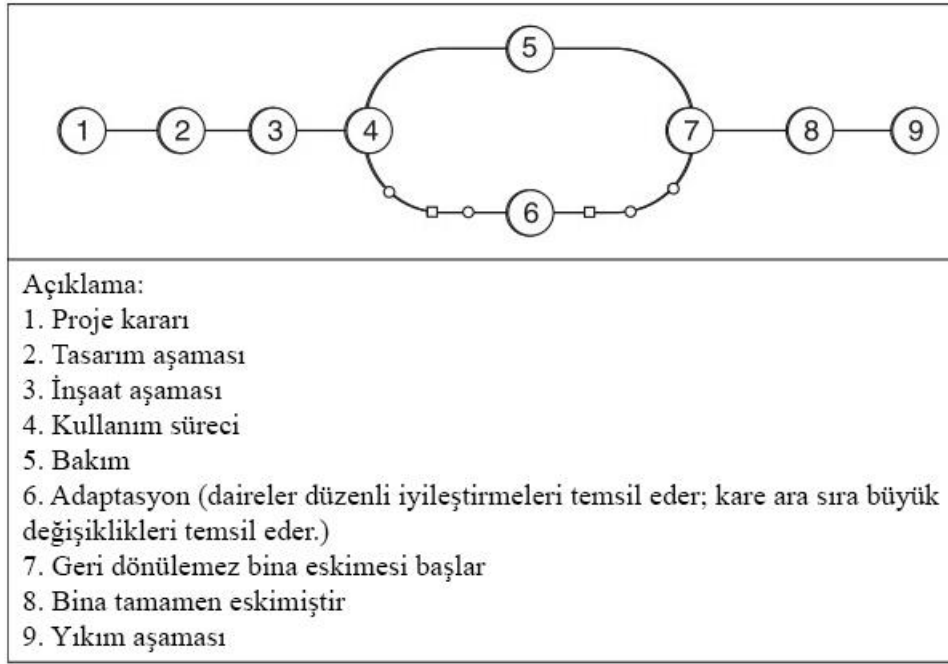
2.1. Yeniden Kullanım Kavramı

Çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili bilinçlenmenin artması ile geri dönüşüm çağdaş toplumlar için belirleyici bir nitelik haline gelmiştir. Atıkların azaltılması ve yeniden kullanılması şişeler, kıyafetler, arabalar ve binalar üzerinde etkili olmaktadır. Yeniden kullanım, kullanılamayacak durumdaki bir öğeyi farklı bir amaç için kullanılabilir duruma getirme işlemidir. Bu süreçte binalar için önemli olan, binanın tarihine ve niteliğine önem veren bir proje hazırlamaktır (C.O.Australia, 2004: 3, 5). Zaman içinde değişen toplumsal yapının gereksinimleri de değişmektedir. Bu bağlamda yeniden kullanım, gereksinimleri karşılamak için yeni binalar yapmak yerine gün geçtikçe artan yapı stokunun değerlendirilmesini sağlayan bir seçenektir.

Bina dönüşümü, binaların kullanıma devam etmesini sağlamak için kullanılan bir yöntemdir. Binaları yıkım sürecine girmekten kurtaran bu yaklaşım bina fazlalığından kurtulmak için en hesaplı ve en uygun tercihtir. Bina fazlalığının dönüştürülerek yeniden kullanılması, binaların yıkılmasına engel olamasa da kullanım ömrünü uzatmanın en iyi yoludur.

Günümüzde fazlalık olan binaların çoğu hala iyi kalitededir ve bu tür yapıların yıkılması ekonomik olmayan, maliyetli, zararlı ve kirletici bir süreç olacaktır (Douglas, 2006: 96, 98).

Binaların kullanımını sürdürmesi bakım veya yeni işleve adaptasyon seçenekleri ile sağlanmaktadır. Bu sayede yapıdan daha fazla yararlanılabilir ve yıkım sürecine girmesi ertelenebilir. Şekil 2.1.'de binaların yaşam döngüsünde bakım ve adaptasyonun etkileri görülmektedir.

Şekil 2.1. Bir binanın tüm yaşam döngüsünün lineer bir modeli (Douglas, 2006)

“Umberto Eco, binanın inşa edildiğinde içermesi amaçlanan kullanımını ‘birincil işlev’, bu kullanım amacı hiç değişmese bile zaman ve çevre koşullarındaki değişmelerin o binaya kattığı ‘yeni işlev boyutu’ nu ‘ikincil işlev’ olarak tanımlamaktadır” (Altınoluk, 1998: 9). Birincil işlevini tamamlayan yapılar bakım ve yeniden kullanım ile ikincil işlevlerine geçebilir ve bu sayede ömürlerini devam ettirebilirler.

2.2. Binaların Yeniden Kullanımını Gerektiren Nedenler

Binalar zamanla eskiyerek orijinal işlevlerini kaybedebilirler. Ancak bazı binaların fiziksel olarak eskimleri, işlevlerini kaybetmelerinden daha uzun sürmektedir. Bu tür durumlarda binanın işlevinin kısmen ya da tamamen değiştirilmesinde fayda vardır (Altınoluk ve Karadayı Yenice, 2019). Yapıların zamanla eskimelerinde ve dönüşüme uğramalarında etkin

olan bazı faktörler vardır. Binaların yeniden kullanımında etkili olan bu faktörler ile ilgili kaynak araştırması Çizelge 2.1’de listelenmiştir.

Çizelge 2.1. Yeniden kullanımı gerektiren etkenler (araştırmacı tarafından hazırlanmıştır)

Altınoluk (1998)	Çevresel, Ekonomik, Tarihsel-Kültürel
Apaydın Başa (2007)	Toplumsal, Çevresel, Ekonomik, Teknolojik
Bullen ve Love (2010)	Çevresel, Ekonomik, Sosyal
C.O.Australia (2004)	Çevresel, Ekonomik, Sosyal
Conejos, Langston ve Smith (2011)	Sosyal, Yasal, Politik, Fiziksel, Ekonomik, Fonksiyonel, Teknolojik
Douglas (2006)	Çevresel, Sosyal, Mekânsal, Ekonomik, Teknik
Erdinç (2002)	Sosyal, Yasal, Ekonomik
Langston, Wong, Hui, ve Shen (2008)	Fiziksel, Ekonomik, Fonksiyonel, Teknolojik, Sosyal, Yasal
Öter (1996)	Teknolojik, Ekonomik, Toplumsal
Wilkinson (2011)	Ekonomik, Fonksiyonel, Fiziksel, Sosyal, Yasal, Estetik
Yaldız (2013)	Çevresel, Ekonomik, Sosyal
Yıldırım (1999)	Fiziksel, Sosyal ve Ekonomik, Çevresel, İşlevsel

Binaların yaşam döngüsünde eskimleri ve özgün işlevlerini kaybetmeleri kaçınılmaz bir durum olabilir. Yapının zaman içerisinde maruz kaldığı bazı etkenler onları yeniden kullanım seçeneğine götürmektedir. Tez içeriğinde yeniden kullanımı gerektiren etkenler Çizelge 2.1’de gösterilen faktörlerin sentezlenmesi ile; toplumsal, çevresel, ekonomik ve teknolojik etkenler olarak dört ana başlıkta ele alınmıştır.

Toplumsal nedenler

Yeni ihtiyaçlar farklı problemleri ortaya çıkarabilmektedir. Değişen ihtiyaçlar sonucunda işlevsel eskimler meydana gelebilir. Mesela kullanıcı değişikliği sebebiyle günümüzde bazı kiliseler cami olarak kullanılırken bazıları ise terkedilmiş haldedir. İşlevler eskise de binalar var olmaya devam eder. Binaların varlığının sürdürülmesi açısından onları birer maddi kaynak olarak düşünmek yerine binaların gelecek nesillere aktarılacak toplumsal miras olduklarını göz önünde bulundurmak daha doğrudur (Altınoluk, 1998: 19).

“Binaların tarihi değeri, geçmişte gerek yapım tekniği gerek malzemesi gerekse tarihte önemli olaylara sahne olması bakımından taşıdığı değerdir. Bu potansiyel, ayrıca günümüz için ‘üç boyutlu görsel bir eğitim aracı’ olması bakımından da önemlidir” (Öter, 1996). Tarihi ve kültürel değeri olan, toplumsal bellekte yer edinmiş binaların korunması ve yeniden kullanımı, onlara değer veren toplumlar için uzun vadede yarar sağlayacaktır. Bu tür binaları ihmal ederek kullanılamaz hale getirmek yerine geri dönüştürerek topluma kazandırmak daha sempatik bir seçenek olacak ve toplum tarafından takdir edilecektir. (C.O.Australia, 2004: 4)

Eski yapılar sokak dokusunda önemli yer edinebilir ve bulundukları yere karakter katabilirler. Bu tür binaları korumak ve değerlendirmek “yerin ruhunun” korunmasına da yardımcı olacaktır. Toplum açısından önemli olan binaların yeniden kullanılması topluluk algısına da katkıda bulunur ve çoğunlukla kullanıcılar tarafından konforlu çalışma ortamları olarak değerlendirilirler. Bunların yanında boş ve terkedilmiş binalardaki azalma, topluma olumlu yansır ve suçlar ve istenmeyen davranışlar azalır (Langston, Wong, Hui, ve Shen, 2008).

Yeni bina ihtiyacı gün geçtikçe artarken bu binaların inşa edilmesi için gereken alan azalmaktadır. Özellikle kent merkezlerindeki alanlarda yapılaşmalar uzun zaman önce başlamıştır, bu nedenle yeni yapılar için yer bulmak gitgide daha zor olmaktadır. Yeniden kullanımın en önemli avantajlarından biri yeni bir “yer” ihtiyacının olmamasıdır. Mevcut alanda mevcut yapı değerlendirilerek yeni ihtiyaçlara uygun hale getirilebilir. Böylelikle ulaşımın kolaylıkla sağlanabileceği kent merkezinde konumlanan ve kullanılmayan birçok binanın yeniden kullanım yolu ile değerlendirilmesi ve topluma yeniden kazandırılması tarihi ve kültürel mirası koruyarak hayatta tutmaya yardımcı olabilir. Tarihi yapıların yeniden kullanımı ise bir geri dönüşüm olarak düşünülebileceği için toplum açısından yıkıp yenisini yapmaya göre daha faydalı olacaktır.

Bir binanın kültürel-tarihi değerini sürdürmesi açısından yeniden kullanım önemli bir etkidir. Bir bina, kent tarihinin bir parçasıdır. Ancak her eski binanın kültürel değeri yoktur. Bunun ayırt edilmesinde benzersizlik önemli bir rol oynar. Tanınmış mimarların eserleri, önemli olaylara tanıklık etmiş binalar, özel yapı tipolojilerine ve yapım tekniklerine sahip binalar kültürel açıdan değerlidir (Wilkinson, Remoy ve Langston, 2014: 170, 171).

Çevresel nedenler

Dünyadaki kaynakların gün geçtikçe azalması sonucunda insanlar daha az kaynak tüketimi ile ilgili çözümlere yönelmiş ve bunun sonucunda “geri dönüşüm” kavramı ortaya çıkmıştır. Binaların yeniden kullanımı da büyük ölçekli bir geri dönüşüm projesidir. Mevcut binayı korumak ve tekrar kullanılabilir hale getirmek, binanın yıkılmasını önleyerek yeniden topluma kazandırır. Yeni bir yapı inşa etmek ile kıyaslandığı zaman yeniden kullanım, binanın yıkım sürecinde ortaya çıkan atık miktarı, harcanan enerji, tüketilen kaynaklar ve maliyet tasarrufu açısından daha ekolojik bir seçenektir.

Bir bina için, yeni bir bina yapımından ziyade yenileme tercih edilerek geri dönüştürülürse büyük miktarda hammadde kullanımından kaçınılarak önemli ölçüde enerji korunmuş olur. Mevcut binanın ve strüktürün çoğunun korunduğu “sade” bir yenileme, büyük bir enerji tasarrufu sağlayacaktır, ancak büyük değişikliklerin yapıldığı daha zorlu yenilemelerde bile genellikle yıkımdan ve yeni yapı inşasından daha az enerji kullanılacaktır (Langston ve diğerleri, 2008).

Ekonomik nedenler

Kent içerisindeki kullanılmayan yapı stoku düşünüldüğü zaman onların yeni bir işlev verilerek kullanılabilir hale getirilmesi, binaları yeniden hayata döndürmenin sosyal avantajlarının yanı sıra ekonomik açıdan da fayda sağlamaktadır. Strüktürel açıdan yeni bir yapılanma gerekmedikçe yeniden kullanım, yeni bina inşaatından daha az maliyetli olacaktır.

Bazı yenileme projelerinde mevcut altyapının kullanılması ile yıkım ve yeniden inşa seçeneğine göre tasarruf sağlanabilir. Binanın yanı sıra yollar, gaz, elektrik ve su kaynakları, telekomünikasyonlar, kablo ağları ve diğer birçok servis mevcut “konut altyapısı” sayesinde yeniden kullanılabilir. Yıkım ve yeniden inşa seçeneği ile bunların tamamen yenilenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu sayede süreden de tasarruf elde edilecektir (Gorse ve Highfield, 2009: 18). Var olan bir binayı kullanmak, onu yıkıp yerine yenisini inşa etmekten daha ucuzdur. Bunun nedeni oldukça açıktır. Adaptasyon süreci genel olarak yeni bir oluşumdan daha hızlıdır. Mevcut altyapı zaten sağlanmıştır (temeller, ana servisler, üstyapı gibi). Bu durum sözleşme süresinin daha kısa olmasını sağlamaktadır. Yeniden kullanım; pahalı,

savurgan ve tehlikeli yıkım sürecinin de ortadan kaldırılmasını sağlamaktadır. Yıkım sebebiyle tehlikeli maddeler ortaya çıkabilir ve zemin zarar görebilir. Bu zararların giderilmesi ve iyileştirilmesi pahalı olabilir. Ayrıca yıkım süreci, genel gelişim sürecinde daha fazla “gömülü enerji” içermektedir (Douglas, 2006: 15).

“Yeni bina ‘enerji yoğun’ bir çabayı gerektirirken, eski yapıya yeni fonksiyon verilmesi ‘emek yoğun’ çalışmaları gerektiren bir olgu olarak karşımıza çıkar” (Altınoluk, 1998: 20). Bir binayı baştan inşa etmek, kazı çalışmalarından inşaatın bitişine kadar yoğun enerji tüketimi gerektirir. Bu enerji; makinelerin kullanımını, malzemelerin taşınma süreçlerini ve doğal kaynakların tüketimini içermektedir. Ancak bir binanın yeniden kullanımı ile bu enerji ihtiyacının yerini el emeği almaktadır. Bu sayede enerji tasarrufu sağlamanın yanında, makinelerin yerini insan gücünün aldığı bir çalışma alanı oluşturulmaktadır (Selçuk, 2006).

Gorse ve Highfield’e göre; mevcut binanın yenilenmesi ve yeniden kullanılması genel olarak yeni inşaat maliyetlerinden daha düşük olsa da bazı durumlarda yeni işlevin gereksinimleri belirlendiği zaman mevcut yapının bazı özellikleri yeni işlev için uygun olmayabilir. Mesela mevcut binanın kat yüksekliği düşünülen işlev için çok yüksek ya da çok düşük olabilir ve adaptasyonun sağlanması için çok yüksek bir maliyet gerekebilir. Bu durumlarda işlev seçiminde mevcut binanın potansiyeli göz önünde bulundurulmalı ve ayrıntılı bir maliyet değerlendirmesi yapılmalıdır. Binanın seçilen işleve uygun olup olmadığı analiz edilmelidir (Gorse ve Highfield, 2009: 9). Gorse ve Highfield, yenilemenin uygulanabilirliğini belirleyen en önemli faktörleri şu şekilde belirtmiştir:

- Beklenen kira geliri,
- Beklenen kâr değeri,
- Tahmini geliştirme maliyeti,
- Yer edinmenin maliyeti,
- Programın finansman maliyeti (Gorse ve Highfield, 2009: 10).

Teknolojik nedenler

Teknolojideki ilerlemeler ve yeni buluşlar yaşamı önemli ölçüde etkilemektedir. Teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan ürünler çoğunlukla günlük yaşamımızda yer edinmeye başlamıştır. İnsan hayatını sosyal ve kültürel olarak etkileyen bu gelişmeler binalarda da yeni ihtiyaçlara sebep olmaktadır. Ayrıca teknolojik gelişmeler binaların

yeniden kullanımında yeni işlevler için de belirleyici olabilmektedir. Örneğin fabrika, laboratuvar, ofis, sinema gibi birçok işleve teknolojiye ilerlemeler sonucunda ihtiyaç duyulmuştur.

Binaların teknoloji ile bağlantısı gün geçtikçe artmaktadır ve teknolojinin değişimi binayı değer faktörlerden daha fazla etkileyebilir. Teknolojinin binalarda etkilediği alanlar; iletişim, teknik donanımlar, güvenlik, asansörler, bina yönetim sistemleri ve doğal enerji sistemlerini içerebilir (Wilkinson ve diğerleri, 2014: 194). Bunların yanı sıra teknolojik gelişmeler binalarda yapı malzemelerini ve yapım tekniklerini de etkilemektedir.

2.3. Yeniden Kullanım Örneği Olarak Mimarlık Okulları

Yeniden kullanım sürecinde, binaların işlevleri belirlendikten sonra yeni ihtiyaç programının binaya entegre edilmesi sürecinde mevcut yapı birçok yönden etkilenmektedir. Yıldırım (1999), Yıldız (2003) ve Selçuk (2006) tarafından yapılan çalışmalarda yeni işlevin binaya etkileri beş ana başlıkta gruplandırılmıştır. Bu başlıklar şu şekilde sıralanmaktadır:

- Mekansal kurguya müdahale
- Strüktürel sisteme müdahale
- Cepheye müdahale
- Teknik altyapıya müdahale
- Binanın yakın çevresine müdahale

Mimarlık okullarının ihtiyaç programını oluşturan birçok bileşen vardır. Bu bileşenleri oluşturan fiziksel ihtiyaçlar ve eğitim imkanları haricinde mimarlık okulu ile kent arasındaki bağlantı da mimarlık öğrencilerinin eğitimi üzerinde etkili olmaktadır. Mekansal öğrenme, dünya ölçeğinden başlayıp stüdyo ölçeğine kadar devam etmektedir. Bu nedenle öğrencilerin kentle ve içinde bulundukları okul ile ilişkileri, eğitimleri açısından önemlidir (Saka, 2018).

Bu bilgiler doğrultusunda, yeniden kullanım örneği olarak mimarlık okulları incelenirken; mimarlık okulunun gereksinimleri ile yeni işlevin binaya etkileri sentezlenmiştir (Çizelge 2.2.). Mimarlık okulunun kent ile kurduğu ilişkinin önemini vurgulamak için “konum”, mimarlık okullarının mekansal gereksinimlerini ve bu gereksinimlerin mevcut bina kurgusuna etkilerini açıklamak için “mekansal kurgu”, yeni işlevin yapıya etkilerini

incelemek için “cephe”, “strüktürel sistem” ve “teknik altyapı” olmak üzere beş ana başlık oluşturulmuştur.

Çizelge 2.2. Mimarlık okulu olarak yeniden kullanım

Mimarlık Okulu Olarak Yeniden Kullanım	Yeniden Kullanımın Binaya Etkileri	Mimarlık Okulunun Mekansal Gereksinimleri
Konum	Binanın yakın çevresine müdahale	Mimarlık okulunun konumu, kent içi / kent dışı kampüs
Mekansal Kurgu	Mekansal kurguya müdahale	Mimarlık okulunun ihtiyaç programı, mimari tasarım stüdyosu
Strüktürel Sistem	Strüktürel sisteme müdahale	
Cephe	Cepheye müdahale	
Teknik Altyapı	Teknik altyapıya müdahale	

2.3.1. Konum

“Kentteki konumlarına göre üniversiteler; kent üniversiteleri ve kent dışı üniversiteler (kampüsler) olarak iki grupta incelenebilir” (Türeyen, 2002 aktaran Erçevik ve Önal, 2011). Yeniden işlevlendirilerek kullanılan fakülte binalarının çoğu kent içerisinde konumlandığı için “kent üniversitesi” tanımına girmektedir. Kent içerisinde yer alan üniversitelerin hem öğrenci hem de kent açısından birçok etkisi vardır.

“Üniversitelerin, kent içinde, merkeze yakın konumlanmasının;

- Öğrencilerin, kent ve kentlilerle kaynaşmaları;
- Öğrencilerin, kentin tüm sosyal ve kültürel olanaklarından yararlanmaları;
- Kentlilerin üniversitenin eğitim, kültür ve sosyal birimlerinden (spor salonları, kütüphane, oditoryum, v.b.) yararlanmaları gibi avantajları vardır” (Erçevik ve Önal, 2011).

Üniversiteler ile kent arasındaki bağ mimarlık okulları özelinde düşünüldüğünde mimarlık eğitimi ile diğer bilim dalları arasındaki fark önem göstermektedir. Bu farkı Erzen (1976), şu şekilde ifade etmiştir:

Diğer bilim alanlarından farklı olarak, mimarlık eğitimi öğrencinin tüm duyuları ve fiziği ile çalışmasını gerektirir. Mimarlık eğitiminde, sanat uğraşısında olduğu gibi, akıl, göz ve elin birlikte çalışma yeteneği geliştirilmelidir. Bu yetenek, mimarlık öğrencisinin çevre ile olumlu ve dolaysız ilişkiler kurmasına yardım eder ve estetik algı potansiyeli geliştirir. Mekan, malzeme ve tüm duyulara çağrı yapan çok boyutlu öğelerini çözümleyebilmek için öğrencinin fiziksel ve duyuşsal yapısı ile olaya yaklaşması gereklidir (Erzen, 1976).

Mimarlık eğitiminde öğrencinin bulunduğu fiziksel çevre önemi düşünüldüğü zaman öğrencinin mimarlık eğitimi süresince eğitim gördüğü okulun konumu, çevresindeki binalar, açık alanlar, yollar, sosyal ve kültürel mekanlar öğrenciyi etkileyen önemli unsurlardır. Bu bağlamda mimarlık öğrencisinin kent ile etkileşimi önemlidir.

Durur’a (2018) göre mimarlık mesleğinin uygulama sahası kenttir. Mimarlar kentlerle ilişki kurarak deneyimler ve çıkarımlar sağlamaktadır. Bu sebeple kentlerin mimarlar için önemi oldukça fazladır. Mimarlık okullarının kent içerisinde konumlanması, kentten beslenerek gelişmesini sağlar ve kentin gelişmesine de katkıda bulunur. Mimarlık okullarının kentlerde yer alması hem mimarlık eğitimi için hem de içinde yer aldığı kent için oldukça faydalıdır (Durur, 2018).

2.3.2. Mekansal kurgu

“Binanın mekansal oluşumu:

- Yapı tek bir hacimden oluşabilir.
- Yapı tekrarlanan hacimlerden oluşabilir.
- Yapı karmaşık plan şeması gösterebilir.

Yapının mekansal oluşum şeması, verilecek yeni işlevle doğrudan bağlantılıdır ve belki de en önemli faktördür, bir ön şarttır” (Altınoluk, 1998: 22).

Binanın mekansal kurgusu, yeniden kullanımın bina üzerindeki etkisi açısından önemlidir. Mevcut binanın mekansal kurgusu ile yeni işlevin ihtiyaç programının benzerlik göstermesi, binanın daha az değişim geçirerek yeni işleve adapte olmasını sağlamaktadır. Mekansal kurgudaki değişimleri etkileyen bir diğer faktör ise binanın tarihi değeridir. Selçuk’a göre yapı stoku olarak nitelendirdiğimiz, yeniden işlevlendirilmeye uygun herhangi bir bina için strüktür özellikleri ve yönetmelikler dikkate alındığı sürece yeni işlevin ihtiyaç duyduğu değişimler kolaylıkla uygulanabilir. Ancak tarihi açıdan önemli olan tescilli binalarda,

binanın durumunun yeni işlevin gereksinimlerine uygun olması ve yapının mevcut planı üzerindeki değişimler en az seviyede tutularak yeniden işlevlendirilmesi gerekmektedir (Selçuk, 2006).

Yaldız, binalarda yeni bir işlevin gereksinimlerin mekansal kurguya etkilerini;

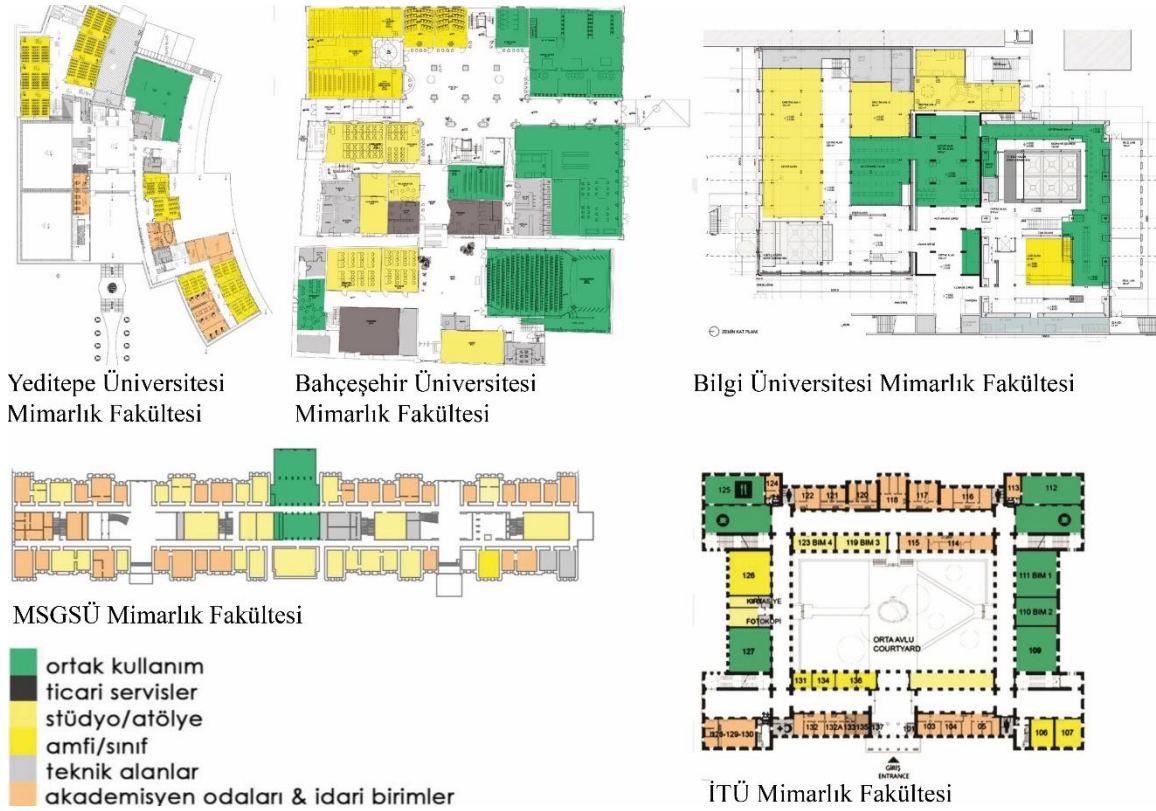
- Ara kat ilave edilmesi,
- Mekanlar arası geçit oluşturulması,
- Mekanların birleştirilmesi,
- Ek binalar yapılması olarak sınıflandırmıştır (Yaldız, 2003).

Binaların kullanıcıları ve kullanım amaçları zamanla değişirken ihtiyaç programı da değişim göstermektedir. Mevcut formun yeni ihtiyaç programına uyum sağlayabilmesi için gereksinimler doğrultusunda mekanlar arası ilişkiler göz önünde bulundurularak; geçitler oluşturulabilir, var olan mekanlar birleştirilebilir veya bölünerek daha fazla mekan oluşturulabilir. Bina strüktürünün ve kat yüksekliklerinin elverişli olduğu durumlarda binaya zarar vermeden ara kat ilave edilebilir. Yapının yeni programın gereksinimlerinin tamamına cevap veremediği durumlarda ek bina yapımı tercih edilmektedir.

Kullanıcı ihtiyaçlarının değişmesi, nüfustaki artış ve çağın getirdiği yenilikler, diğer yapılarda olduğu gibi eğitim yapılarında da mekansal kurguyu etkilemektedir. Tüm bu değişimlerden etkilenen eğitim mekanlarının, dönüştürülmeye açık, esnek mekanlar olması gerekmektedir (İslamoğlu, 2014). Çağın gereksinimlerinden en çok etkilenen eğitim mekanlarından biri üniversitelerdir. Her fakültenin ihtiyaç programı farklıdır. Bu ihtiyaç programları, fakültelerin kendilerine özgü fiziksel gereksinimleri doğrultusunda şekillenmektedir. En güncel eğitim yöntemlerini barındıran üniversiteler, yeniliklere ayak uydurabilen, esnek mekanlara sahip olmalıdır.

Mimarlık fakültelerinin diğer fakültelere göre daha esnek bir eğitim sistemi vardır. Eğitimdeki esneklik mekanı da etkilemektedir. Ayrıca mimarlık eğitiminin diğer birçok disiplinden farkı, bir tasarım alanı olarak; yaratma, test etme ve inceleme sürecinden oluşmasıdır. Bu nedenle öğrencinin başarı aşamaları, daha az tecrübeli tasarımcı ve daha tecrübeli tasarımcı olarak düşünülmektedir. Bu durum öğrencilerin sosyal etkileşimini artırır ve eğitimi de etkiler. Öğrenci, yalnızca ders sürecinde eğitim almakla kalmaz boş vakitlerini de tasarım ve üretim için kullanır. Mimarlık fakültelerinde üretim ve etkileşim süreklilik

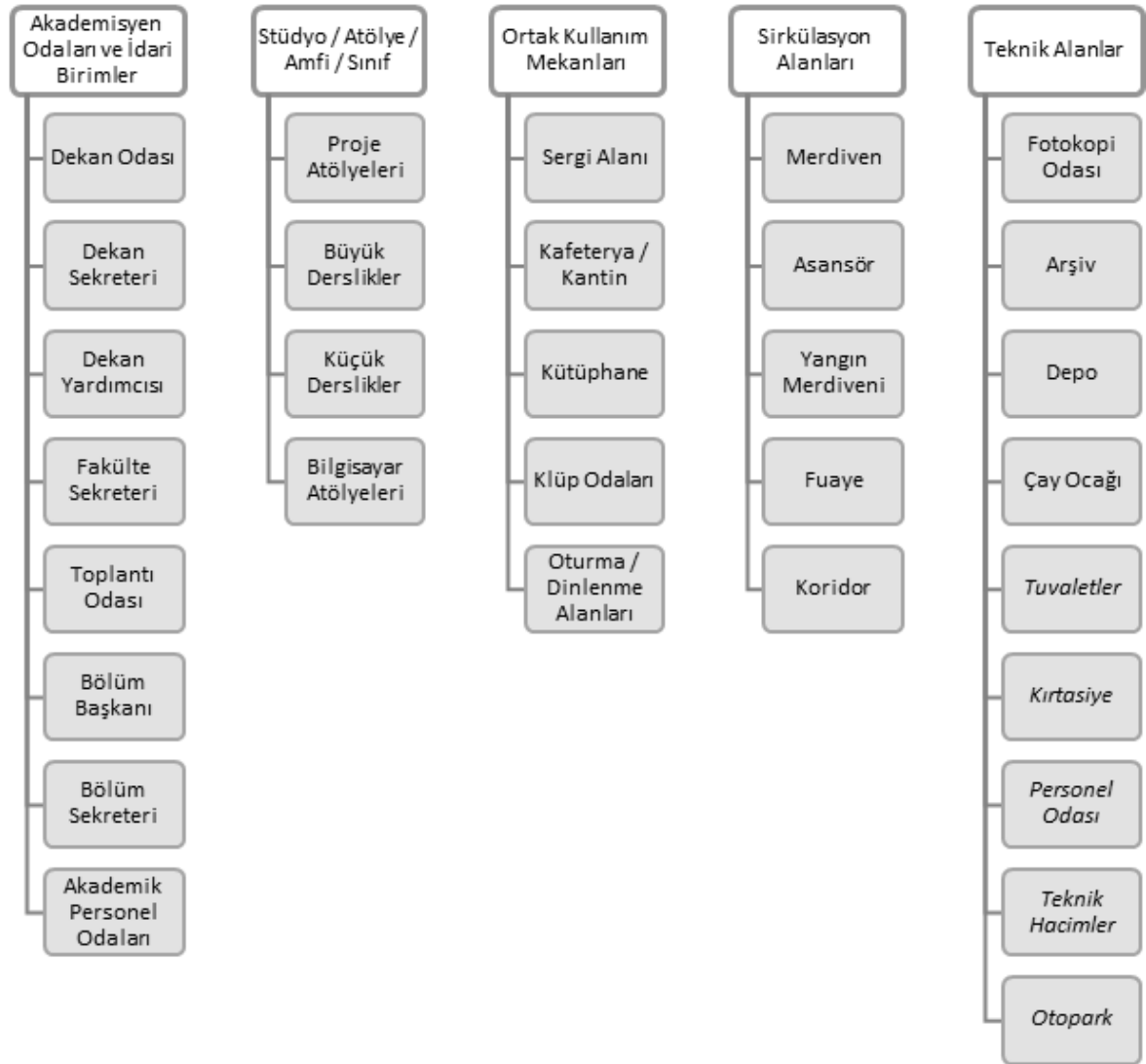
gösterir. Bu yüzden mimarlık öğrencilerinin yaşam ve eğitim alanı, mimarlık okulunun tamamıdır (Cabadak, 2016). Mimarlık okullarında eğitim sistemi doğrultusunda oluşturulan mekanlar ve bu mekanların birbirleriyle ilişkileri ile ilgili örnek Şekil 2.2’de yer almaktadır.

Şekil 2.2. İstanbul'daki mimarlık okullarının mekansal ilişkileri (Cabadak, 2016)

Mimarlık okullarının mekânsal gereksinimleri, her okul için farklılıklar gösterse de örnekler incelendiğinde genel olarak mekanların; akademisyen odaları ve idari birimler, stüdyo/atölye/amfi/sınıf, ortak kullanım mekanları, sirkülasyon alanları ve teknik alanlar olarak beş ana fonksiyona ayrıldığı gözlemlenmiştir. Bu fonksiyonlar ve içeriklerine dair ayrıntılar Çizelge 2.3’te gösterilmiştir.

Çizelge 2.3. Mimarlık okullarının mimari ihtiyaç programı (mimarlık okulu örnekleri incelenerek araştırmacı tarafından oluşturulmuştur)

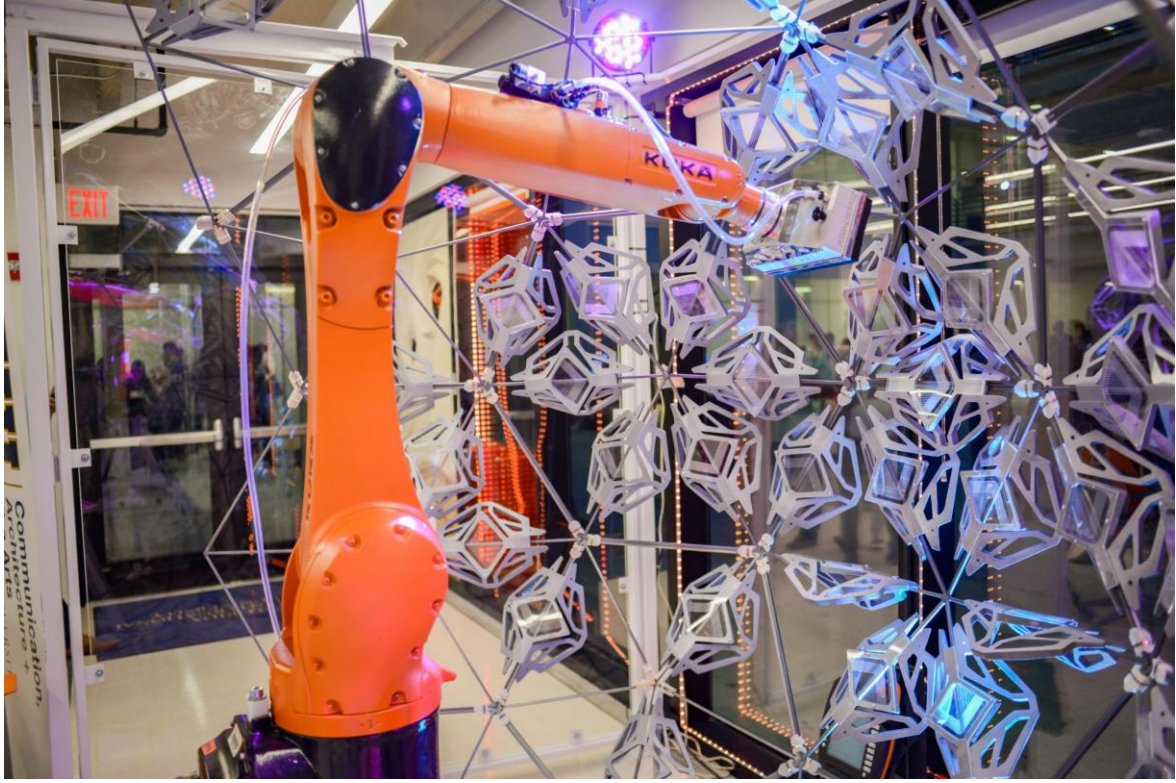
Akademisyen Odaları ve İdari Birimler: Fakülte bünyesindeki akademik ve idari personelin çalışma alanlarını oluşturur. Bazı mimarlık okullarında bu bölüm ayrı bir binada yer almaktadır.

Ortak Kullanım Mekanları: Mimarlık öğrencilerinin ders dışında da okulda vakit geçirmeleri ve çalışmalarına devam etmeleri nedeniyle mimarlık okullarında birçok sosyal mekan oluşmuştur. Öğrencilerin çalışmaları için kütüphanelerin dışında çoğu okulda mimarlık öğrencilerine yönelik ortak çizim odaları bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin zaman geçirmesi için oluşturulan kafeterya, kantin ve dinlenme alanları gibi mekanlar öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurdukları sosyal mekanlardır.

Sirkülasyon Alanları: Sirkülasyon alanları yatay ve düşey sirkülasyon alanları olarak ikiye ayrılır. Fuaye ve koridorlar yatay sirkülasyon alanlarına girerken, asansörler ve merdivenler düşey sirkülasyon alanlarını oluşturmaktadır. Ayrıca binalarda yangın merdivenleri de bulunmaktadır. Bazı mimarlık okullarında sirkülasyon alanlarına avlular ve yürüyen merdivenler de dahil olmaktadır.

Teknik Alanlar: Fakültenin ve binanın genel olarak ihtiyaç duyduğu mekanlar bu kapsama girmektedir. Fakültenin ihtiyaç duyduğu mekanlar; depo, arşiv, fotokopi odası, çay ocağı, kırtasiye ve personel odası gibi birimlerdir. Bina için gerekli olan teknik alanlar ise; teknik hacimler (makine dairesi, kazan dairesi, su deposu, hidrofor odası, elektrik odası ve jeneratör odası), ıslak hacimler ve otopark olarak sınıflandırılabilir.

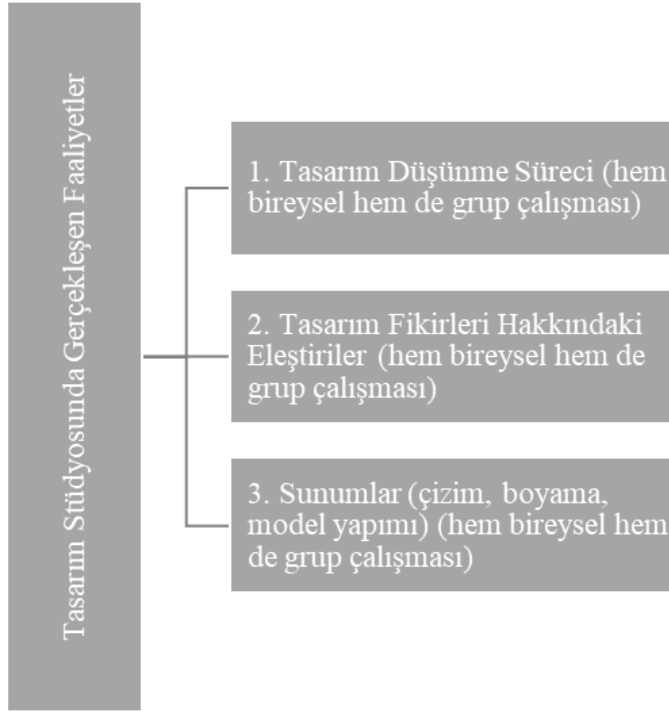
Stüdyo / Atölye / Amfi / Sınıf: Mimarlık eğitiminin temelini oluşturan proje derslerinin ana mekanı stüdyolar ve atölyelerdir. Öğrencilerin genellikle projeleri üzerinde çalıştıkları ve ürünlerinin sunumlarını yaptıkları alanlardır. Bazı mimarlık okullarında öğrenciler projelerinin üretim ve sunum aşamalarını fuaye ve koridorlarda ya da açık alanlarda da gerçekleştirebilmektedir. Amfi ve sınıflar daha çok teorik derslerde ve lisansüstü eğitimde kullanılmaktadır. Ders içeriği ve öğrenci sayısına göre kullanılan dersliklerin boyutu belirlenmektedir. Ayrıca teknolojideki gelişmeler neticesinde stüdyoların ihtiyaçları da değişmektedir. Bilgisayar destekli tasarımın gelişmesi ile bilgisayar atölyeleri kurulduğu gibi teknolojinin gelişmesi ile zaman içerisinde sanal gerçeklik laboratuvarları, 3D yazıcı atölyeleri gibi mekanlar ortaya çıkmıştır. Teknolojinin mimarlık okullarındaki stüdyolar üzerindeki etkisine bir örnek olarak Resim 2.1’de Florida Uluslararası Üniversitesi’nin Robotik ve Dijital Üretim Laboratuvarı gösterilmiştir.

Resim 2.1. Florida Uluslararası Üniversitesi - robotik ve dijital üretim laboratuvarı (URL-1)

Mimarlık eğitiminin temel mekanı olarak kabul edilen mimari tasarım stüdyoları, mimarlık öğrencilerinin zamanlarının çoğunu geçirdikleri alanlardır. Mimarlık eğitimi gereği tasarım ve üretim süreci ders bittikten sonra da devam etmektedir. Bu sebeple mimari tasarım stüdyoları tasarlanırken; öğrencilerin burada geçirdikleri süre, gerçekleştirilecek faaliyetler ve mekan gereksinimleri dikkate alınmalıdır.

İğdir'e göre tasarım stüdyosu; "tasarım düşünme süreci, tasarım fikirleri hakkında eleştiriler (jüri dahil) ve çizim, boyama, model yapımı vb. gibi sunumlar hazırlanması olmak üzere üç ana kategoride faaliyet içerir. Bütün bu faaliyetler, ya bireysel ya da grup çalışması olarak yerini alabilir" (İğdir, 1998, aktaran Atay, 2015). Tasarım stüdyosunda gerçekleştirilen faaliyetler, Şekil 2.3'te gösterilmiştir.

Şekil 2.3. İğdir’e göre tasarım stüdyosunda gerçekleşen faaliyetler (Atay, 2015)

Mimarlık eğitiminin niteliği açısından mimari tasarım stüdyolarının sağladığı koşullar önemlidir. Stüdyolar, eğitimin gereksinimlerine cevap verebilir özellikte olmalıdır. Ketizmen’e göre mimari tasarım stüdyolarının nitelikli çalışma mekanları olabilmesi için ihtiyaç duyulan bazı değişkenler vardır. Bu değişkenler, Şekil 2.4’te yer almaktadır.

Teknik Değişkenler	Fonksiyonel Değişkenler	Davranışa Ait Değişkenler
•Aydınlatma •Havalandırma •Akustik •Isısal Konfor	•Bireysel Çalışma Alanları •Ortak Çalışma Alanları •Sirkülasyon Alanı •Mekan Büyüklüğü	•Kullanıcı Özellikleri •Gerçekleştirilecek Faaliyetler

Şekil 2.4. Mimari tasarım stüdyosunun değişkenleri (araştırmacı tarafından uyarlanmıştır) (Atay, 2015)

2.3.3. Strüktürel sistem

Binanın yeni işlevinin gereksinimleri sonucunda mekansal kurguda gerçekleştirilen değişiklikler, çağın imkanlarının izin verdiği ölçüde, yapının strüktürel sistemini de etkilemektedir. Bu değişiklikler uygulanırken, binanın mevcut yapı sistemi ve özgün yapı malzemesi mümkün olduğunca korunmalıdır. Binanın karakteri ile bütünleşen mekanların, yapı elemanlarının ve cephelerin olumsuz etkilere maruz kalmadan varlığını sürdürmeleri sağlanmalıdır (Yaldız, 2003).

Yeniden işlevlendirilen binalarda; mevcut strüktürü iyileştirme, binanın yönetmeliklere uygun olmasını sağlama, düşey sirkülasyonlar veya katlar ilave etme gibi ihtiyaçlar doğrultusunda mevcut strüktürde değişiklikler meydana gelebilir. Binanın taşıyıcı sistemleri olarak adlandırılan; kolonlar, kirişler, taşıyıcı duvarlar ve kat plakları gibi yapı elemanları bu değişikliklerden etkilenmektedir (Selçuk, 2006). Yapının strüktürel sistemine etki eden değişikliklerin türü ve ölçüsü, binanın mevcut strüktürüne ve yapı türüne göre şekillenmektedir. Tarihi bir yapının yeniden kullanılması durumunda, var olan strüktür zarar görmeden yalnızca güçlendirme uygulanırken, yeniden işlevlendirilecek olan binanın endüstriyel bir yapı olması halinde ise, yalnızca yapı kabuğu korunarak asma kat ve düşey sirkülasyon ilaveleri yapılabilmektedir.

Binanın iskeletini oluşturan çatı, döşeme, kolon, kiriş gibi strüktürel elemanlar, binanın karakterinin de önemli parçaları arasında yer almaktadır. Binanın kimliğini koruyarak yeniden kullanmanın temel hedef olduğu düşünülürse, strüktürel sistem üzerinde yapılan değişikliklerin binanın bütüncül yapısını bozmayacak ölçekte uygulanması gerekmektedir.

2.3.4. Cephe

Bina cepheleri, belirli bir kişi, olay ya da mimari akım ile ilişkilendirilen belirleyici bir sembol olabilir. Bu nedenle cephenin korunması, sokak dokusunun da korunmasını sağlayacaktır. Bununla birlikte eski binaların iç mekan düzenleri genellikle modern yaşamın gereksinimleri için uygun değildir. Cephenin korunması, proje yürütücülerinin çıkarları ile koruma kurulları arasındaki çatışmaya çözüm sağlamaktadır. Binanın korunmaya değer orijinal görünümü korunur ve tutmaya değer olmayan kısımlar değiştirilerek geride kalan alanın daha verimli ve daha ekonomik şekilde kullanılması sağlanır (Douglas, 2006: 122,

124). Korunmaya değer birçok binanın cephesinin büyük reklam panoları ve havalandırma üniteleri ile kapatıldığı, binaların özgün yüzeylerinin sıva ile kaplanarak boyandığı ve mevcutta var olan açıklıkların kapatıldığı görülmektedir. Binada yapılan tüm değişikliklerde temel prensip, özgün cepheyi korumak olmalıdır (Yıldırım, 1999).

Yeniden kullanım sürecinin bina cephesine etkileri; dış cephenin eskiyerek onarıma ihtiyaç duyması, yeni işlevin etkilerinin cepheye yansımaları, yalıtımı artırmak için yapılan iyileştirmeler ve binaya yeni işlevine uygun yeni bir görünüm kazandırma talebi gibi nedenlerden oluşmaktadır. Yeniden işlevlendirme sonucunda binanın mekansal kurgusundaki değişimlerin cepheye; mevcut mekanların bölücüler ile yeniden planlanması, büyük pencerelerin olduğu mekanların asma katlar aracılığıyla düşeyde bölünmesi ve bu nedenle cephedeki bazı açıklıkların kapatılması gibi etkileri olmaktadır (Selçuk, 2006).

Binaların yeniden işlevlendirilmesi sonucunda cephede yeni işlevin etkileri görülebilir. Ancak bu etkiler, yapının kimliğine zarar vermeden ve bina cephesindeki geçmişe ait önemli izleri silmeden gerçekleştirilmelidir. Böylece binanın kent hafızasındaki yeri korunarak topluma yeniden kazandırılması sağlanır.

2.3.5. Teknik Altyapı

Binaların yeni işlevleri; aydınlatma, havalandırma, ısıtma gibi çağın gerektirdiği teknik imkanları binaya entegre etme gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Mevcutta var olmayan bu tür sistemlerin, yapının günümüz konforuna ulaşabilmesi için binaya ilave edilmesi gerekmektedir. Bu tür gereksinimleri binaya entegre ederken dikkat edilmesi gereken en önemli husus; binanın cephesine, plan kurgusuna ve estetiğine zarar verilmemesidir (Yıldırım, 1999).

Yeniden kullanımda önemli bir etken olan teknik gereksinimler, işlevi eğitim yapısı olan mimarlık okulları için de önem göstermektedir. Stüdyoların aydınlatması, havalandırması, ısıtma-soğutma sistemleri gibi ihtiyaçlar eğitimin konforu açısından dikkate alınmalıdır. Tesisat sistemlerinin dışında çağın teknolojisinin gerektirdiği başka ihtiyaçlar da vardır. Mimarlık okulları da teknolojinin gerektirdiği teknik sistemlere ve mekanlara ihtiyaç duymaktadır. Rzazade bu ihtiyaçları; “uzaktan/ çevrimiçi eğitim, çevrimiçi konferans olanakları, bilgisayar destekli tasarım ve bilgisayar destekli üretim olanakları; bilgisayar

programları, dijital sunum olanakları, dijital araştırma olanakları - sanal turlar, simülasyon; sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik, sanal tasarım stüdyosu ve sanal jüri, robotik kol olanakları” olarak tanımlamıştır (Rzazade, 2018).

2.4. Mimarlık Okulu Olarak Yeniden Kullanım Örnekleri

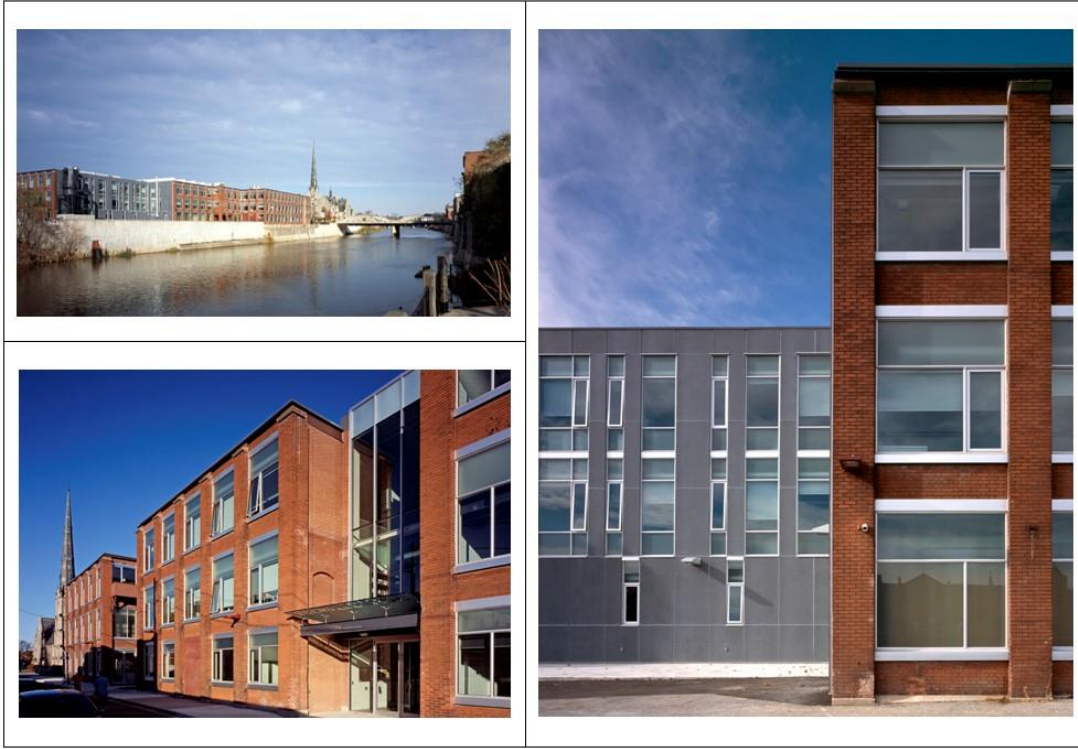
2.4.1. Waterloo Mimarlık Okulu

Waterloo Mimarlık okulu, Cambridge’deki Grand Nehri’nin kenarındaki eski ipek fabrikasından dönüştürülen binayı kullanmaktadır. Kent merkezinde yer alan yapının tarihi çevresi kent ile kurduğu ilişki, mimarlık öğrencileri için oldukça önemlidir (URL-2) (Harita 2.1.)

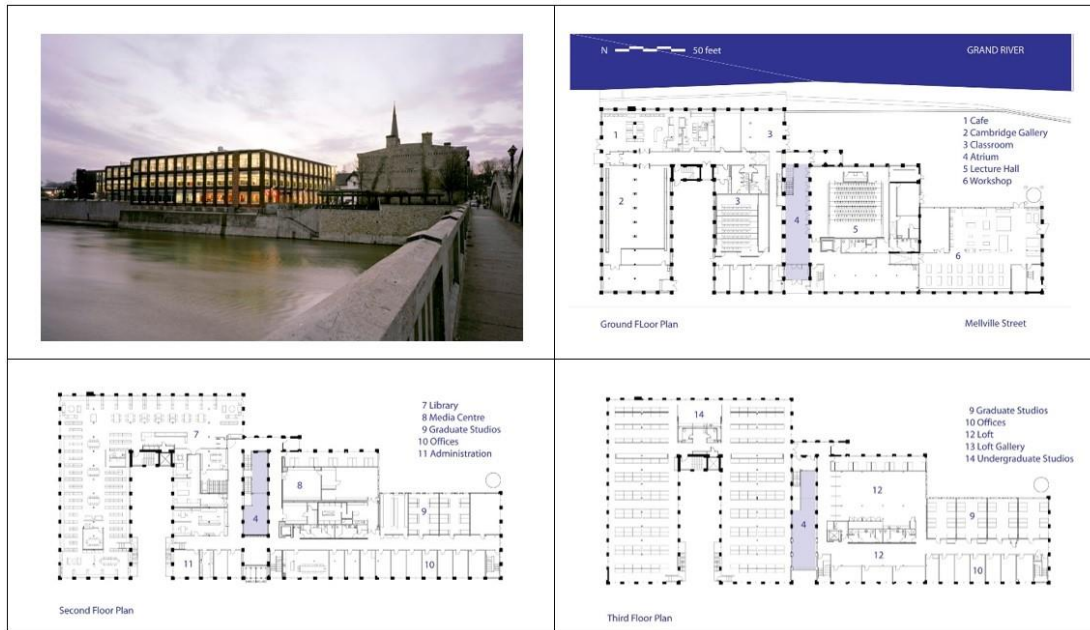
Harita 2.1. Waterloo Mimarlık Okulu'nun konumu (URL-3)

2004 yılında binayı mimarlık okuluna dönüştüren mimar Levitt Goodman’dır. Yapının özgün tuğla duvarları ile çelik çerçeveli yeni detayları birleştirerek, mevcut yapıyı tamamlayan çağdaş bir görünüm elde etmiştir (URL-2) (Resim 2.2.).

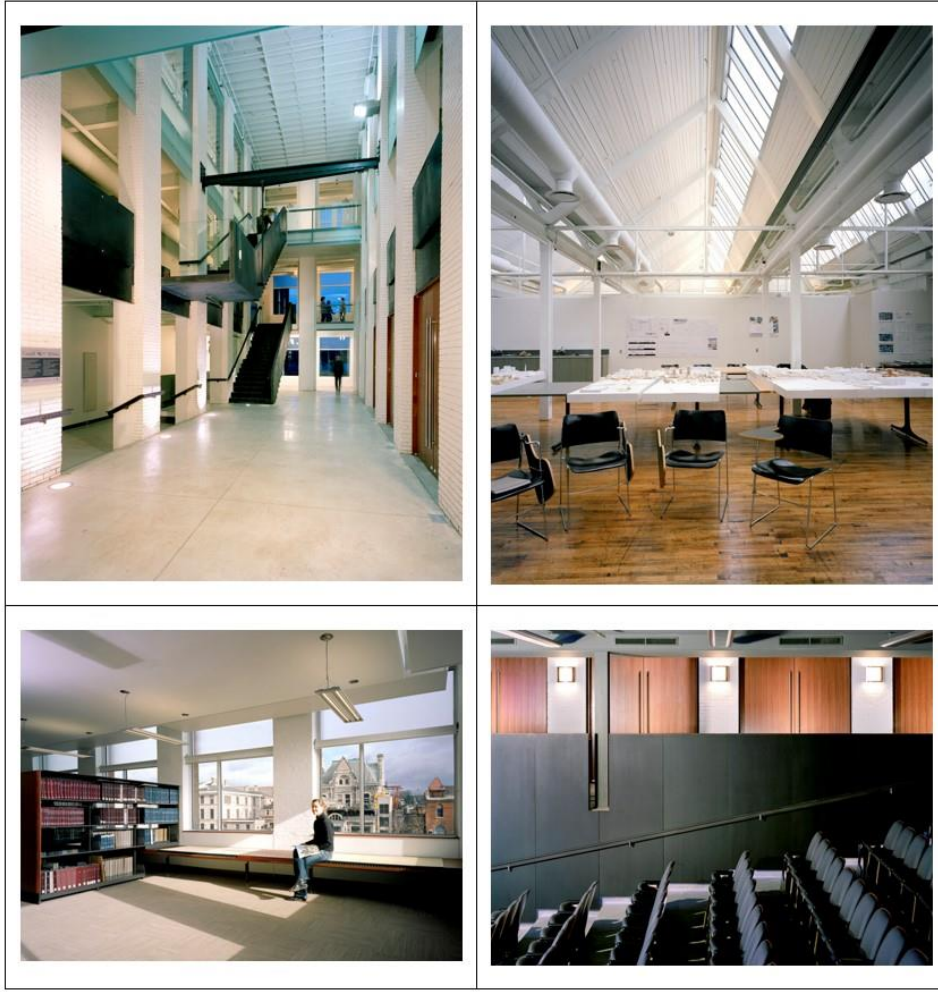

Resim 2.2. Waterloo Mimarlık Okulu'na ait görseller (URL-2)

Üç katlı yapının merkezinde yer alan atriyum, mekanların bağlandığı ana sirkülasyon alanıdır. Bu nedenler atriyum sürekli etkileşim halindedir. Binanın zemin katında; kafe, stüdyolar, oditoryum ve atölyeler yer almaktadır. Birinci katta; kütüphane, medya merkezi, lisansüstü eğitim stüdyoları, ofisler ve yönetim yer alırken, ikinci katta da benzer işlevler ve asma kat bulunmaktadır (URL-4) (Şekil 2.5.).

Şekil 2.5. Waterloo Mimarlık Okulu'na ait planlar (URL-4)

Resim 2.3. Waterloo Mimarlık Okulu iç mekan görselleri (URL-2)

Okulda teknolojinin mimarlık eğitime etkisini gösterir nitelikte bir dijital üretim laboratuvarı yer almaktadır. Bu laboratuvarı, entegre görselleştirme merkezi ile tasarım ve üretim merkezlerinin ihtiyaç duydukları ekipmanlar yer almaktadır. Atölyede CNC makineleri, 3D yazıcı ve lazer kesim cihazı gibi makineler bulunmaktadır (URL-5) (Resim 2.4.).

Resim 2.4. Waterloo Mimarlık Okulu dijital üretim laboratuvarı (URL-5)

2.4.2. Venedik Mimarlık Okulu

1883 yılında Dorsoduro’da kurulan pamuk ipliği üretim fabrikası, 1916 yılında çıkan yangın ile zarar görmüştür. Yapı onarılarak 1960 yılına kadar işlevini sürdürmüştür ve daha sonra kapatılarak terk edilmiştir (URL-6).

Harita 2.2. Venedik Mimarlık Okulu konumu (URL-3)

1990’larda Gino Valle Mimarlık Ofisi tarafından yeniden işlevlendirilen yapının büyük bir kısmı mimarlık fakültesi olarak kullanılmaktadır. Yapının üzerine sonradan eklenen kanatlar, 1991 yılında mimarlık okullarının hayal gücünü temsil etmesi amacıyla tasarlanmıştır (URL-7) (Resim 2.5.).

Resim 2.5. Venedik Mimarlık Okulu'na ait görseller (URL-6)

Yapının planları incelendiği zaman, zemin katta; stüdyolar, AR laboratuvarı, proje arşivi ve fotoğraf atölyesi yer almaktadır. Birinci katta; stüdyolar, multimedya laboratuvarı ve oditoryum bulunurken ikinci kat ise kütüphane olarak işlevlendirilmiştir (Şekil 2.6.).

Şekil 2.6. Venedik Mimarlık Okulu kat planları (URL-6)

2.4.3. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

1913 yılında İstanbul'da kurulan Silahtarağa Elektrik Fabrikası, 1914 yılında elektrik üretmeye başlamıştır. Fabrika, Türkiye'nin ilk termik santralidir. 1983 yılına kadar üretime devam eden yapı, 2004 yılında Bilgi Üniversitesi tarafından kullanılmaya başlamıştır (Nartkaya, 2016).

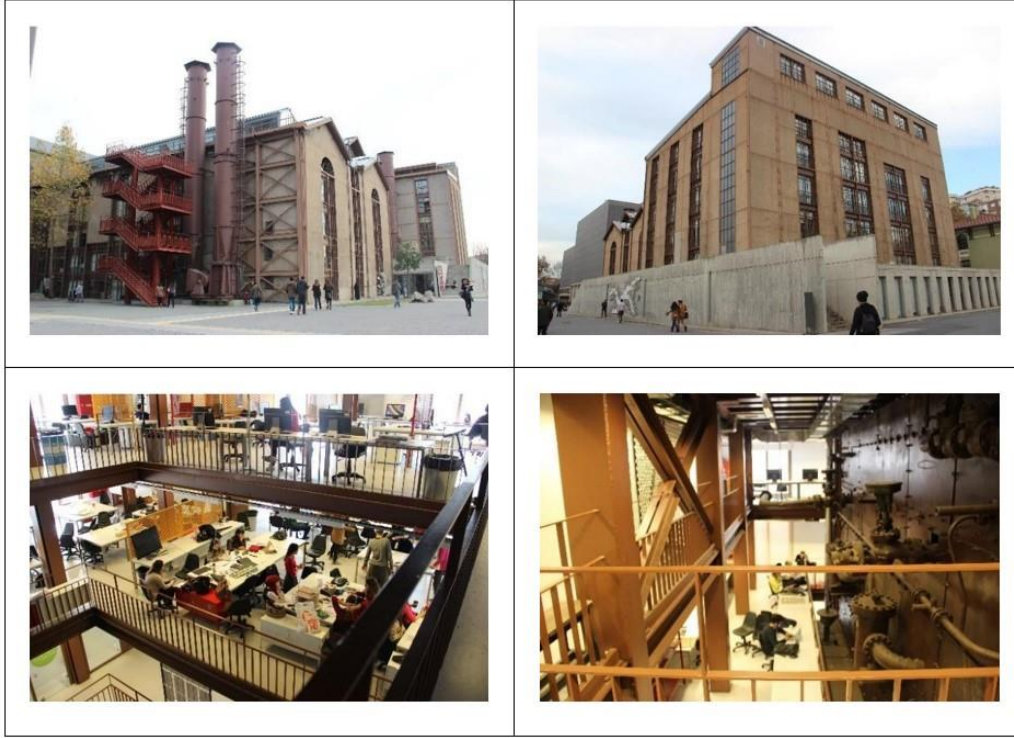

Harita 2.3. Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul Kampüsü konumu (URL-3)

Yerleşke içerisinde eğitim birimleri haricinde; kütüphane, müze, sosyal alanlar gibi birçok fonksiyon yer almaktadır. Elektrik fabrikasına ait 4 ve 6 nolu kazan daireleri ise mimarlık fakültesi tarafından yeniden işlevlendirilerek kullanılmıştır (Şekil 2.7.). Fabrikadan kalan tescilli makineler, bina içerisinde korunarak sergilenmektedir (Nartkaya, 2016) (Resim 2.6.).

Şekil 2.7. Bilgi Üniversitesi kat planı (Cabadak, 2016)

Resim 2.6. Bilgi Üniversitesi'ne ait görseller (Nartkaya, 2016)

2.4.4. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Taşkılla binası, 1874 yılında İngiliz mimar Williams James Smith tarafından askeri hastane olarak kullanılması amacıyla inşa edilmiştir. Bina 1860 yılında onarılarak kışla olarak kullanılmıştır. 1973-1950 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi'ne devredilen yapı, Mimarlık ve İnşaat Fakülteleri tarafından kullanılmaya başlamıştır (Tetik, 2013).

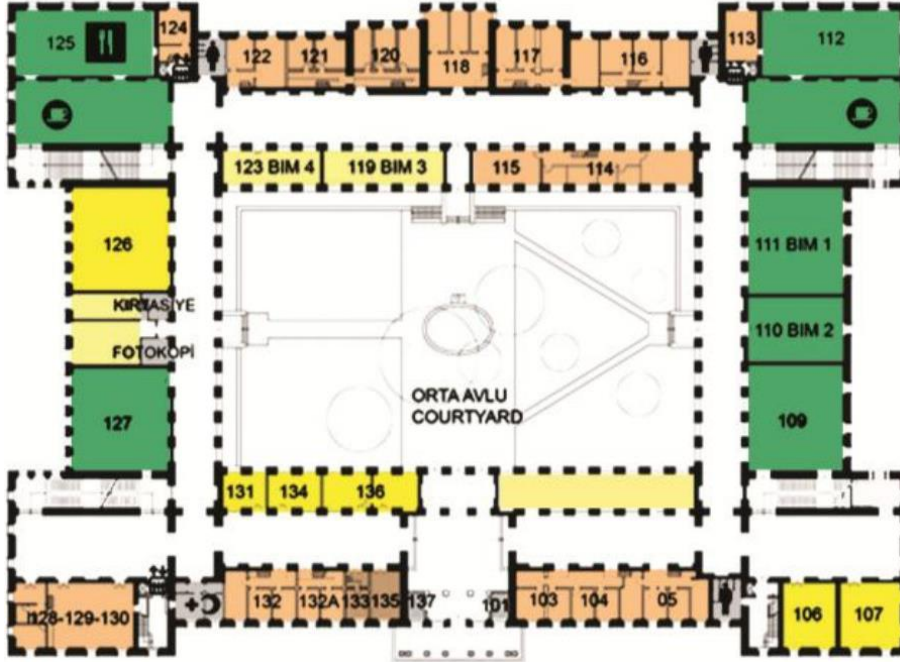

Harita 2.4. İTÜ Taşkılla Kampüsü Mimarlık Fakültesi konumu (URL-3)

Taşkışla binasının yapı düzeni simetriktir. Dört adet kulenin birbirine bağlanması ile mekan kurgusu oluşmuştur (Resim 2.7.). Binada sosyal alanlar, stüdyolar, derslikler, kantin, akademik ofisler, laboratuvarlar ve avlu yer almaktadır (Cabadak, 2016) (Şekil 2.8.).

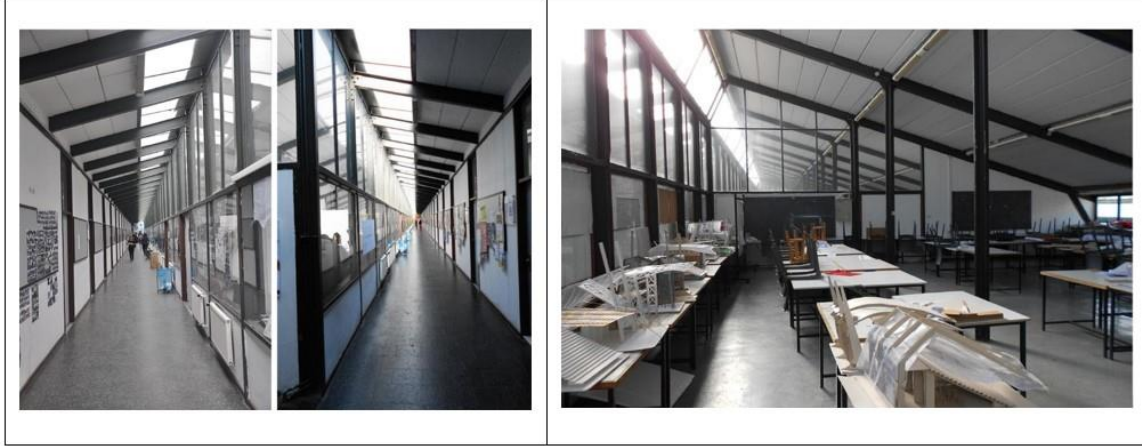

Resim 2.7. İTÜ Mimarlık Fakültesi genel görünüşü (Cabadak, 2016)

Şekil 2.8. İTÜ Mimarlık Fakültesi kat planı (Cabadak, 2016)

Binanın çatısı 1970’li yıllarda Nezih Eldem tarafından çelik bir sistem ile yeniden tasarlanmıştır. Çatı katındaki dar ve uzun koridorlar fenerli çatı sistemi üzerindeki pencereler ile aydınlatılmaktadır. Proje atölyeleri ve sınıflar, bu koridorlara açılmaktadır (Kocabıyık, 2014) (Resim 2.8.).

Resim 2.8. İtù Mimarlık Fakültesi iç mekan görselleri (Kocabıyık, 2014)

2.5. Bölüm Değerlendirmesi

Bu bölümde yeniden kullanım kavramı açıklanmış, yeniden kullanımın önemi üzerinde durulmuştur. Yeniden kullanımı gerektiren nedenlerden bahsedilmiş ve kaynak taramaları sonucunda bu nedenler; toplumsal nedenler, çevresel nedenler, ekonomik nedenler ve teknolojik nedenler olarak dört alt başlıkta ele alınmıştır.

Mimarlık okulunun ihtiyaç programının ve yeni işlevin gereksinimlerinin mevcut binaya etkileri incelenerek, mimarlık okulu olarak yeniden kullanılan binalar için bu etkiler; konum, mekansal kurgu, cephe, strüktürel sistem ve teknik altyapı olarak beş alt başlıkta tanımlanmıştır. Çalışmanın literatür araştırmasını oluşturan bu kısımda yeniden kullanıma ve mimarlık okullarının gereksinimlerine dair kaynaklar taranarak bir araya getirilmiştir. Bu kaynakların özeti niteliğinde oluşturulan tablo, EK-1’de yer almaktadır.

3. MİMARLIK OKULU OLARAK YENİDEN KULLANILAN BİNALARIN MEKANSAL ANALİZİ

3.1. Analiz Kurgusu

Çalışmada incelenmek üzere mimarlık okulu olarak yeniden işlevlendirilen üç farklı yapı belirlenmiştir.

Bu yapılardan ilki Konya Kız Öğretmen Okulu olarak inşa edilen ve günümüzde Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak kullanılan binadır. İlk işlevi eğitim yapısı olan binanın ek binaları ile birlikte mimarlık okulu olarak kullanımı incelenecektir.

İkinci yapı, Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası'ndan Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü'ne dönüştürülen bir endüstri yapısıdır. Bu örnekte bir endüstri yapısının üniversite binası olarak kullanımı, okulun benimsediği eğitim prensiplerinin mekana yansımaları ve mimarlık fakültesi özelinde ihtiyaç programına bulunan çözümler incelenecektir.

Üçüncü ve son yapı olan Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ise Mardin Hükümet Konağı olarak inşa edilen binanın yeniden işlevlendirilmesi sonucunda mimarlık okuluna dönüştürülmüştür. Hükümet konağının yanındaki eski hapishane binası ile birlikte mimarlık fakültesi olarak kullanımı ve yapıda eski işlevden kalan izler incelenecektir.

Bu üç örneğin çalışma kapsamında tercih edilme nedeni üçünün de mimarlık okulu olarak yeniden işlevlendirilen binalar olmasıdır. Farklı amaçlarla inşa edilen üç yapının aynı işlev için kullanımı esnasında ortaya çıkan farklı çözümler incelenecektir. Örnekler belirlenirken Türkiye'de yer alan mimarlık okulları incelenerek yeniden işlevlendirilen yapılarda eğitim sürdüren okullar tespit edilmiştir. İstanbul ilindeki örnekler çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Seçilen örnekler incelenirken literatür araştırmaları neticesinde bir analiz yöntemi oluşturulmuştur. Bu analiz yönteminin amacı, yapıların yeniden kullanım sürecinin ve mimarlık okulunun gereksinimlerinin binaya etkilerini belirlemektir. Bu yöntem kapsamında binanın;

- Tarihçesi ve genel bilgileri
- Konumu
- Mekansal kurgusu
- Strüktürel sistemi
- Cephesi
- Teknik altyapısı incelenmiştir.

3.2. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi (Konya Kız Öğretmen Okulu)

1915 yılında kurulan Konya Dar-ülmüallimatı 1924 yılında Mimar Muzaffer tarafından tasarlanan yeni binasına taşınmıştır. Yapının inşaatı başladıktan bir süre sonra 1920 yılında Mimar Muzaffer'in ölümü nedeniyle binanın inşaatını tamamlayan, Mimar Muzaffer'in yetiştirdiği Mimar Falik Ülkü olmuştur (Sözen ve Dülgerler, 1978). 1924 yılında eğitim öğretime açılan bina kız öğretmen okulu olarak eğitim vermeye başlamıştır (Resim 3.1.).

Resim 3.1. Konya Kız Öğretmen Okulu (Üzülmez, 2007)

1981 yılında Konya Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu olarak eğitime devam etmiştir. 1997 yılından sonra bina, Selçuk Üniversitesi tarafından rektörlük binası olarak kullanılmıştır (Çıpan, 1998). 2017 yılında Selçuk Üniversitesi Mimarlık Fakültesi binaya taşınmıştır. 2018 yılında fakültenin Konya Teknik Üniversitesi bünyesine geçmesi ile birlikte, mimarlık

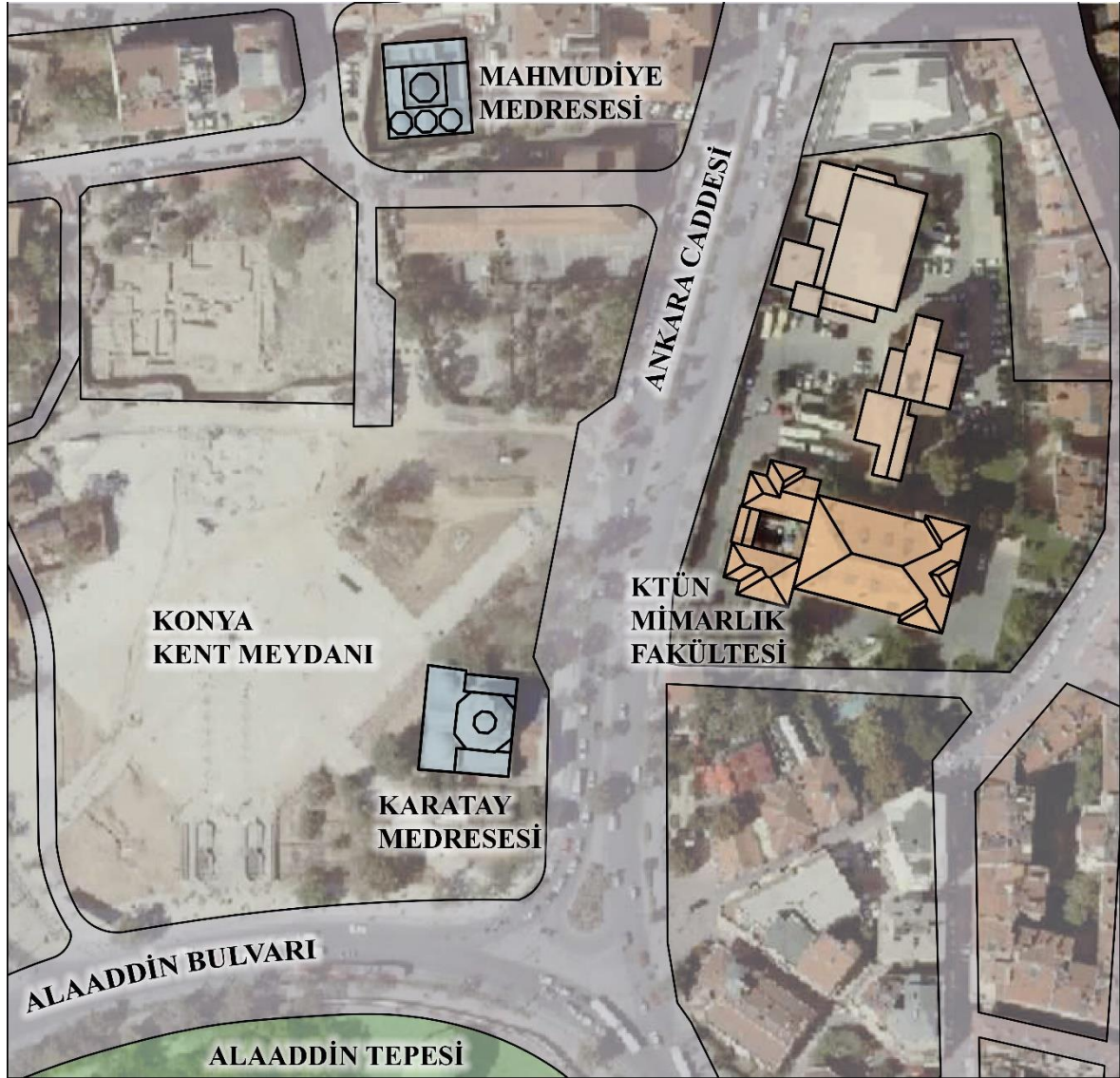
fakültesi haricinde Konya Teknik Üniversitesi Rektörlük birimi de binayı kullanmaya başlamıştır.

Çizelge 3.1. Konya Kız Öğretmen Okulu binası genel bilgiler

	Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Mimarı	Mimar Muzaffer
Yapım Yılı	1924
Yeri	Karatay / Konya
İlk İşlevi	Eğitim Yapısı / Kız Öğretmen Okulu
Mevcut İşlevi	Eğitim Yapısı / Mimarlık Fakültesi
Kullanıldığı Diğer İşlevler	Rektörlük Binası
Üslubu	1. Ulusal Mimarlık

3.2.1. Konum

Günümüzde Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi tarafından kullanılan bina, Karatay İlçesine bağlı Şemsi Tebrizi Mahallesi'nde yer almaktadır. Konumu itibariyle kent merkezinde bulunan yapı, Karatay Medresesi'nin karşısında ve Alaaddin Tepesi'nin kuzeydoğusundadır (Harita 3.1.)

Harita 3.1. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi konumu (Konya Kent Rehberi'nden alınarak düzenlenmiştir) (URL-8)

Binanın çevresinde; Karatay Medresesi, İnce Minareli Medrese, Alâeddin Keykubat camii, Alaaddin Keykubat Sarayı, Şems-i Tebrizi Camii ve Türbesi, Mahmudiye Medresesi gibi birçok tarihi yapının yanı sıra Konya Kent Meydanı, Zafer Çarşısı, Kültür Park, Rampalı Çarşı gibi birçok sosyal mekan da yer almaktadır. Okulun bahçe girişi, batı yönündeki bahçe kapısından sağlanmaktadır (Resim 3.2.) (Resim 3.3.).

Resim 3.2. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Binası genel görünümü (URL-9)

Resim 3.3. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Binası genel görünümü (URL-10)

Yeniden işlevlendirilen birçok bina gibi kent merkezinde yer alan yapı, ulaşım açısından avantajlı bir konumdadır. Binanın karşısında yer alan otobüs duraklarının haricinde Alaaddin Tepesinde tramvay durağı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra otobüslerin ana durağına 500 metre yürüme mesafesindedir.

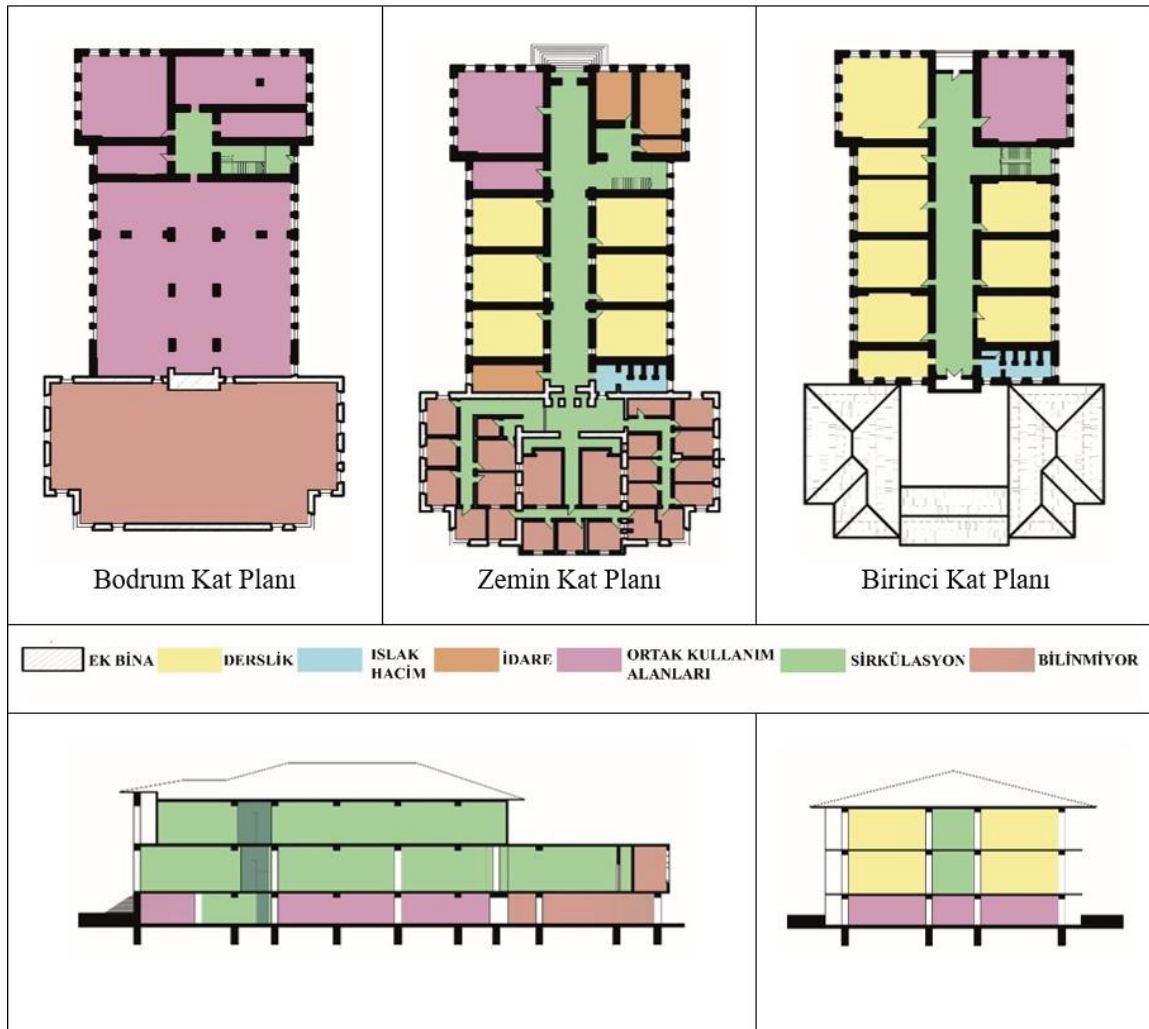
3.2.2. Mekansal kurgu

1924 yılında inşa edilen ana binanın batı cephesi, 1930'lu yıllarda yapıya bitişik yapılan ek bina ile kapatılmıştır. Zamanla artan ihtiyaçlar sonucunda 1963-1964 eğitim yılında revir ve yatakhane binası ile toplantı ve spor salonu binası aynı arazide ek binalar olarak inşa edilmiştir. Yatakhane binasını, kız öğretmen okulundan sonra Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi de kullanmıştır. Toplantı ve spor salonunun yer aldığı binanın ilk işlevinde; sahne, sinema dairesi, malzeme odası, ıslak hacimler ve bekleme odası bulunmaktadır. 1997 yılında ana binaya taşınan Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü de binayı spor salonu amaçlı kullanmıştır (Çıpan, 1998) (Harita 3.2.).

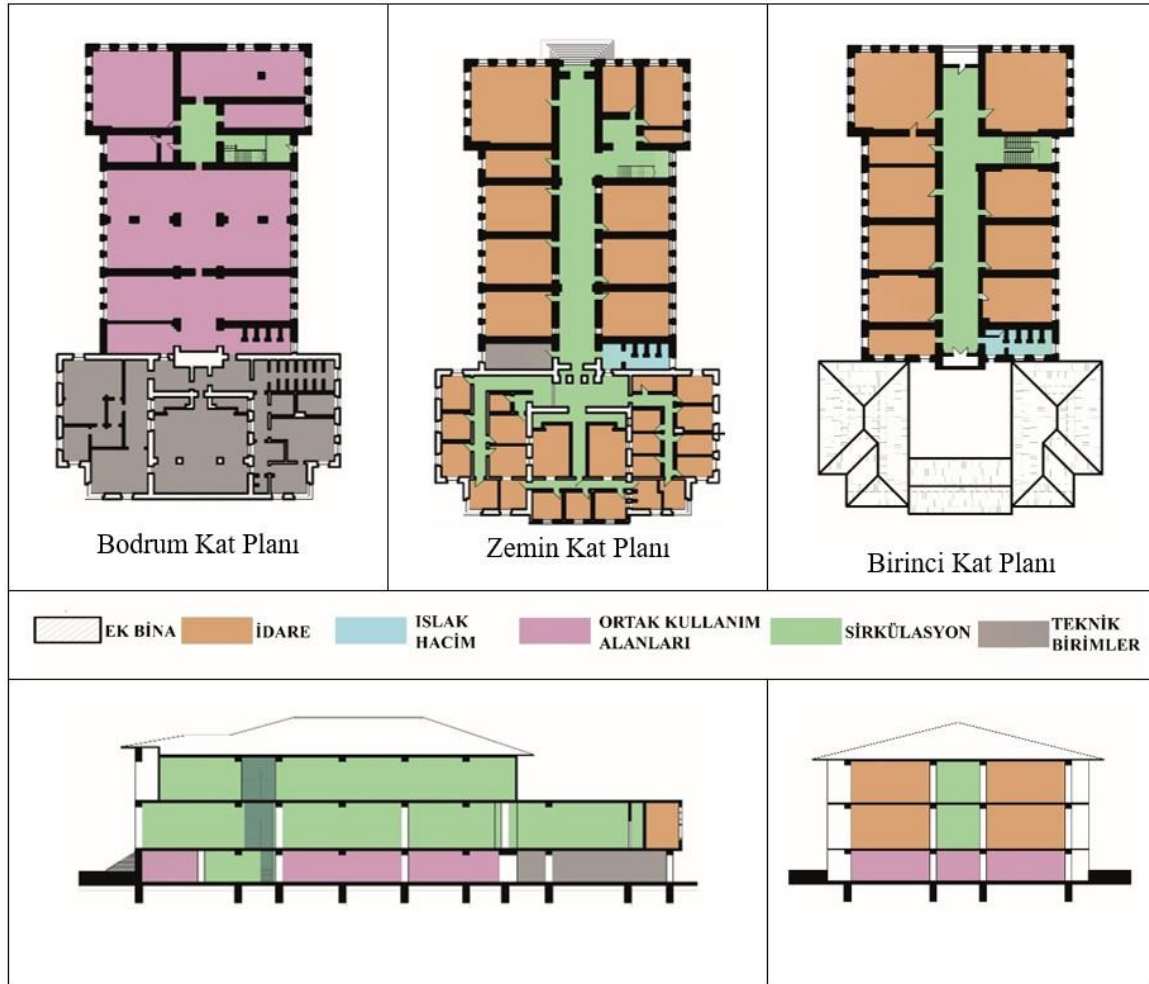
Harita 3.2. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi binalarının yerleşimi (Konya Kent Rehberi'nden alınarak düzenlenmiştir) (URL-8)

Bodrum kat, orijinal işlevinde yemekhane ve depo olarak kullanılmıştır. Zemin kat ise binanın işlevi dolayısıyla koridora açılan derslikler ve diğer birimler olarak kurgulanmıştır. Binanın güneydoğusundaki köşede yer alan bölümde yönetime ait odalar yer almaktadır. Kuzeydoğudaki köşede yer alan kareye yakın biçimdeki mekan ise konferans salonu olarak kullanılmıştır. Bu mekanın yanındaki hacim ise sahne işlevi görmüştür. Yönetimin yanındaki kısımda merdiven yer almaktadır. Bu katta koridora açılan altı adet derslik bulunmaktadır. Güneybatıdaki mekan ıslak hacim, kuzeybatıdaki mekan ise yönetime ait ofisler olarak kullanılmıştır. Birinci kattaki plan kurgusu, yönetim birimleri haricinde zemin kat ile aynıdır. Zemin katta yönetimin kullandığı odanın üzeri birinci katta kitaplık olarak düzenlenmiştir. Birinci kat koridorunun her iki yönde de sonu balkon ile bitirilmiştir (Sözen ve Dülgerler, 1978). Bu bilgiler doğrultusunda, binanın Konya Kız Öğretmen Okulu olarak kullanıldığı döneme dair işlevsel analizi yapılmıştır (Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Kız Öğretmen Okulu olarak kullanılan binanın işlevsel analizi
(Osman Nuri Dülgerler'in arşivinden alınarak düzenlenmiştir.)

Binanın 1997 yılında Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılmaya başlaması ile mekanların kullanımında da bazı değişiklikler olmuştur. Zemin katın güneydoğusunda yer alan kare biçimindeki hacim üçe ayrılmıştır. İşlevi gereği katın tamamı idare birimleri tarafından kullanılmaktadır. Geriye kalan mekanlar ise çay ocağı ve tuvalet olarak işlev göstermektedir. Birinci kat ise rektör yardımcısı ve diğer idari birimlere ayrılmıştır. Kuzeydoğuda yer alan büyük mekan rektör ve sekreter tarafından kullanılırken, kuzeybatıdaki büyük hacim ise toplantı salonu olarak işlevlendirilmiştir (Fırat, 1996). Bu bilgiler doğrultusunda, binanın Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü olarak kullanıldığı döneme dair işlevsel analizi yapılmıştır (Şekil 3.2.).

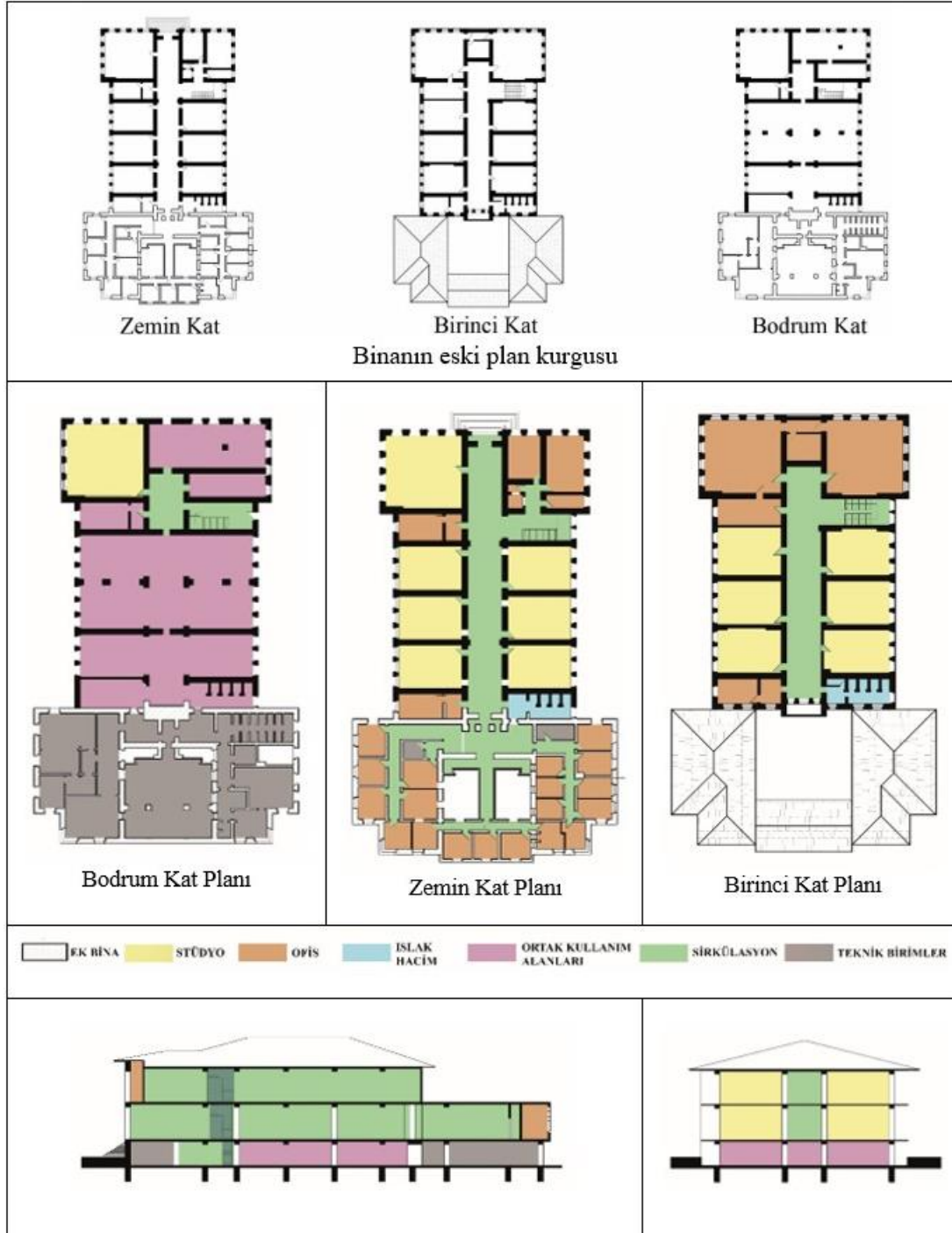
Şekil 3.2. Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü olarak kullanılan binanın işlevsel analizi (Osman Nuri Dülgerler'in arşivinden alınarak düzenlenmiştir.)

Binanın ana girişi doğu cephesinde yer almaktadır. Ancak batı cephedeki ek binanın avlusundan ve güney cephedeki bodrum kata açılan kapıdan da binaya girişi vardır. (Resim 3.4.)

Resim 3.4. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi bina girişleri

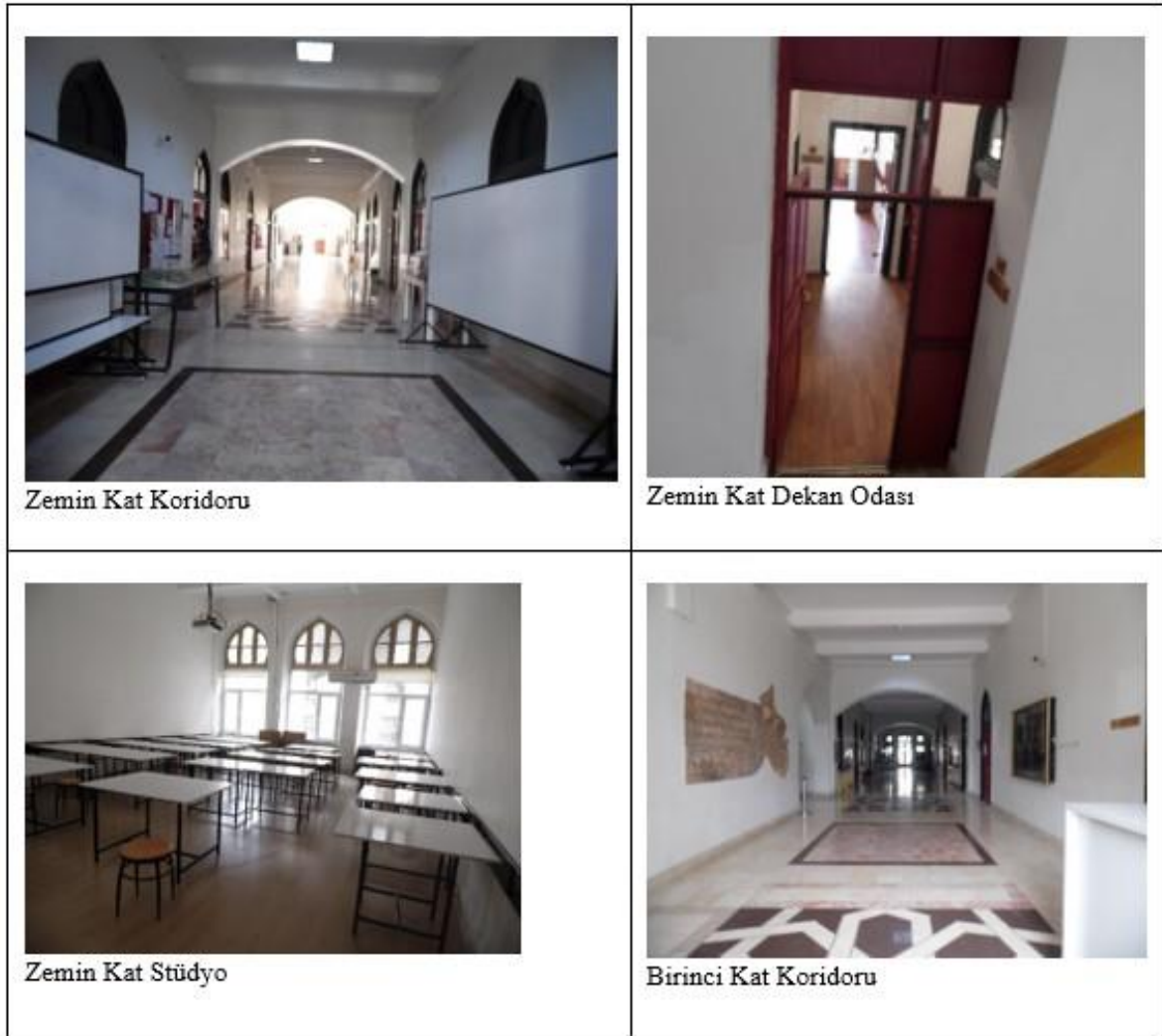
Mimarlık okulu olarak kullanılan binanın zemin katında orijinal işlevinde olduğu gibi derslikler (stüdyolar) ve idari ofisler yer almaktadır. Güneydoğuda bulunan büyük mekan bölünerek dekan ve sekreter odası olarak kullanılmıştır. Birinci katta mimarlık fakültesine ait stüdyoların haricinde Konya Teknik Üniversitesi Rektörlüğü'ne ait idari birimler bulunmaktadır. Bodrum kat; mescid, okuma salonu ve yemekhane gibi ortak alanlardan ve teknik hacimlerden oluşmaktadır. Binanın batı cephesindeki ek bina, akademisyen odaları için işlevlendirilmiştir (Erdoğan, Sahil, ve Çınar, 2019). Bu bilgiler ve yapılan gözlemler doğrultusunda binanın Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak kullanımına dair işlev analizi yapılmıştır (Şekil 3.3.).

Şekil 3.3. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak kullanılan binanın işlevsel analizi (Osman Nuri Dülgerler'in arşivinden alınarak düzenlenmiştir.)

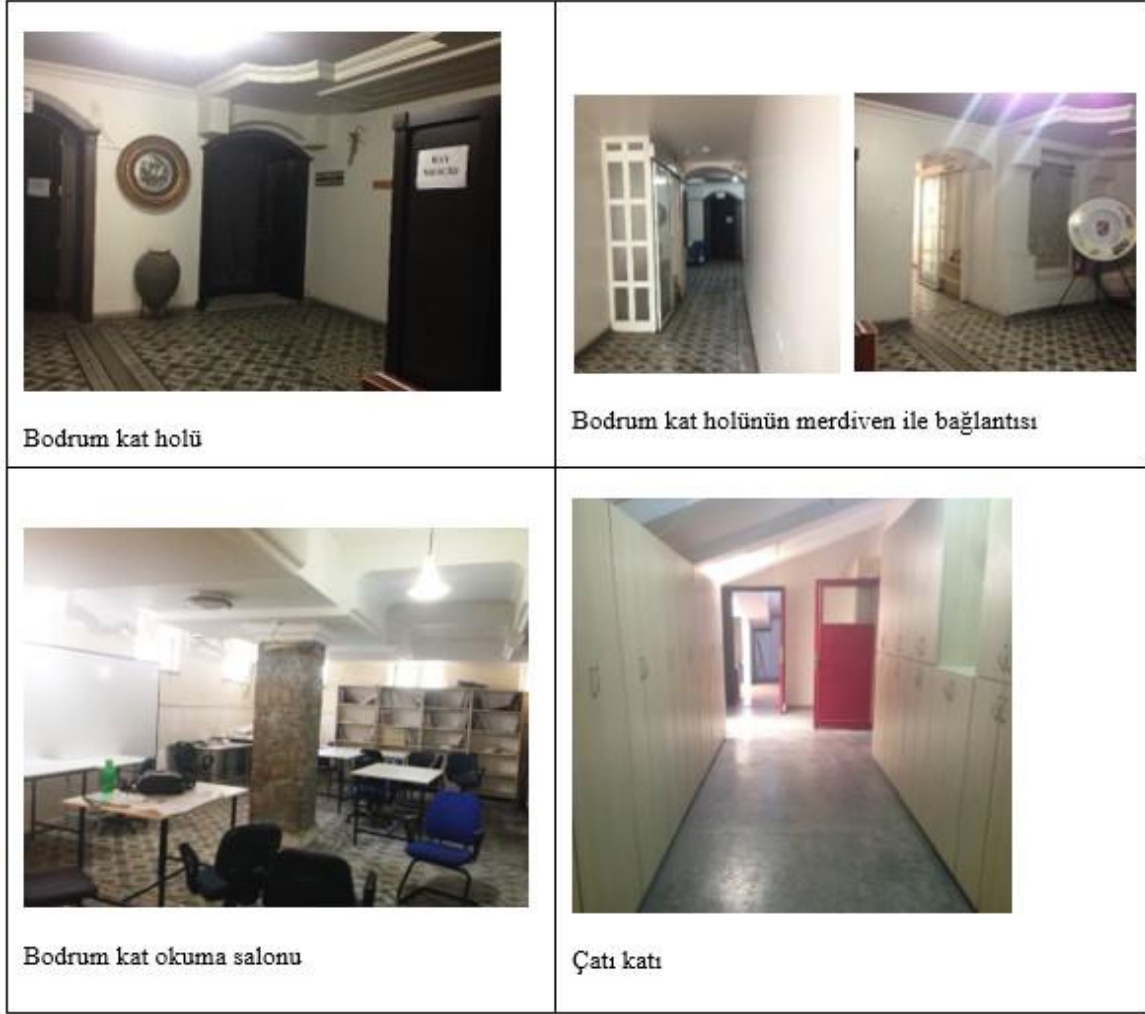
Zemin kat koridoru, doğu girişinden başlayarak batı cephesindeki ek binaya doğru devam etmektedir. Ek bina ile bağlantının sağlandığı bu koridorda öğrenci projeleri ve maket çalışmaları için sergi alanları ve hareketli panolar yer almaktadır. Koridora açılan altı küçük stüdyo vardır. Bu stüdyolardan her birinde yaklaşık 15 adet çalışma masası bulunmaktadır. Güneydoğu köşede yer alan ve büyük mekanın bölünmesi sonucu üç oda ve bir küçük

koridor elde edilen mekan, dekanlık olarak kullanılmaktadır. Birinci katta stüdyoların haricinde; rektörlüğe ait birimler, toplantı odası ve idari birimler yer almaktadır. Bu katın rektörlük ile beraber kullanılması sebebiyle öğrenci çalışmalarına ait bir sergi alanı bulunmamaktadır. (Resim 3.5.)

Resim 3.5. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi eski binaya ait iç mekan görselleri

Bodrum katta yemekhane, mescit, okuma salonu ve teknik birimler yer almaktadır. Bodrum kata kadar inen kat merdiveni haricinde güney cephedeki girişten de bodrum kata ulaşım sağlanmaktadır. Bodrum kattaki ortak kullanım mekanlarından biri olan okuma salonunda, kitaplık ve çalışma masaları yer almaktadır. İki odanın birleştirildiği anlaşılan mekanın ortasında bulunan kolon, açık bir şekilde görülebilmektedir. Çatı katında ise öğrenci işlerinin kullandığı mekanlar yer almaktadır. Koridorun iki yanı dolaplar ile kapatılmıştır. (Resim 3.6.)

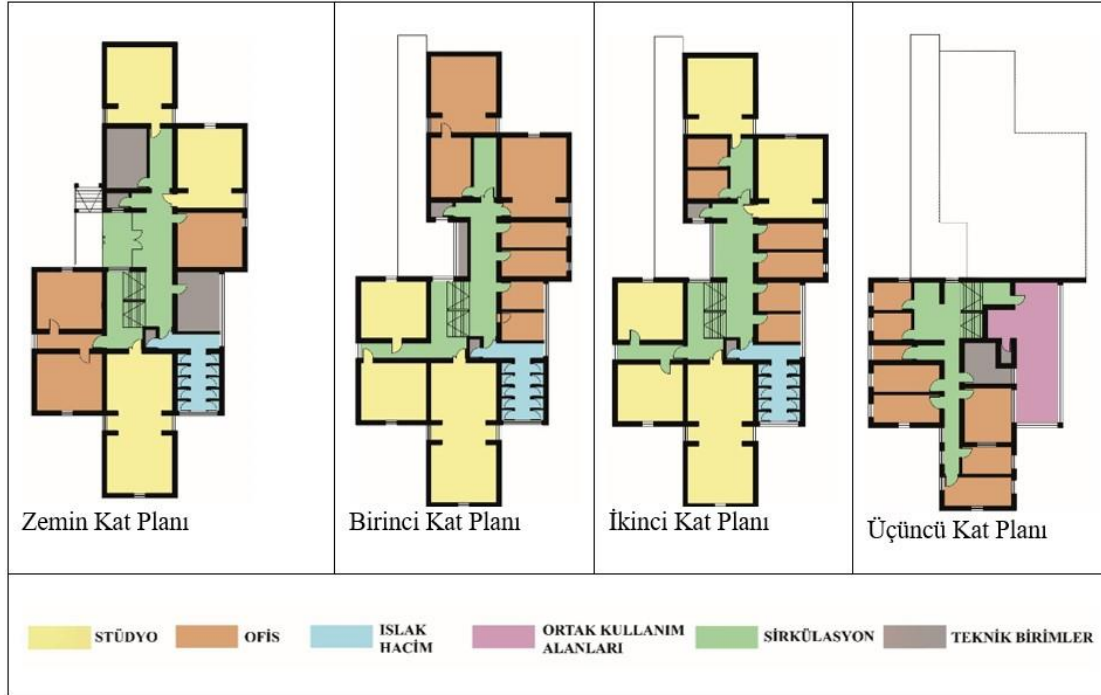
Resim 3.6. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi eski binaya ait iç mekan görselleri

Yatakhane ve revir olarak inşa edilen ek bina

Resim 3.7. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ek bina genel görünümü

1964 yılında okulun artan yatakhane ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılan ek bina, günümüzde mimarlık fakültesi stüdyoları ve akademisyen odaları olarak kullanılmaktadır. Binanın üçüncü katında kütüphane yer almaktadır (Şekil 3.4.) (Resim 3.8.).

Şekil 3.4. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ek bina çizimleri (Selçuk Üniversitesi Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı arşivinden alınarak düzenlenmiştir.)

Eski bina ile ek binanın bağlantısı

Ek bina merdivenleri

İkinci kat koridoru

Stüdyo düzeni

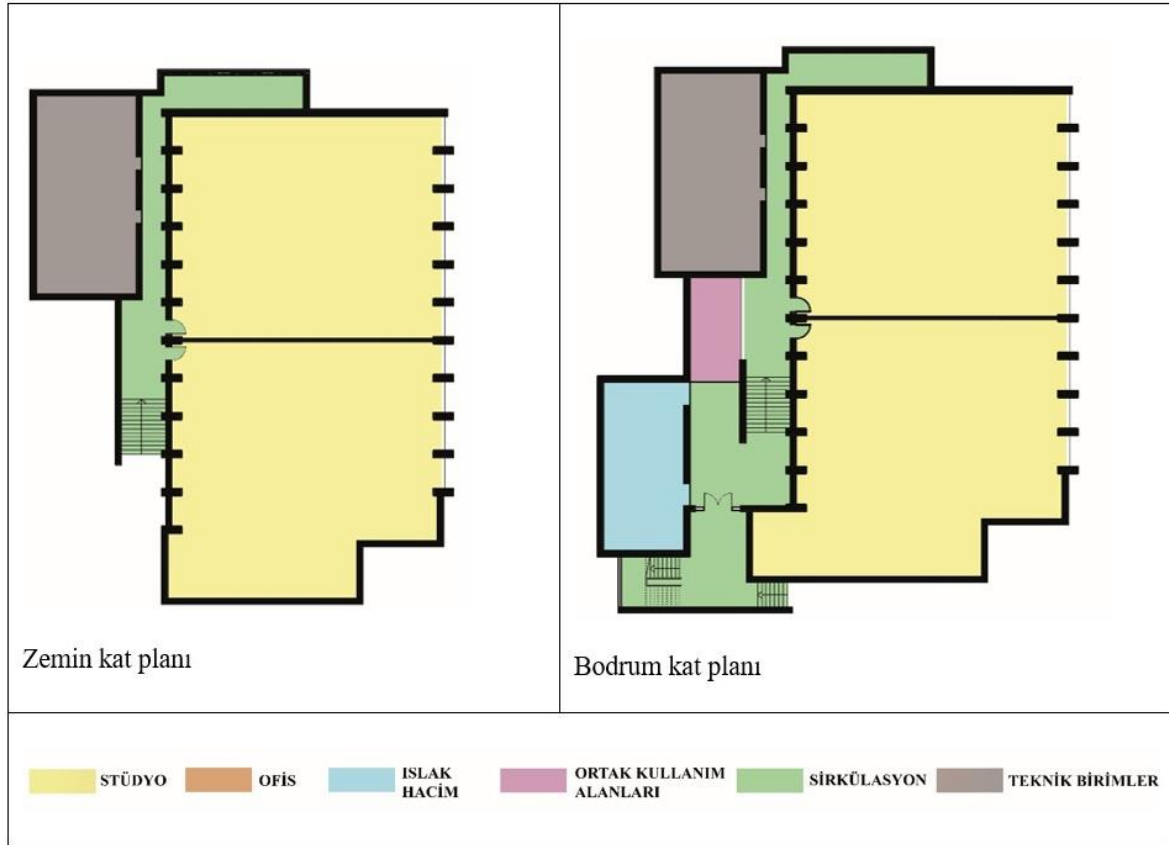
Resim 3.8. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ek bina görselleri

Toplantı ve spor salonu olarak inşa edilen ek bina

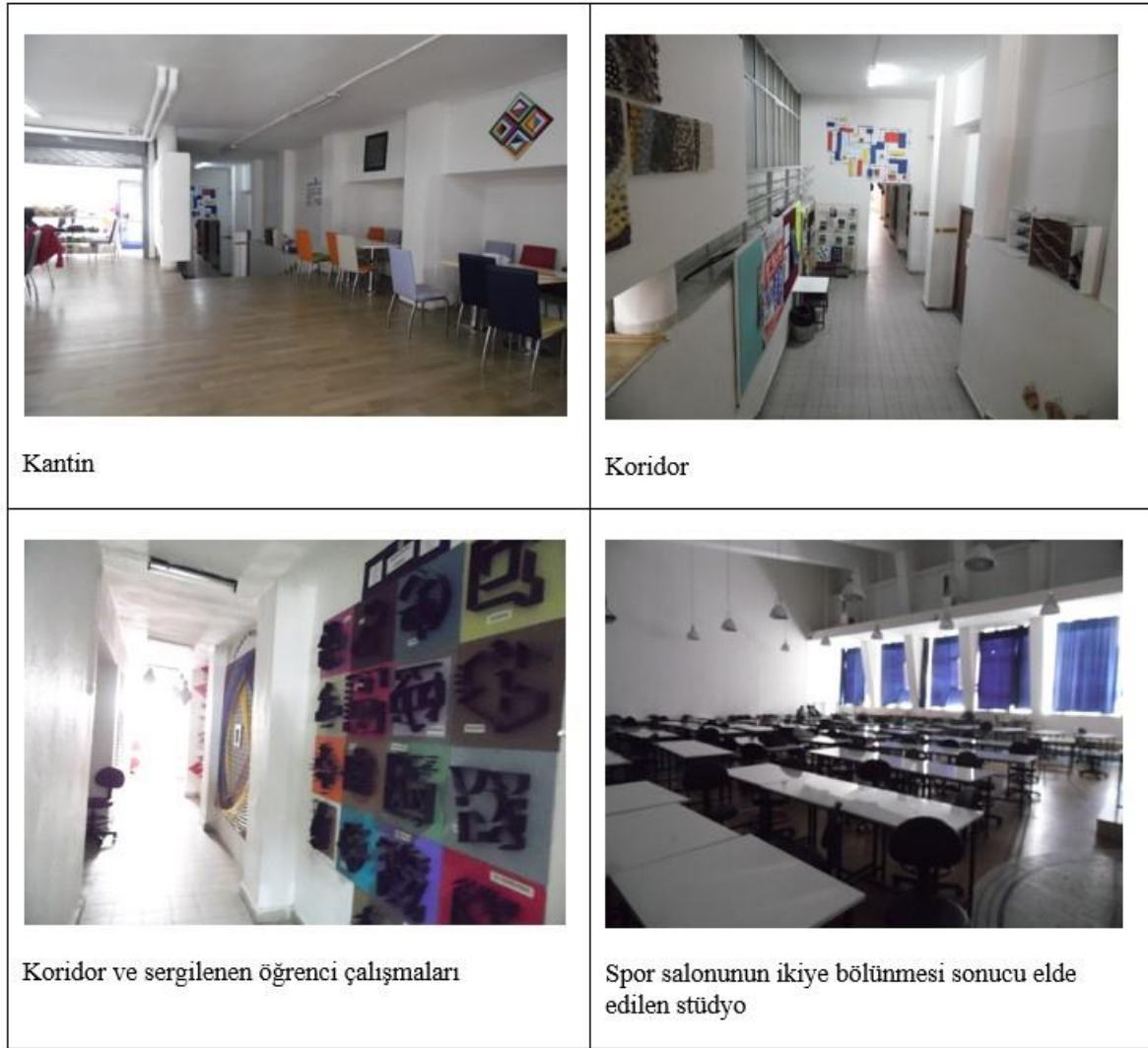

Resim 3.9. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi spor salonu olarak inşa edilen ek bina genel görünümü

1964 yılında toplantı ve spor salonu olarak inşa edilen bina, mimarlık okulunun stüdyo ve kantin ihtiyacına cevap vermektedir. Girişin hemen karşısında kantin ve masalar yer almaktadır. Bodruma inen merdivenin sağında ilk işlevinde spor salonu olarak kullanılan ancak günümüzde ortadan ikiye bölünerek mimarlık ve şehir bölge planlama bölümleri için birer adet olmak üzere toplamda iki büyük stüdyo oluşturulmuştur. Merdivenin devamında yer alan koridor, öğrenci çalışmalarının sergilendiği bir mekana dönüşmüştür (Şekil 3.5.) (Resim 3.10).

Şekil 3.5. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi spor salonu olarak inşa edilen ek bina çizimleri (Çizimler Selçuk Üniversitesi Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı arşivinden alınarak şematize edilmiştir.)

Resim 3.10. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi spor salonu olarak inşa edilen ek bina görselleri

Mimari tasarım stüdyosu

Mimarlık okulu incelendiğinde üç binada da stüdyoların yer aldığı görülmektedir. Eski binanın modüler plan düzlemi nedeniyle bu binada bulunan stüdyoların hepsi yaklaşık olarak 6x8 metre ölçüsündedir (Şekil 3.13.). Bu stüdyo düzeni, her dönemin 90-100 adet öğrencisi olduğu düşünüldüğü zaman bir sınıf için yetersiz kalmaktadır. Ancak az öğrenci ile yürütülen dersler için bu sınıflar kullanılmaktadır. Mimari proje derslerinde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri gruplara ayrıldığı için bu stüdyolar proje derslerinde kullanılabilir. Pencereilerin sınıfın arka tarafında yer alması ve öğrencilerin yöneldiği tahta düzleminin yetersiz olması nedeniyle projeksiyonun yan duvara yansıtıldığı gözlemlenmektedir (Resim 3.11.).

Resim 3.11. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi eski bina stüdyo düzeni

Yatakhane ve revir olarak inşa edilen ek binada; 5x6 metre ölçüsünde 8 adet küçük ve 6x12 metre ölçüsünde 3 adet büyük stüdyo yer almaktadır. Büyük stüdyoların ortasında yer alan taşıyıcılar nedeniyle köşedeki masaların kullanılamadığı gözlemlenmiştir (Resim 3.12.).

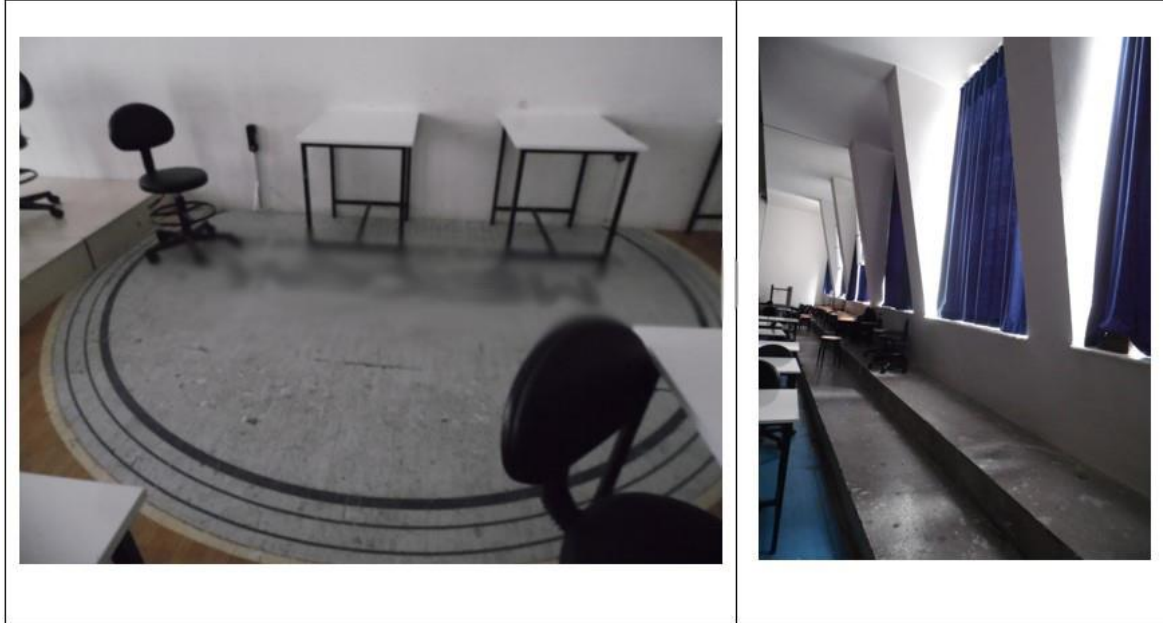

Resim 3.12. Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ek bina stüdyo düzeni

Toplantı ve spor salonu olarak inşa edilen binanın spor salonunun bölünmesi ile biri mimarlık bölümüne diğeri ise şehir bölge planlama bölümüne ait toplamda iki adet büyük stüdyo ortaya çıkmıştır. Mimarlık eğitimi gereğince birinci sınıfların tamamının aynı anda kullandığı bu stüdyonun ölçüsü yaklaşık olarak 15x19 metredir (Resim 3.13). Spor salonundan dönüştürülen stüdyonun döşemelerinde ve pencerelerin önünde binanın eski işlevine dair izler yer almaktadır (Resim 3.14.).

Resim 3.13. Toplantı ve spor salonundan dönüştürülen binadaki stüdyo düzeni

Resim 3.14. Stüdyoda binanın eski işlevinden kalan izler

3.2.3. Strüktürel sistem

Konya Kız Öğretmen Okulu olarak inşa edilen binanın yapım sistemi yığma yapım tekniğidir. Yapı malzemesi olarak binada taş, tuğla ve ahşap kullanılmıştır. Bağlayıcı malzeme kireç harcıdır. Yapıda kullanılan kırmızı renkli taşlar Sille'den, beyaz taşlar ise Gödene 'den temin edilmiştir. Konya çevresindeki tuğla ocaklarından tuğla getirilmiştir (Sözen ve Dülgerler, 1978). Günümüzde binanın sıvalarının döküldüğü duvarlardan ve açıkta duran kolonlardan yapı malzemesi ve tekniği görülebilmektedir (Resim 3.15.).

Resim 3.15. Yapı taş duvar ve kolon detayı

Binanın orijinalinde döşemeleri ve saçakları ahşaptır. 1958 yılında zemin kat döşemeleri, 1959 yılında ise birinci kat döşemeleri betonarmeye dönüştürülmüştür. 11 Temmuz 1976'da binada çıkan yangın sonucunda yapının çatısı ve birinci kat pencereleri zarar görmüştür (Resim 3.16.). 1977 yılında bina onarılarak ahşap olan saçaklar betonarmeye dönüştürülmüştür (Sözen ve Dülgerler, 1978).

Resim 3.16. Binanın yangından sonraki durumu (URL-11)

Çatı katında betonarme kirişler kullanılmış ve bu kirişlerin arasından çatı katının aydınlanması için pencereler açılmıştır (Resim 3.17.).

Resim 3.17. Çatı katı taşıyıcıları ve tavan penceresi

Bodrum kattan çatı katına kadar düşey ulaşımı sağlayan ve binanın güneyinde konumlanan merdivenlerin ara sahanlığı pencere hizasına denk gelmiştir (Resim 3.18.).

Resim 3.18. Merdiven ile pencerenin kesişim detayı

3.2.4. Cephe

Binanın kuzey, güney ve doğu cepheleri orijinal görünümünü korurken batı cephesi, yapılan ek bina ile kapatılmıştır. Diğer cephelerde ise küçük değişimler vardır. Güney cephede açılan bodrum kapısı için pencerelerden biri yıkılarak genişletilmiştir (Resim 3.19.).

Resim 3.19. Batı ve güney cephelerine ait görseller

Kuzey cephede de bodruma inen bir kapı açılmıştır ancak pencere boyutu değiştirilmemiş, var olan pencereden geçiş sağlanmıştır (Resim 3.20.).

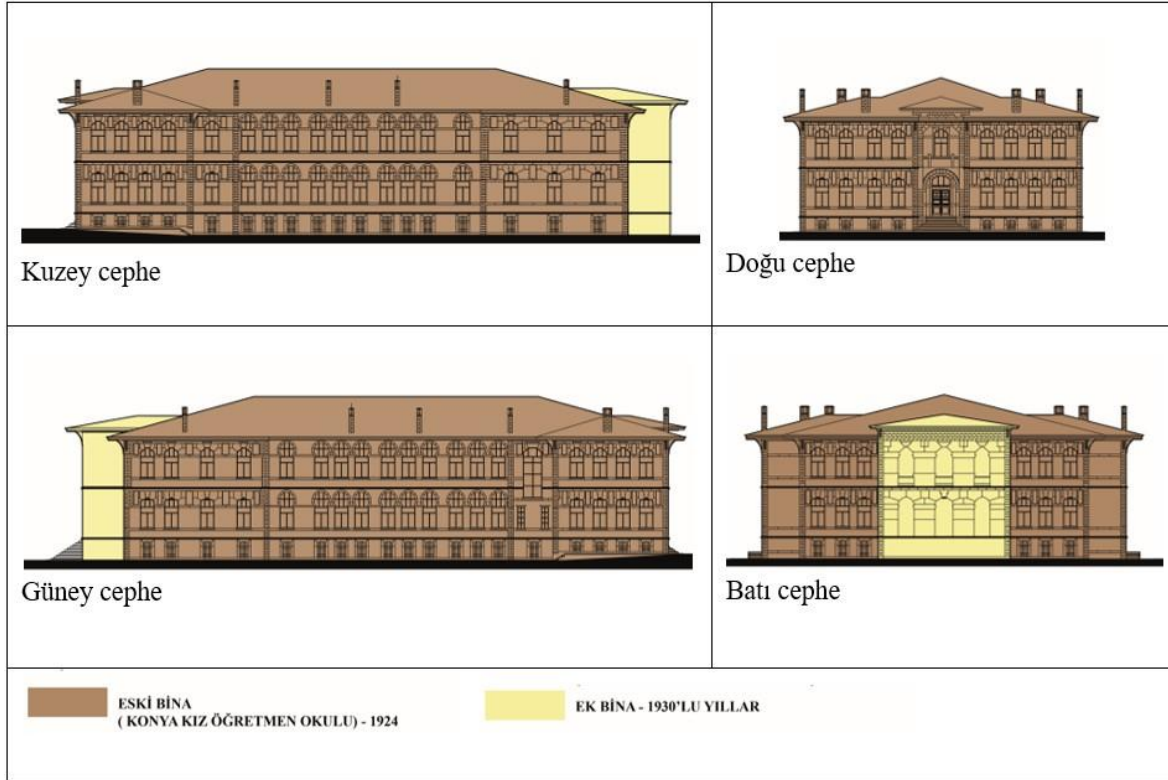
Resim 3.20. Kuzey cephesine ait görseller

Binanın orijinalinde doğu cephesinde girişin iki yanında da dörder pencere bulunurken, merdivenlerin genişletilmesi sonucu birer pencere kapanmıştır. Bu nedenle günümüzde girişin her iki yanında da üçer pencere yer almaktadır (Fırat, 1996) (Resim 3.21.).

Resim 3.21. Doğu cephesi

Binanın 1930’larda yapılan ek yapı haricinde cephelerinde büyük bir değişim gözlenmemiştir (Şekil 3.6). Yapılan küçük değişiklikler ise binanın kız öğretmen okulu ve rektörlük binası olarak kullanıldığı zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Mimarlık okulu olarak değiştirilen işlevin cephede bir etkisi olmadığı gözlemlenmektedir.

Şekil 3.6. Binanın yıllara göre cephe değişimleri (Osman Nuri Dülgerler'in arşivinden alınarak düzenlenmiştir.)

3.2.5. Teknik altyapı

Binanın doğal aydınlatması ele alındığı zaman; yüksek pencereler sayesinde zemin kat ve birinci katın doğal ışık aldığı görülmektedir. Zemin katın yükseltilmesi ile oluşan bodrum kat pencereleri, bodrum katta yer alan mekanların da doğal ışıktan faydalanmasını sağlamıştır. Cephelerdeki pencerelerin dışında tavan pencereleri de çatı katının aydınlatılmasında önemli rol oynamaktadır (Resim 3.22.). Binanın büyük bölümünün doğal ışıktan faydalandığı görülmektedir.

Resim 3.22. Cephede ve çatıda yer alan doğal aydınlatma elemanları

Eski binanın yanı sıra stüdyoların aydınlatılması ele alındığında spor salonundan dönüştürülen stüdyonun yeterli doğal ışık almadığı gözlemlenmiştir. Dönüştürülen mekanın derinliği sebebiyle cephedeki büyük pencerelere rağmen mekanın iç kısımları doğal ışıktan faydalanamamaktadır. Bu nedenle mekanın tavanında sıklıkla yapay aydınlatmalardan yararlanılmıştır (Resim 3.23.).

Resim 3.23. Spor salonundan dönüştürülen stüdyonun aydınlatma sistemleri

Binanın ısıtma ve soğutma sistemi incelendiğinde kalorifer ile ısıtıldığı gözlemlenmiştir. Ancak ısıtma ve soğutma için klima sisteminden de faydalanılmaktadır. Klimaların cepheye etki ettiği gözlemlenmiştir (Resim 3.24.).

Resim 3.24. Isıtma ve soğutma sistemlerinin cepheye etkisi

Mimarlık okulunun teknolojik eğitim ihtiyaçları düşünüldüğünde, Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin mevcut programında binayı mekansal ve teknik açıdan etkileyen bir sistem gözlemlenmemiştir. Bilgisayar laboratuvarı ve sınıflarda kullanılan projeksiyonlar haricinde teknoloji ile ilgili özel bir eğitim alanı ayrılmamıştır.

3.3. Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi (Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası)

Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası, Türk Devleti tarafından batı tarzında inşa edilen ilk sanayi sitesidir. 1935 yılında inşa edilen yapı, tanınmış Rus mimar Ivan Nikolaev tarafından tasarlanmıştır. Elektrik santrali binası başta olmak üzere yapılar Rus konstrüktivizmini simgelemektedir. Modern mimarlık bağlamında tasarlanan binalar, makine görünümüne sahiptir (Asiliskender, 2013).

Çizelge 3.2. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü genel bilgiler

Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü	
Mimarı	Ivan Nikolaev / müteahhidi Abdurrahman Naci Bey
Yapım Yılı	1935
Yeri	Kocasinan / Kayseri
İlk İşlevi	Endüstri Yapısı / Sümerbank Bez Fabrikası
Mevcut İşlevi	Eğitim Yapısı / Üniversite Kampüsü
Yapı Türü	Endüstri Yapısı

Fabrika, yalnızca sanayi tesisi olarak kalmamış, sosyal açıdan kentliye birçok imkan tanımıştır. Sanayi sitesinde yer alan sinema, spor salonu ve market gibi alanlar, Anadolu halkını yeni kültürlerle buluşturmuştur. Fabrikadan ayrılan birçok çalışan kendi üretim tesisini kurmuştur. Fabrika, Kayseri’den dünyaya uzanan bir köprü haline gelmiştir (Asiliskender, 2002) (Resim 3.25.).

Resim 3.25. 1935 yılında Sümerbank Kayseri Yerleşkesi (Asiliskender, 2013)

1996 yılında Türk Devleti tarafından devlet merkezli fabrikaların endüstriyel faaliyetlerinin durdurulmasına karar verilmiştir. 1999 yılında fabrika kapatılmıştır. 2003 yılında fabrika binaları Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından kültür varlığı olarak tescillenmiştir. 2012 yılında Abdullah Gül Üniversitesi'ne devredilmiştir (Asiliskender, 2013).

Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası, 345.920 m²'lik alanda birçok bina tipini barındırmaktadır. Binalar gridal sistem ile tasarlanmıştır. Üretim binası merkezde yer alır ve çevresinde sosyal alanlar ile servis birimleri bulunmaktadır (Eldek, 2007).

3.3.1. Konum

Günümüzde Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü olarak kullanılan yerleşke, Kayseri ilinin Kocasinan İlçesine bağlı Barbaros Mahallesinde yer almaktadır. Konum olarak kent merkezinde bulunan kampüsün çevresinde Kayseri tren garı, Kayseri devlet hastanesi gibi yapılar bulunmaktadır (Harita 3.3.).

Harita 3.3. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü konumu (URL-2)

Kampüsün çevresinde; Kayseri Tren Garı, Kayseri Devlet Hastanesi, Selçuklu Uygarlığı Müzesi gibi önemli yapıların yanı sıra Mimar Sinan Parkı ve yeni sanayi yer almaktadır. Kampüsün ana girişi güneybatı yönündedir ancak kuzeydoğudan da yerleşkeye giriş vardır. Kent merkezinde yer alan kampüs, ulaşım açısından avantajlı bir konumdadır. Kampüs çevresinde bulunan otobüs duraklarının haricinde tramvay da üniversiteye yakın mesafededir.

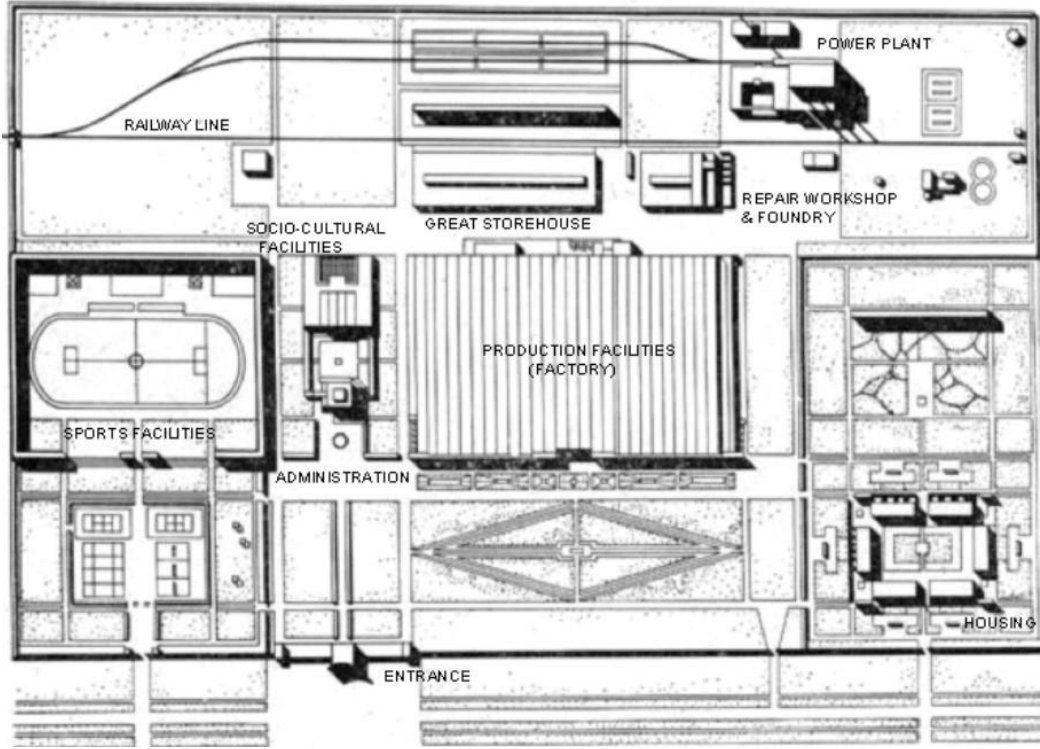

Resim 3.26. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü genel görünümü (URL-12)

3.3.2. Mekansal kurgu

1935 yılında fabrika olarak inşa edilen tesis, 1999 yılına kadar bu işlevini sürdürmüştür. 1999 yılında kapatılan işletme, Erciyes Üniversitesi'ne devredilmiştir. Yerleşkenin üniversiteye tahsis edilmesi 2001 yılını bulmuştur. Bu süreçte fabrikadaki birçok yapı bakımsız hale gelmiştir. Yerleşke 20.04.2012 tarihinde üniversite için kullanılmak üzere Abdullah Gül Üniversitesi'ne devredilmiştir. EAA (Emre Arolat Architects) tarafından rektörlük, idari birimler ve eğitim birimlerini barındıran bir proje tasarlanmış ve 2014-2015 eğitim yılında tamamlanmıştır. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü olarak kullanılan yerleşkenin belgeleme, restorasyon, yeniden işlevlendirme ve bakım çalışmaları; mimarlık fakültesi öğretim üyeleri Doç. Dr. Burak Asiliskender, Doç. Dr. Nilüfer Baturayoğlu Yöney ve Arş. Gör. Özlem Kevseroğlu Durmuş tarafından sürdürülmektedir (Timur, 2015).

Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası'nın ilk işlevinde tesis içerisinde; üretim alanı, işçi ve memurlar için inşa edilen vazife evleri, hastane, spor sahası, idari binalar, kulüp binası, tiyatro alanı, üretim depoları, işçi yemekhanesi, atölyeler, dökümhaneler, elektrik santrali ve konutlar yer almaktadır (Şekil 3.7.) (Resim 3.27.).

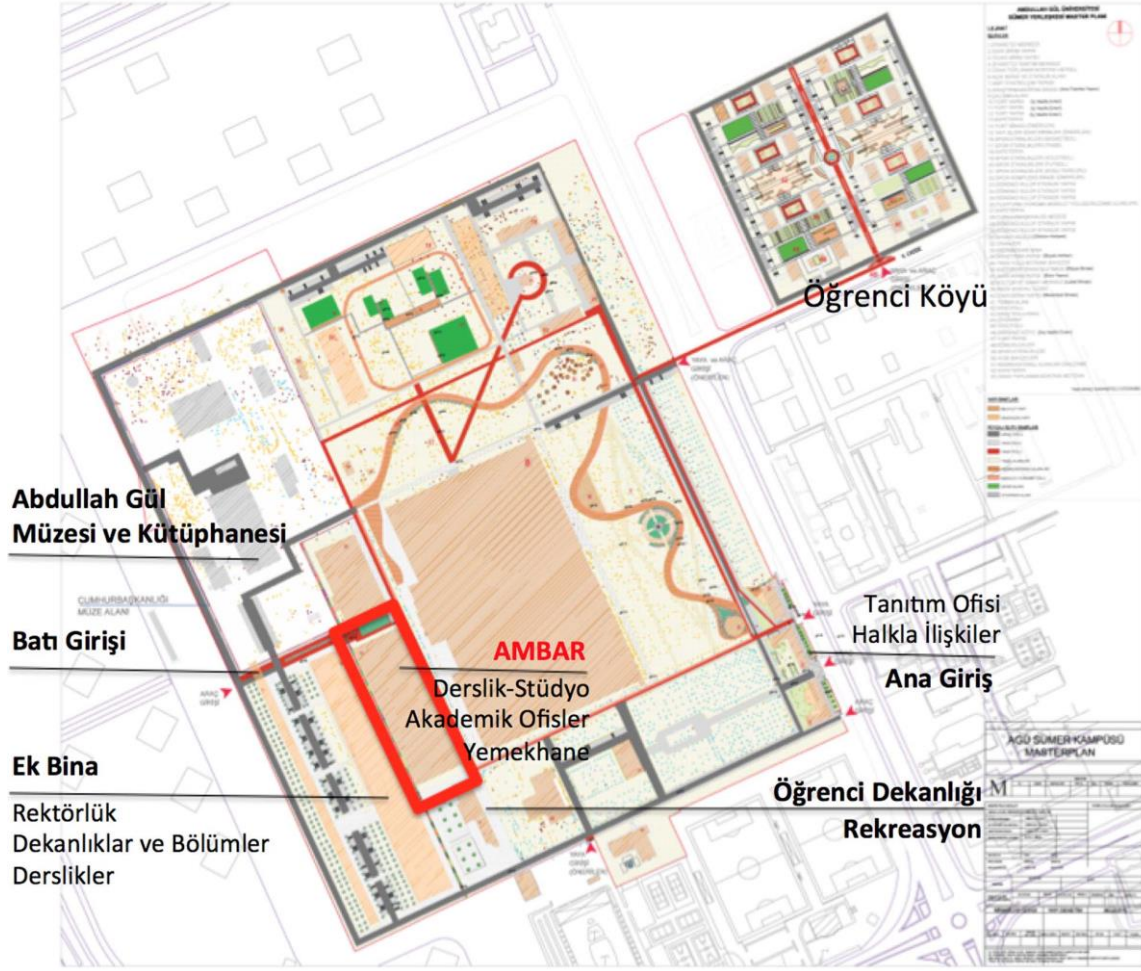

Şekil 3.7. Kayseri Sümerbank Tekstil Fabrikasının orijinal düzeni (Asiliskender ve Yoney, 2015)

Resim 3.27. Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası, 1935 (Asiliskender ve Yoney, 2017)

İlk işlevinde ambar olarak kullanılan yapı eğitim binası olarak işlevlendirilmiştir. Stüdyo ve derslikler bu binada yer almaktadır. Ayrıca binada akademisyen odalarının bir kısmı ve konferans salonu da bulunmaktadır. Binanın bir köşesi de yemekhane olarak kullanılmaktadır. Eskiden küçük bir depo olarak kullanılan bina günümüzde yeni bir ek bina ile bütünleştirilerek akademisyen odaları, fakülte birimleri, rektörlük ve kütüphane gibi birimleri bünyesinde barındırmaktadır. Fabrika binalarının genel üslubundan farklı mimarisi ile dikkat çeken ve ilk işlevinde elektrik santrali olarak kullanılan yapı müze ve kütüphane binası olarak yeniden işlevlendirilmiştir. İşçi ve memur konutları, öğrenci köyü olarak kullanılırken yönetim birimleri ve rekreasyon alanları aynı işlevini sürdürmektedir. Ayrıca üniversitenin varlığı, çevresindeki yapılaşmayı da etkilemiştir. Kampüsün dışına da öğrenci yurtları yapılmıştır. Fabrika olarak kullanılan ana üretim binası; araştırma geliştirme ve tasarım merkezi olarak tasarlanmıştır. Kampüsteki binaların yeniden işlevlendirme ve restorasyon süreci devam etmektedir (Şekil 3.8.).

Şekil 3.8. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü güncel vaziyet planı (Asiliskender ve Yoney, 2017)

Üretim binası / Araştırma geliştirme ve tasarım merkezi

Üretim binası, yerleşkenin en büyük binasıdır. Fabrika alanının merkezinde konumlanmaktadır. 232x132 metre ölçüsündeki yapının yüksekliği 9,5 metredir. Betonarme olarak inşa edilmiş tek katlı bir yapıdır. Güneş ışığından faydalanmak amacıyla çeyrek daire biçimindeki tonozlar ve dikeyde şerit pencereler ile bir üst örtü oluşturulmuştur (Resim 3.28.) (Eldek, 2007).

Resim 3.28. Araştırma geliştirme ve tasarım merkezi olarak işlevlendirilen üretim binası

Restorasyon süreci devam eden yapı, kullanılmadığı sürede bakımsız kalmış, makinelerin sökülmesi ve binanın boşaltılması sırasında da hasar görmüştür. Restorasyon ve yeniden işlevlendirme süreci tamamlandıktan sonra bina; araştırma, geliştirme ve tasarım merkezi olarak faaliyet gösterecektir.

Elektrik ve buhar santrali / Müze ve kütüphane binası

Yerleşkenin kuzeydoğusunda yer alan elektrik merkezi binası, cephesi ve mimari üslubu ile fabrikanın diğer binalarına göre farklılık gösterir. Taşıyıcı sistemi betonarme kolonlardan oluşan yapının üst örtüsünde ise çelik sistem kullanılmıştır. Kolonadlı bir avludan girilen binanın cephesinde genel olarak küçük pencereler kullanılmıştır. Ancak kuzey cephede bunun aksine büyük şerit pencereler yer almaktadır (Resim 3.29.). İşlevi gereği sahip olduğu büyük bacaları, binaya makine görünümü vermektedir. Bu imaj iç mekanda da etkisini sürdürmektedir.

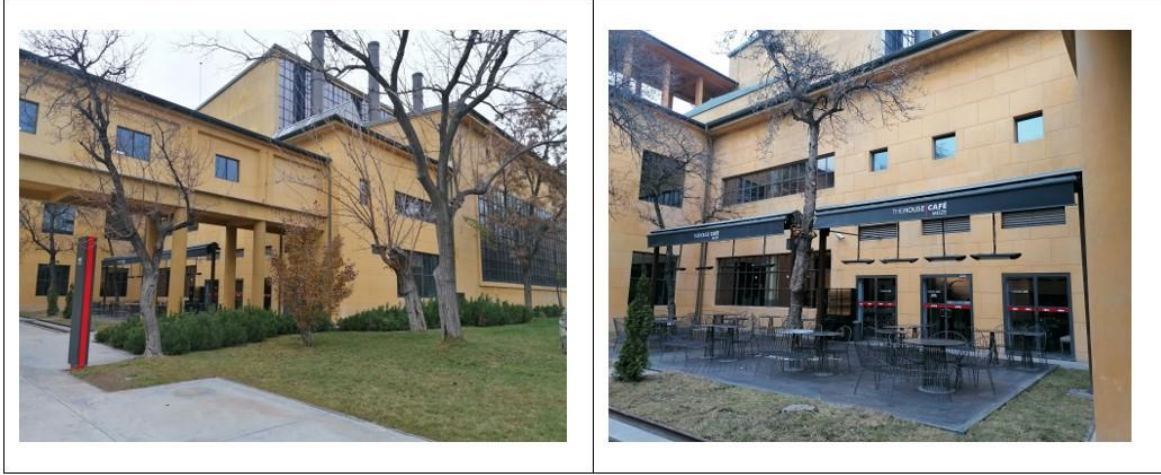

Resim 3.29. Elektrik santrali 1938 (Asiliskender, 2002)

Binanın yeniden işlevlendirme projesi Emre Arolat tarafından yapılmıştır. Yapı güncel işlevini müze ve kütüphane binası olarak sürdürmektedir. Binanın dış cephe karakterini değiştirecek herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Binanın yalnızca cephesindeki bozulmalar onarılmış ve camlar yenilenmiştir (Resim 3.30.). Binanın girişi yine aynı şekilde kuzey cephedeki kolonadlı avludan verilmiştir. Avluda zemin katta yer alan müzeye ait kafenin oturma birimleri bulunmaktadır (Resim 3.31.).

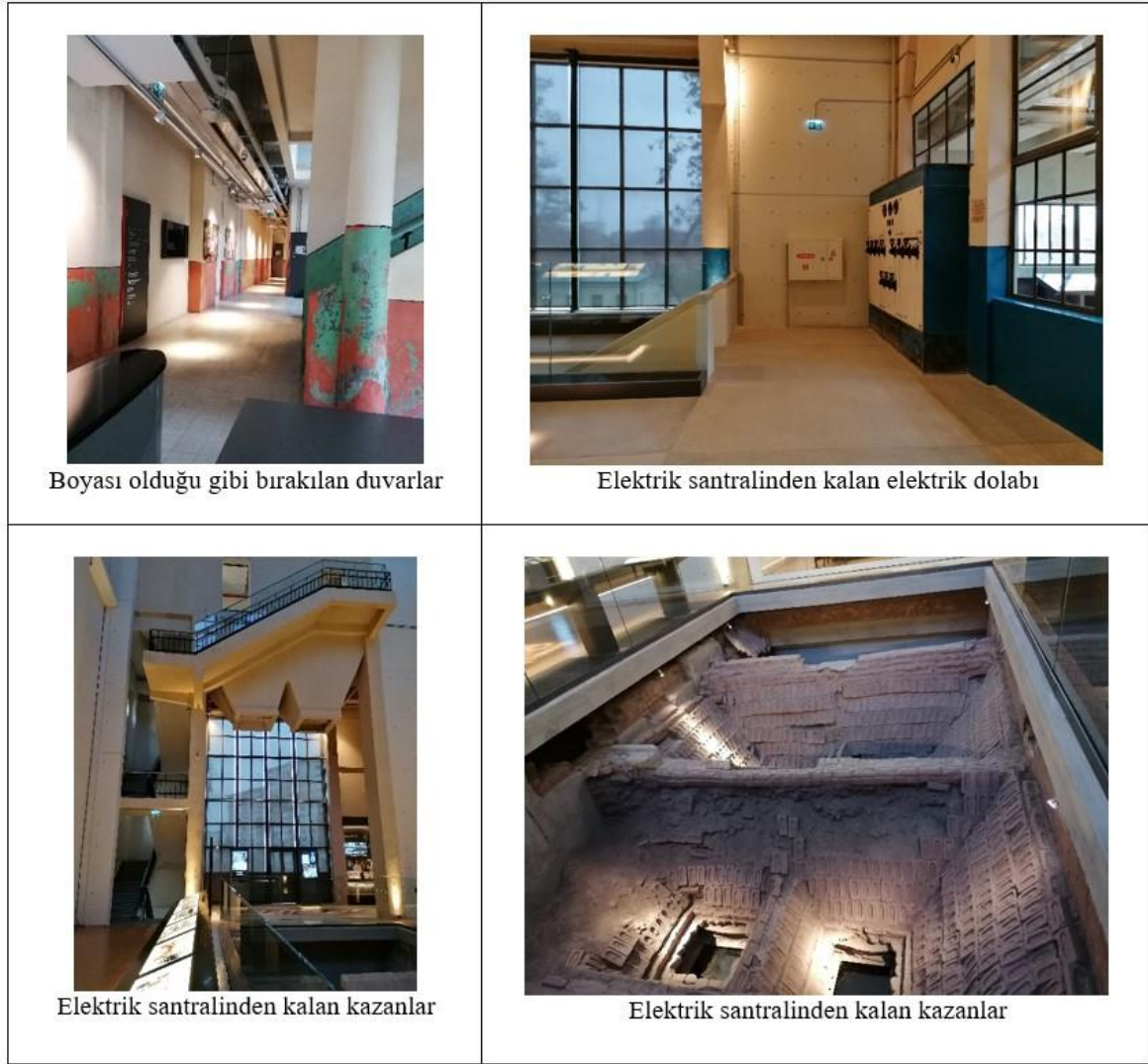

Resim 3.30. Elektrik santrali binasının eski ve yeni hali (URL-13)

Resim 3.31. Elektrik santrali binasının girişı ve avlusu

Binanın dış mekanında olduğu gibi iç mekanda da büyük değişime neden olacak müdahaleler yapılmamıştır. Duvarlardaki sıvalar ve boyalar olduğu gibi bırakılmıştır. Elektrik santralinde kullanılan kazanlar korunmuş, yalnızca üzerleri camla kapatılmıştır. Yine elektrik santralinden kalan elektrik dolapları sökülmemiş, yerinde bırakılmıştır. Binanın ilk işlevinden kalan bu izler, serginin birer parçası haline dönüşmüştür (Resim 3.32.). Binanın iç kısmı dönemlerine göre cumhurbaşkanlığı müzesi olarak düzenlenmiştir. Birçok açıdan eski ve yeni bir arada kullanılmıştır (Resim 3.33.).

Resim 3.32. Binanın iç mekanında eski işlevinden kalan izler

Resim 3.33. Binanın müze işlevine ait iç mekan görselleri

Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü’nde kullanılabilir vaziyetteki binaların çoğunu kullansalar da mimarlık öğrencilerinin, mimarlık fakültesinin ihtiyaç programı gereğince iki binayı sıklıkla kullandığı gözlemlenmiştir. Bu binalar; idare ve derslik binası olarak kullanılan yeni ek bina ve eğitim birimleri olarak kullanılan ambar binasıdır. Bu nedenle çalışmanın Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi kapsamındaki bölümü incelenirken geriye kalan kısım bu iki bina üzerinden analiz edilecektir.

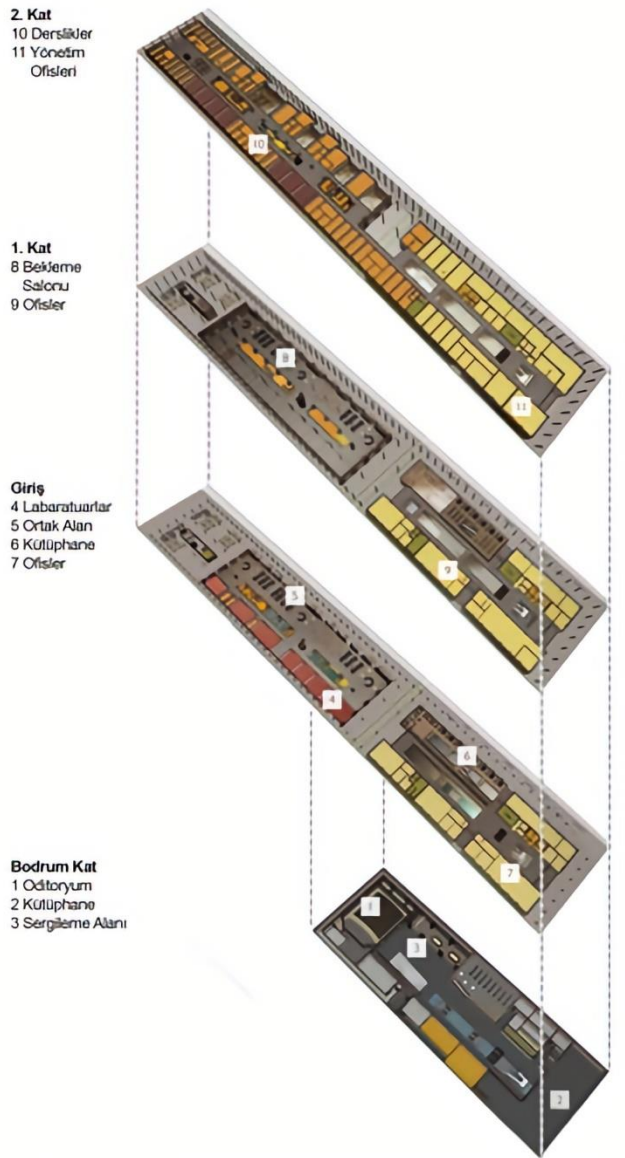
İdare ve derslik binası (yeni ek bina)

Ek bina olarak inşa edilen idare ve derslik binası Emre Arolat tarafından tasarlanmıştır. Mevcutta var olan küçük bir deponun üzeri, üst örtü ile kapatılmıştır. Bu binanın yanına aynı üst örtü ile birleşen formun devamı niteliğinde bütüncül bir ek yapı tasarlanmıştır (Resim 3.34.).

Resim 3.34. Eski bina ile ek binanın birleşimi ve bütünlüğü

Yeniden işlevlendirilen bölümde ortak alanlar ve laboratuvarlar yer alırken ek binada ise oditoryum, kütüphane ve ofisler bulunmaktadır. İki binayı birleştiren ve köprü ile bağlayan en üst katta ise idari ofisler ve derslikler yer almaktadır (Şekil 3.9.)

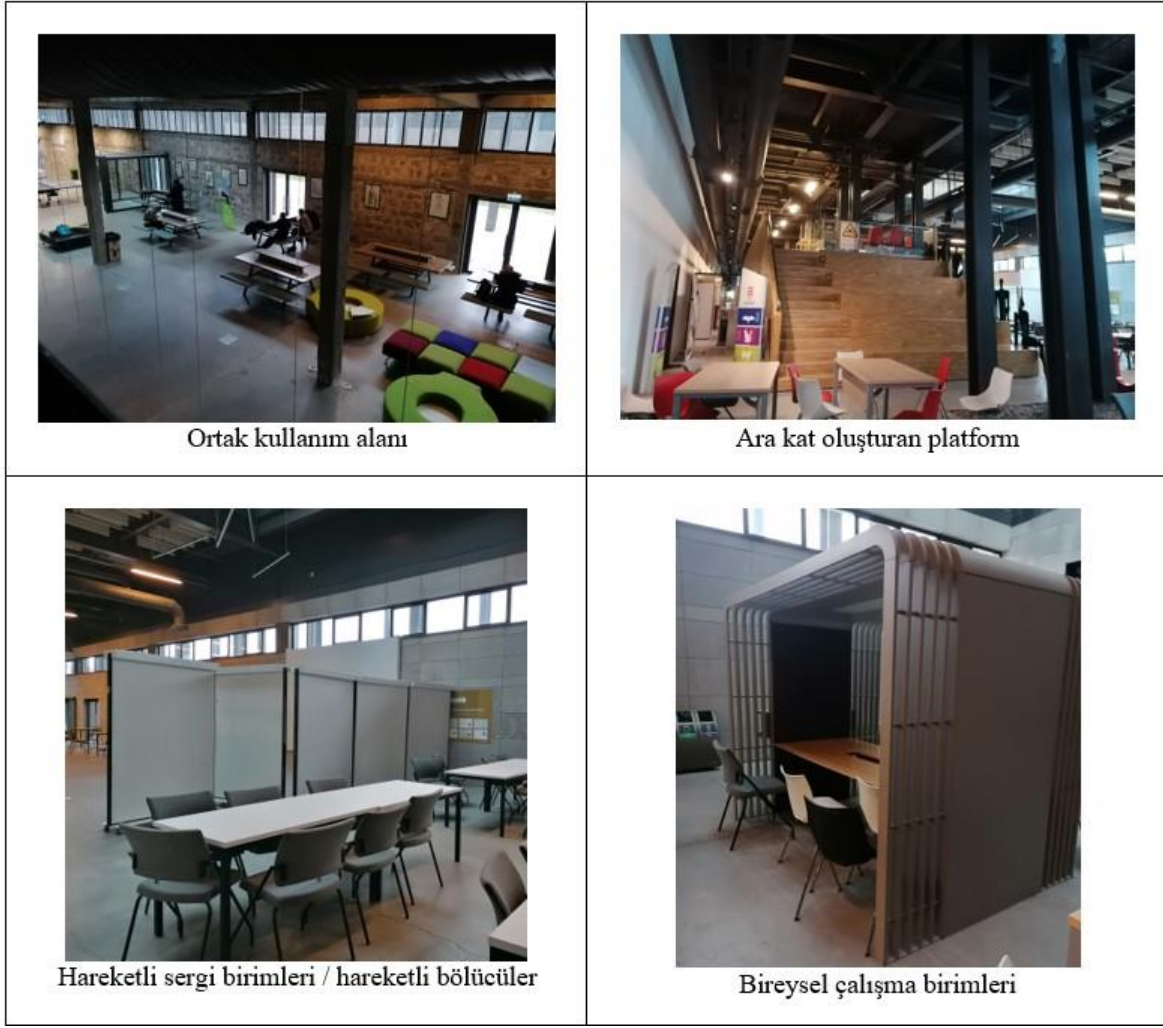
Şekil 3.9. İdare ve derslik binası kat planları (URL-14)

Kampüse girdikten sonra binanın giriş kısmı kuzeybatı yönündeki eski yapının olduğu bölümden verilmiştir. Deponun üzerine ek olarak yapılan kat taşırılarak U biçimini almış ve girişi tanımlayan bir avlu oluşturulmuştur (Resim 3.35.). Avlunun bitişi yandaki binalar ile aynı hizaya gelecek şekilde tasarlanmıştır.

Resim 3.35. İdare ve derslik binası girişi

Eski depo binasının ortasına bir platform yerleştirilerek bir ara kat oluşturulmuştur. Bu ara kat öğrenciler için açık bir çalışma alanı olarak düzenlenmiştir. Kata çıkan merdivenler oturma alanı olarak da kullanılmaktadır. Zeminde kalan alan ise ortak kullanım alanı olarak kurgulanmıştır. Esnek kullanım olanağına sahip olan bu mekan bölücü elemanlar kullanılarak birleştirilip ayrılabilme imkanı ile öğrencilerin aktivite alanı, sergi alanı ve çalışma alanı gibi birçok amaç için kullanılmaktadır. Bunların haricinde öğrencilerin çalışabilmeleri için bireysel çalışma birimleri de tasarlanmıştır (Resim 3.36.).

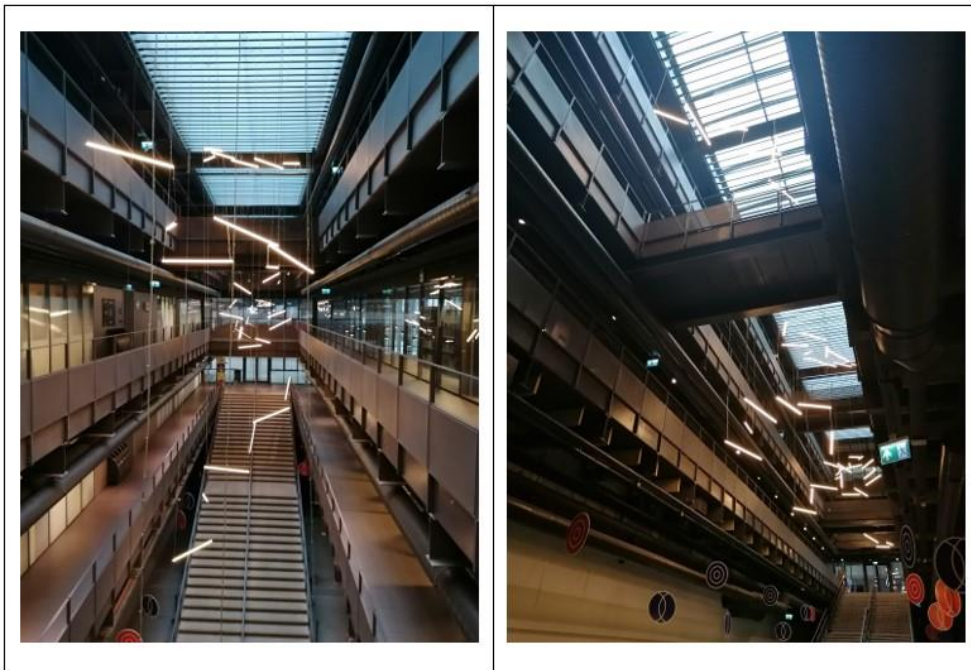
Resim 3.36. Eski binanın iç mekan görselleri

Yapının mevcut taşıyıcısı olan betonarme kirişlerin üzerinden geçen ancak kendi çelik taşıyıcı strüktürü olan ek bina, ara kat hizasından başlayarak ortak alanın üzerini kapatacak şekilde tasarlanmıştır. Bu ek katın cephede konsol şeklinde çıkması dışarıda da varlığını hissettirmiştir. Büyük ortak alanın ortasından verilen giriş sebebiyle rüzgarlık ekine ihtiyaç duyulmuştur (Resim 3.37.).

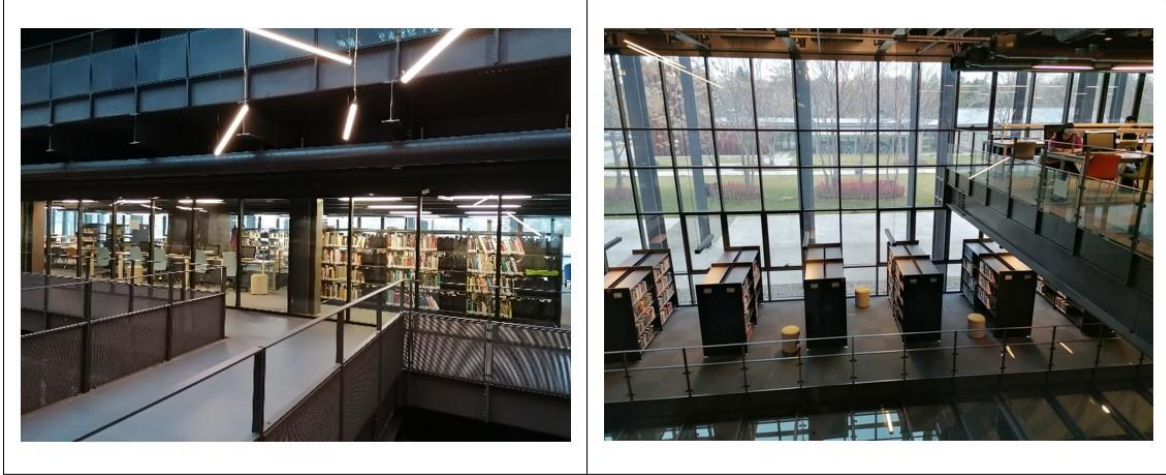
Resim 3.37. Eski bina kat ve rüzgarlık ekleri

Eski yapı ile üst katta birleşen ve yerleşkenin tek yeni binası olan ek idare binası bünyesinde oditoryum, kütüphane ve idari ofisler yer almaktadır. Rektörlüğe ait birimler de yine bu bina içerisinde. Kampüsün genelindeki yeniden işlevlendirilen binaların tasarım izini sürdüren yapıda, diğer birimlerdeki gibi taşıyıcılar ve tesisat sistemi açıkta bırakılmıştır. Çelik taşıyıcıların arasına yerleştirilen mekanların çoğunda şeffaflık ön planda tutulmuştur. Galerili bir sistem kurgulanan mekanda ara ara kullanılan köprüler, kat içinde bağlantı sağlamıştır (Resim 3.38.).

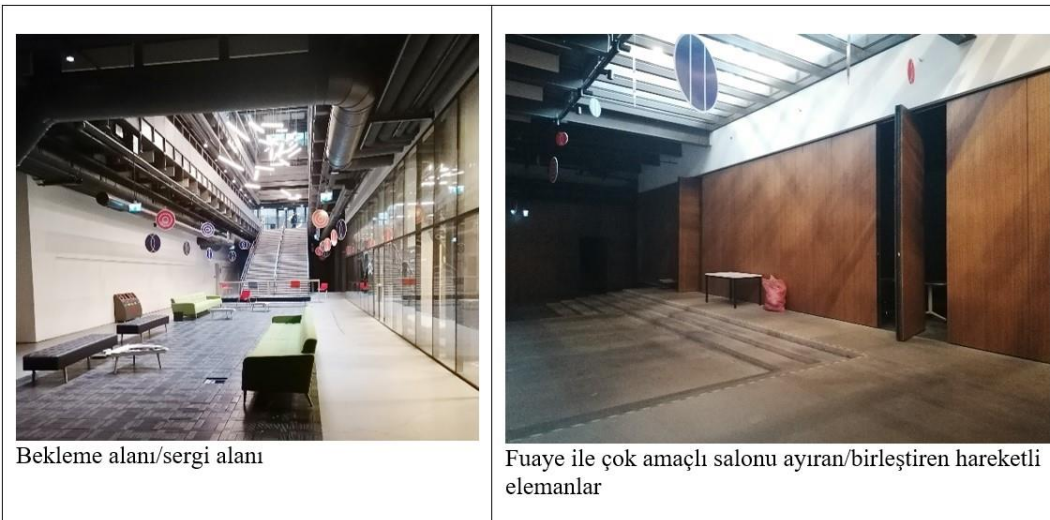
Resim 3.38. Ek bina galerili sistem ve köprüler

Binanın içerisinde büyük bir kısım kütüphaneye ayrılmıştır. Yine şeffaf tasarlanan kütüphane biriminin sirkülasyonu kendi içerisinde verilmiştir. Girişi zemin kattan verilen mekandan merdivenle çalışma alanlarının yer aldığı asma kata ulaşmaktadır. Bodrum katta da kütüphane birimi devam etmektedir (Resim 3.39.).

Resim 3.39. Ek bina kütüphane birimi

Galeri boşluğunun bodrum kattaki hizası sergi alanları için kullanılmaktadır. Mekan sergi için kullanılmadığı zamanlarda bekleme alanı olarak işlev göstermektedir. Ayrıca bodrum katta çok amaçlı salonlar yer almaktadır. Bu salonlar ile merdiven arasında kalan alan ise fuaye olarak kullanılmaktadır. Fuaye ile salonlar, hareketli paneller aracılığıyla birleştirilme/ayırılma özelliği sayesinde esnek kullanım imkanı sağlayacak biçimde tasarlanmıştır (Resim 3.40.).

Bekleme alanı/sergi alanı

Fuaye ile çok amaçlı salonu ayıran/birleştiren hareketli elemanlar

Resim 3.40. Bodrum katta yer alan esnek kullanım imkanına sahip mekanlar

Ambar / Eğitim binası

Eski işlevi büyük ambar binası olan yapının 2014 yılında Burak Asiliskender ve Nilufer Baturayoglu Yöney tarafından tasarlanan restorasyon projesi 2016 yılında tamamlanmıştır. Binada; derslikler, stüdyolar, akademisyen ofisleri, ortak çalışma alanları ve yemekhane yer almaktadır. Dış kabuğu korunan binanın, doğu-batı yönündeki duvarları da mevcut haliyle bırakılmıştır. Boş hacmin orta kısmında ise iki katlı bir mekan kurgusu oluşturulmuştur (Asiliskender ve Yoney, 2017). Binanın yeniden işlevlendirme ve restorasyon projesinden önceki durumu Resim 3.41.'de yer almaktadır.

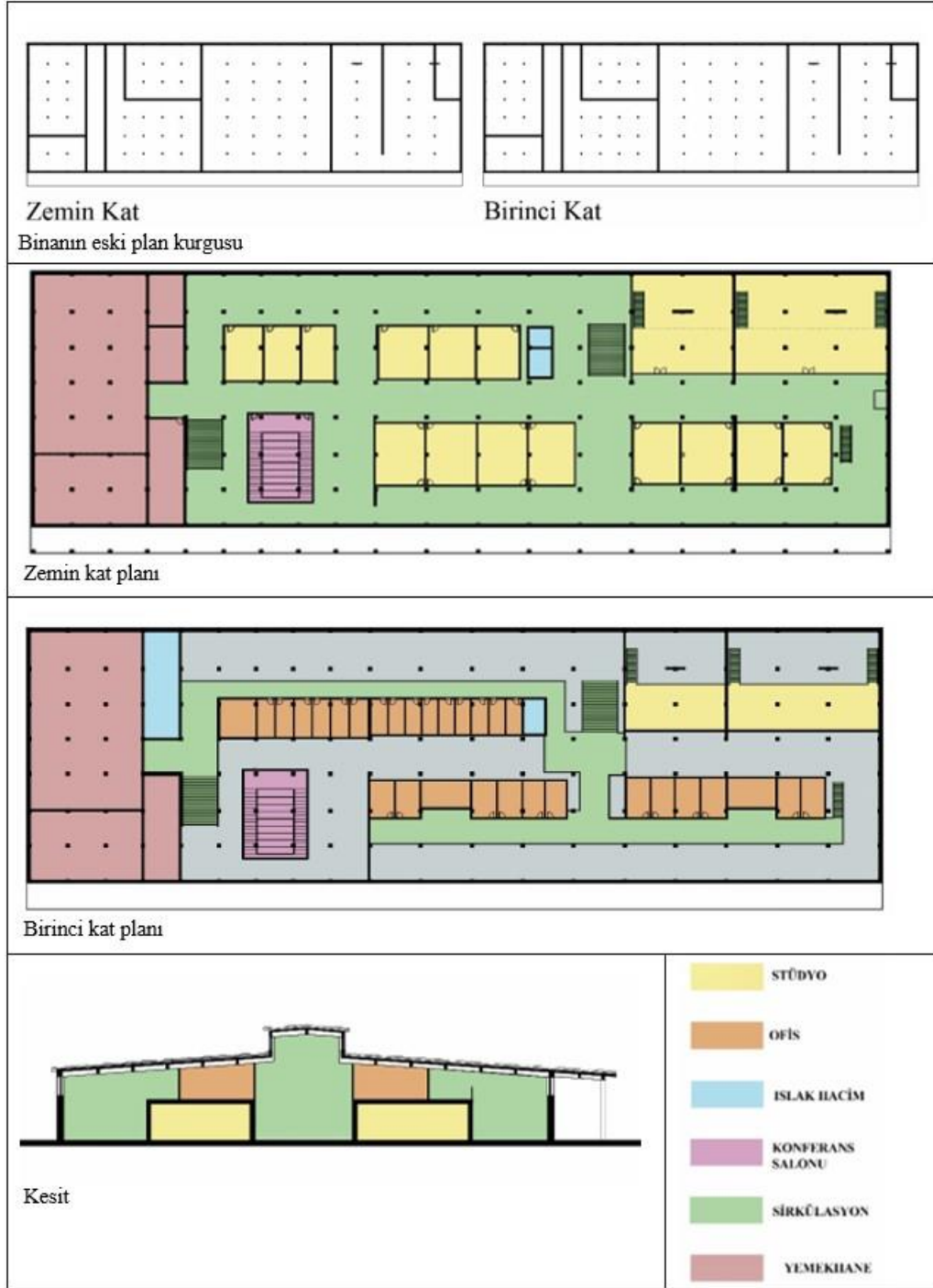
Resim 3.41. Ambar binasının restorasyondan önceki durumu (Asiliskender ve Yoney, 2015)

Tek katlı binanın restorasyon ve yeniden işlevlendirme sürecinde dış cephedeki zarar görmeyen kesme taş duvarları korunmuştur. Geriye kalan açıklıklar ve kırılan camlar yenilenerek şeffaf yüzeyler oluşturulmuştur. Yerleşkedeki diğer yapılarda uygulanan restorasyon anlayışı bu yapıda da benimsenmiş, binadan geriye kalan özgün malzemeler olduğu gibi bırakılarak eski ile yeninin bir arada kullanıldığı bir proje ortaya çıkarılmıştır (Resim 3.42.).

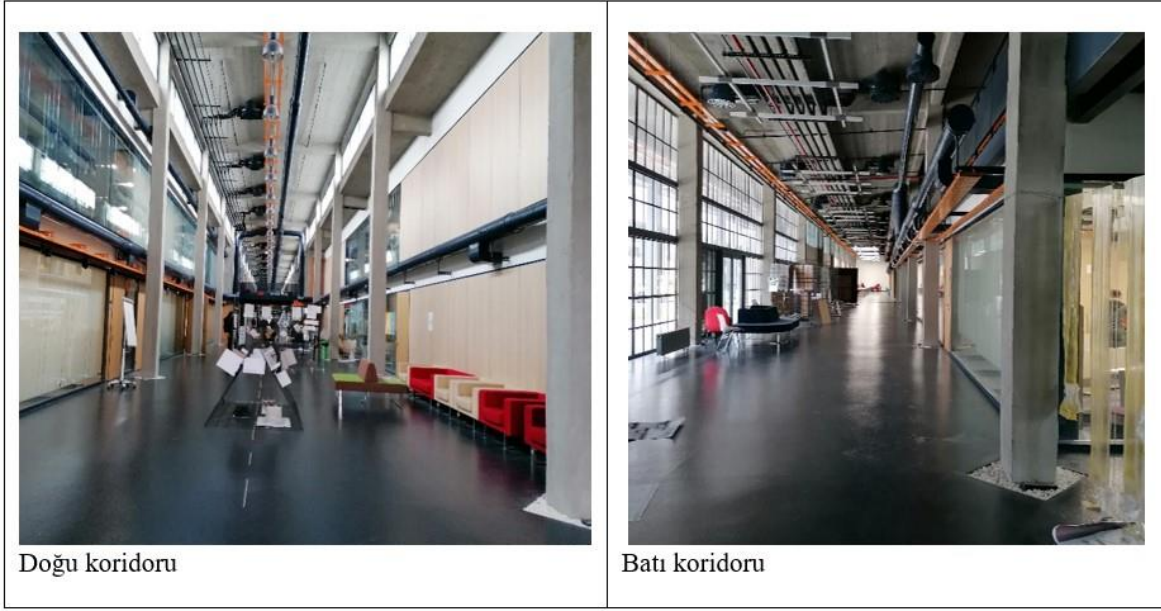
Resim 3.42. Ambar binasının restorasyon ve yeniden işlevlendirme sürecinden sonraki durumu

Binanın yeni işlevinde, zemin katta mimarlık bölümüne ait stüdyolar ve ortak kullanılan derslikler ve konferans salonu bulunmaktadır. Ayrıca bu binanın bitiğinde dışarı ile doğrudan bağlantısı olan ve binanın içinden de girişi bulunan yemek alanı yer almaktadır. Binanın ortasına bir kutu gibi sonradan yerleştirilen birinci katta ofisler ve ıslak hacimler bulunmaktadır (Şekil 3.10.).

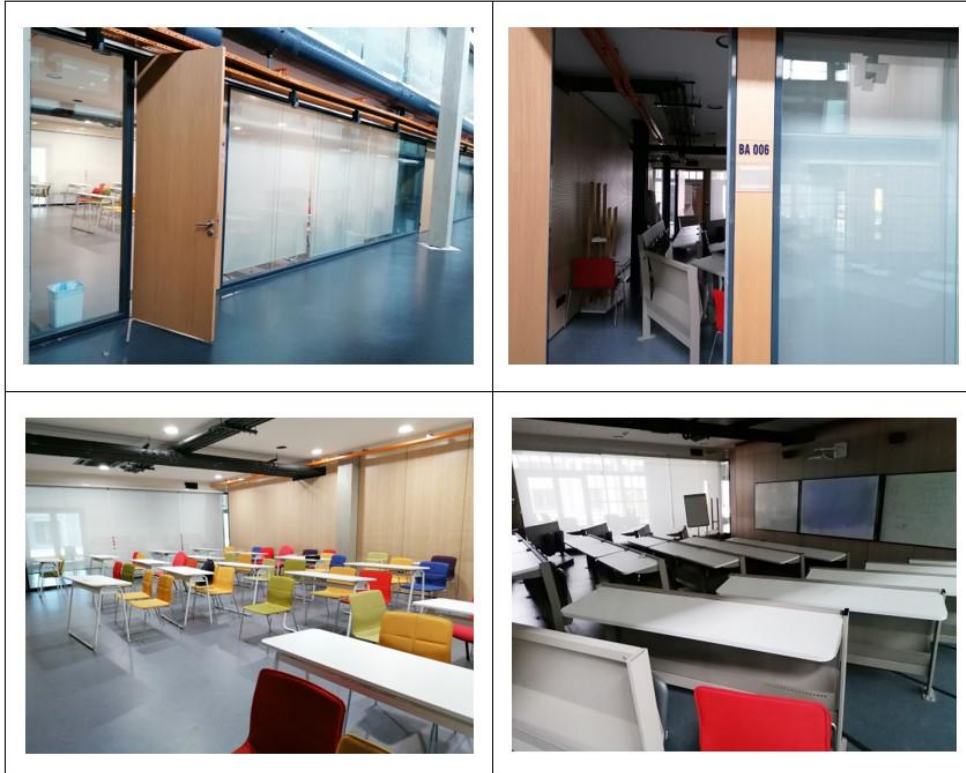
Şekil 3.10. Eğitim binası olarak işlevlendirilen ambarın işlevsel analizi (Burak Asiliskender'in arşivinden alınarak düzenlenmiştir.)

Binanın içerisinde yer alan platform, zemin katın uzun kenarında iki adet ana koridor oluşturmuştur. Bu koridorlar sirkülasyon görevinin yanında yapılan projeler için birer sergi alanı olarak da kullanılmaktadır. Ayrıca koridorlar üzerindeki oturma birimleri ile dinlenme alanları oluşturulmuştur (Resim 3.43.).

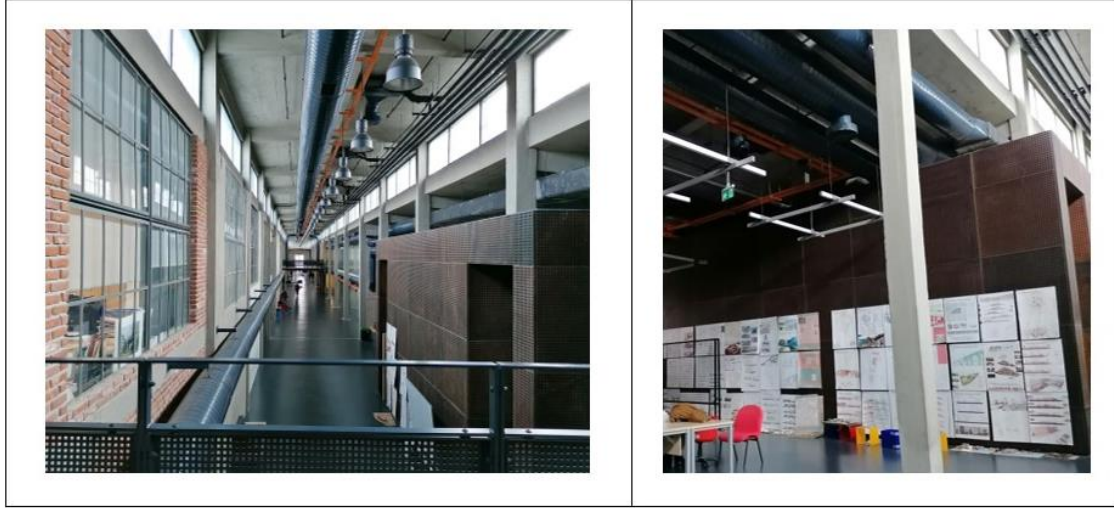
Resim 3.43. Sergi ve dinlenme alanları olarak kullanılan koridorlar

Binanın zemin katında yer alan derslikler, şeffaf yüzeyler ile bölünmüştür. Sonradan eklenen perdeler ile bu şeffaf yüzeyler, ihtiyaç duyulduğu zaman sağır yüzeyler haline getirilmektedir. Dersliklerin bir kısmı düz bir zeminde tasarlanırken bir kısmı da amfi şeklinde düzenlenmiştir (Resim 3.44.).

Resim 3.44. Eğitim binasında yer alan derslikler

Konferans salonu olarak tasarlanan mekanın dış yüzeyi farklı malzemesi ile dikkat çekmektedir. Paslanmış çelik görüntüsündeki bu mekan, delikli yüzeyine takılıp sökülebilen elemanlar ile projelerin sergilendiği bir alan olarak da kullanılmaktadır (Resim 3.45.).

Resim 3.45. Dış yüzeyi sergi alanı olarak kullanılan konferans salonu

Binanın kuzeyinde yer alan eski işçi yemekhanesi yine yemekhane olarak kullanılmıştır. Yemek alanına hem içeriden hem de kendi girişi ile dışarıdan ulaşım imkanı vardır. Yemekhane bölümü tek katlıdır ancak tavan yüksekliği toplamda iki kat olacak şekilde kurgulanmıştır. Yemekhane alanı, yemek saatleri dışında boş kaldığı zaman diliminde de açık kalan, öğrencilerin ortak alan olarak kullandıkları bir mekandır (Resim 3.46.).

Resim 3.46. Yemek alanı olarak kullanılan mekan

Binanın birinci katında, uzun bir koridor hizasına dizilmiş ve yine şeffaf bölücüler ile ayrılmış akademisyen ofisleri bulunmaktadır (Resim 3.47.). Bu ofislerin dışında birinci katta yalnızca ıslak hacimler yer almaktadır.

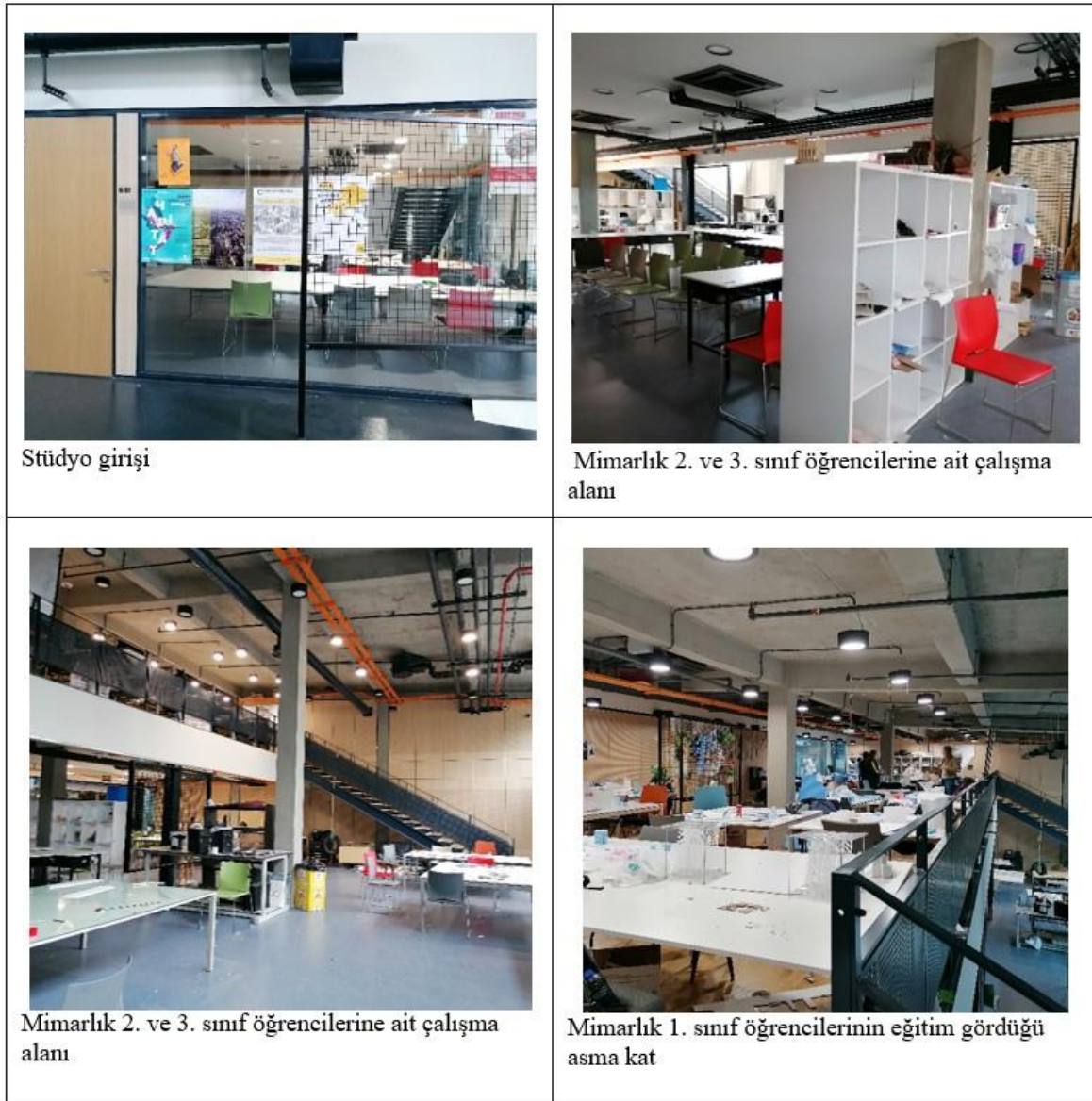

Resim 3.47. Birinci kat koridoru ve akademisyen ofisleri

Mimari tasarım stüdyosu

Üniversitenin mimarlık fakültesi özelinde mimari tasarım stüdyoları incelendiği zaman fakülte için ayrılmış belirli bir mekanla karşılaşılmamıştır. Üniversitenin eğitim prensibi dolayısıyla yerleşke içerisindeki her alan, tüm bölümlerin öğrencilerinin kullanımına açık birer mekan olarak kurgulanmıştır. Mimarlık öğrencileri teorik dersleri diğer bölümlerin de kullandığı ortak dersliklerde işlemektedir ve üniversitenin birçok mekanını kendine çalışma alanı olarak seçebilmektedir. Ancak eğitim birimlerinin yer aldığı binada uygulama derslerinin yürütüldüğü iki adet mekan bulunmaktadır. Mimarlık bölümü dikey eğitim sistemini benimsediği için birden fazla dönem aynı anda aynı stüdyoda eğitim görmektedir. Stüdyoların mekan kurgusu da bu sisteme yönelik tasarlanmıştır.

Girişin sağındaki ilk stüdyoda mimarlık ikinci sınıf ve üçüncü sınıf öğrencileri zemin katta bir arada eğitim almaktadır. Asma kat ile ayrılan ve stüdyonun içerisindeki merdiven ile bağlantı kurulan üst kat ise birinci sınıf öğrencilerine ayrılmıştır. Bu katta birinci sınıfların çalışma malzemelerini ve araç gereçlerini sakladıkları ortak bir dolap yer almaktadır. Stüdyo, öğrencilerin ders dışında da vakit geçirdikleri ve her an çalışmak için gerekli materyalleri bulabilecekleri birer mekan olarak kullanılmaktadır (Resim 3.48.).

Resim 3.48. Mimarlık birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin ortak kullandığı stüdyo

Diğer stüdyo ise zemin katta mimarlık son sınıf öğrencilerine ait çalışma alanlarını barındırmaktadır. Öğrencilerin projeleri ve atölye çalışmalarının bir kısmı burada sergilenmektedir. Yine bir asma kat ile mekan düşeyde ikiye bölünmüştür. Stüdyo içerisinde

yer alan merdiven ile bağlantı kurulan üst katta yüksek lisans ve doktora öğrencileri için ayrılmış bir mekan yer almaktadır. Öğrencilerin kütüphane ve diğer bireysel çalışma alanları haricinde kendilerine özel bir çalışma mekanı oluşturulmuştur. Lisans öğrencileri ile aynı alanı paylaşarak sürekli iletişim halinde olmaları sağlanmıştır (Resim 3.49.).

Resim 3.49. Mimarlık dördüncü sınıf öğrencilerinin ve yüksek lisans-doktora öğrencilerinin ortak kullandığı stüdyo

3.3.3. Strüktürel sistem

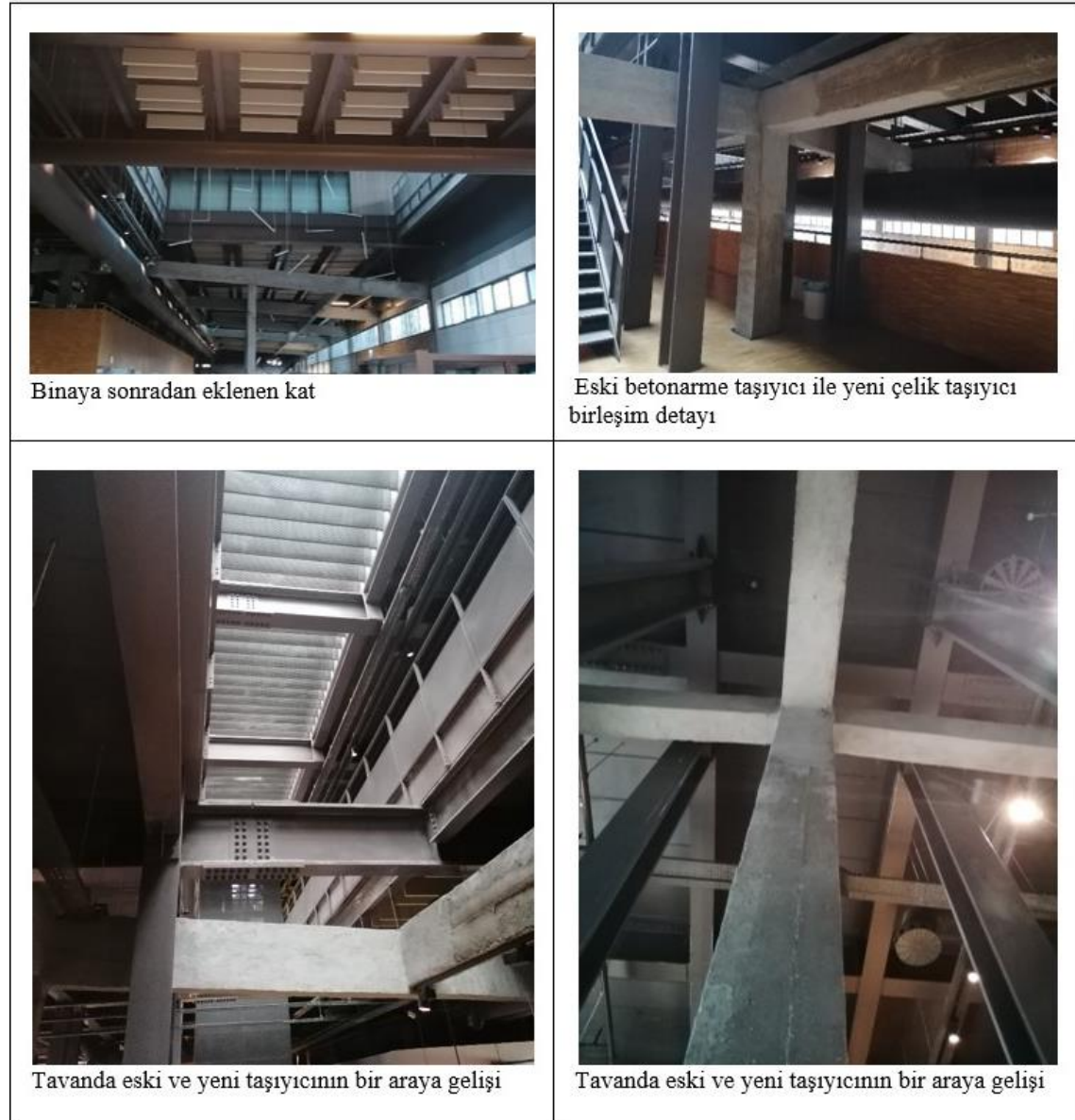
İdare ve derslik binası (yeni ek bina)

Yeni yapı olarak inşa edilen idare ve derslik binası, mevcutta var olan bir depo binasının üzerini kapatan örtü ve bu örtünün altında bina ile birleşen ek bir yapıyı kapsamaktadır. Çatı örtüsü kaldırılan depo binasının özgün yapı malzemesi olan taş duvarları, dış kabuğu ve betonarme taşıyıcıları korunmuştur (Resim3.50.).

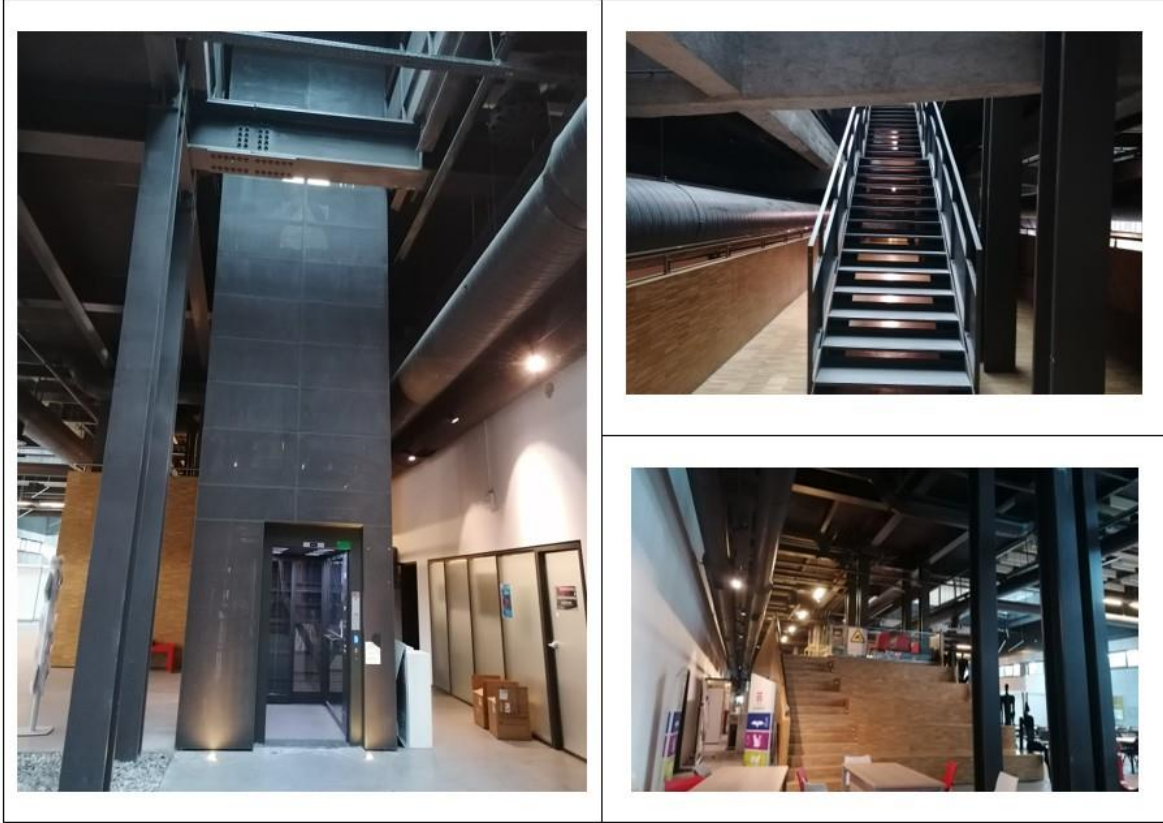
Resim 3.50. Depo binasının özgün taşıyıcı sistemi ve duvarları

Yeni bina, çelik taşıyıcılar üzerinde kurgulanmıştır. Bu çelik taşıyıcılar, eski yapının içerisinde tasarlanan yeni ek katın tasarımında da kullanılmıştır. Bu nedenle eski yapının içerisinde betonarme taşıyıcıların yanında çelik taşıyıcılar da yer almaktadır (Resim3.51.).

Resim 3.51. Binanın eski ve yeni taşıyıcıları

Özgün durumunda tek katlı olan binaya eklenen platform ve ilave kat sebebiyle düşey sirkülasyon elemanlarına ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenler yapıya merdivenler ve asansör eklenmiştir (Resim 3.52.).

Resim 3.52. Binaya eklenen yapı elemanları

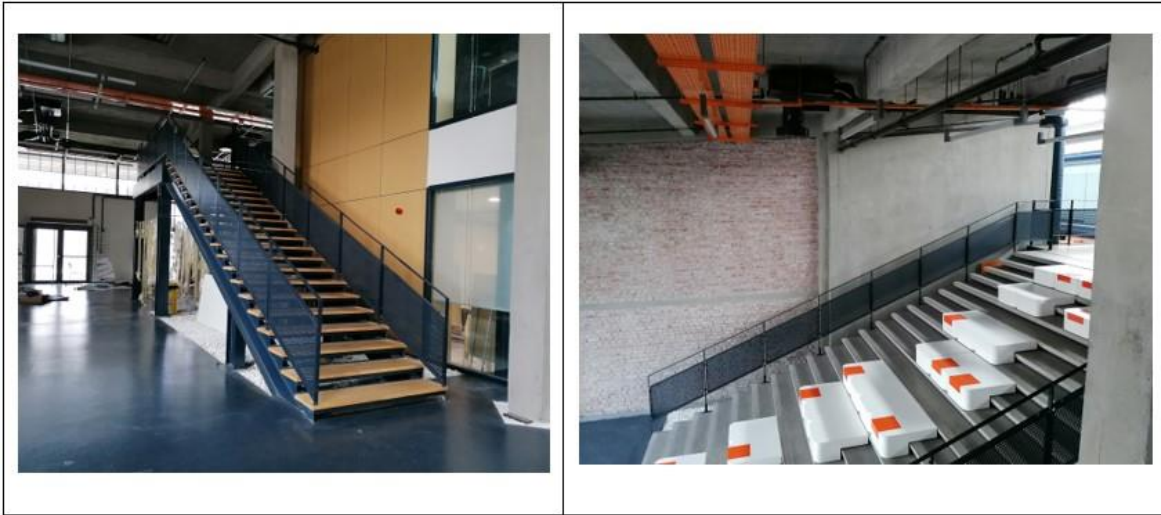
Ambar / Eğitim binası

Fenerli çatı sistemine sahip yapının orta alanın daha yüksek olmasından faydalanılarak kenarlar sirkülasyon için ayrılmış, merkezde ise yeni bir kat ilavesi yapılmıştır. Binanın kabuğu, taşıyıcıları ve duvarları korunmuştur. Binanın zarar gören kolonları onarılmış ve güçlendirme yapılmıştır (Resim 3.53.).

Resim 3.53. Eğitim binası olarak işlevlendirilen ambarın taşıyıcı sistemi

Birinci kata erişim sağlayan merdivenler çelik sistemle yapılmıştır. Geniş merdivenlerin bir kısmı oturma alanı olarak düzenlenmiştir. Binaya yapılan müdahalelerin hiçbiri var olan taşıyıcı sisteme zarar verecek birer yük olarak kurgulanmamıştır. Tüm ek birimler sökölüp takılabilir sistem kullanılarak tasarlanmıştır (Resim 3.54.). Binanın özgün dokusunu yansıtan her malzeme korunmuştur. Duvarlarda var olan sıvalar kaldırılarak yapı malzemeleri olduğu gibi sergilenmiştir.

Resim 3.54. Eğitim binası merdivenleri

3.3.4. Cephe

İdare ve derslik binası (yeni ek bina)

İdare ve derslik binası olarak kullanılan eski depo ve yeni ek binanın cephesi bir bütün olarak tasarlanmıştır. Yeni binanın cephesinde tekrar eden kolonlar, eski binanın cephesinde de süreklilik göstermiştir. Detaylı incelendiği zaman eski depo binası, saçakların içerisinde kaldığı için eskiye dair izler yakından fark edilmektedir. Eski binanın sağlam kalan taş duvarları korunurken zarar gören duvarların yerine kompozit taş kaplama malzemesi kullanılmıştır. Eski yapıya ek olarak yapılan birinci kat, dış cephede konsol olarak devam etmiştir. (Resim 3.55.).

Resim 3.55. Eski depo ve yeni ek binanın kuzeydoğu cephesi

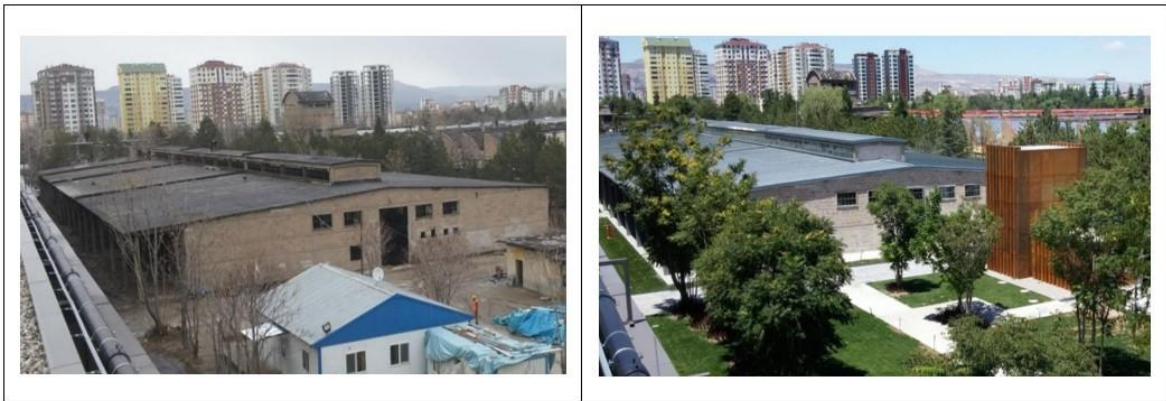
Eski binanın üzerine yapılan yeni kat, giriş cephesinde de belirgin bir şekilde konsol olarak çıkarılmıştır. Bu katın oluşturduğu avlunun altı boşaltılarak giriş belirginleştirilmiştir. Binaya girişin verildiği yüzey, eski depodan kalan taş duvardır (Resim 3.56.).

Resim 3.56. İdare ve derslik binası avlu ve girişi

Ambar / Eğitim binası

Dışarıdan tek katlı, uzun bir dörtgen olarak algılanan büyük ambar binasının özgün taş duvarları ve demir kapıları bakım yapılarak korunmuştur. Binanın geçmişte zarar gören dış duvarlarının yerine ise şeffaf pencereler eklenmiştir. Kırılan camlar yenilenmiş, üst kottaki şeffaf pencereler sürekli hale getirilmiştir (Resim 3.57.). Binanın güneybatı cephesindeki betonarme kolonlar çelik levha ile kaplanmıştır (Resim 3.58.).

Resim 3.57. Büyük ambar binası eski ve yeni görünümü (URL-15)

Resim 3.58. Eğitim binasının güneybatı cephesi

3.3.5. Teknik altyapı

Küçük depo binasının tesisat sistemi incelendiği zaman yapının yeniden işlevlendirme sürecinde tüm teknik altyapısının değiştirildiği görülmektedir. Havalandırma, ısıtma, soğutma, aydınlatma elemanlarının hepsi yenilenmiş ve açık bir şekilde sergilenmiştir. Binanın cephesindeki şerit pencereler büyük mekanın aydınlatılmasında yeterli olmadığı için yapay aydınlatma elemanları kullanılmıştır (Resim 3.59.).

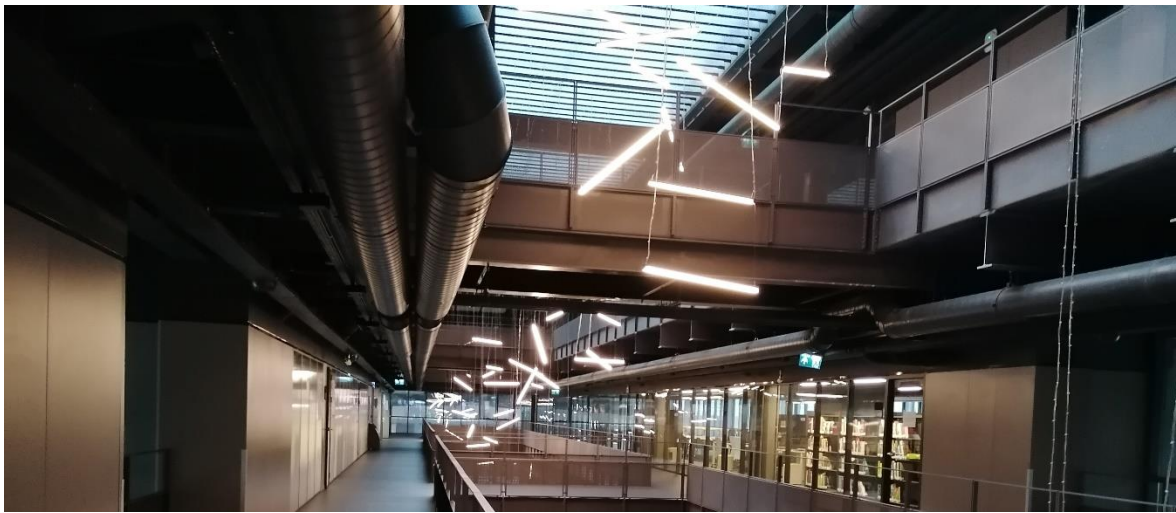
Resim 3.59. İdare ve derslik binası olarak kullanılan küçük deponun açık tesisat sistemi

Yapının üst örtüsünde tavan pencereleri kullanılarak karanlık koridorların doğal ışık alması sağlanmıştır. Işığın kontrollü bir şekilde içeriye alınması için güneş kırıcı profillerden faydalanılmıştır (Resim 3.60.).

Resim 3.60. Tavan pencereleri ve güneş kırıcılar

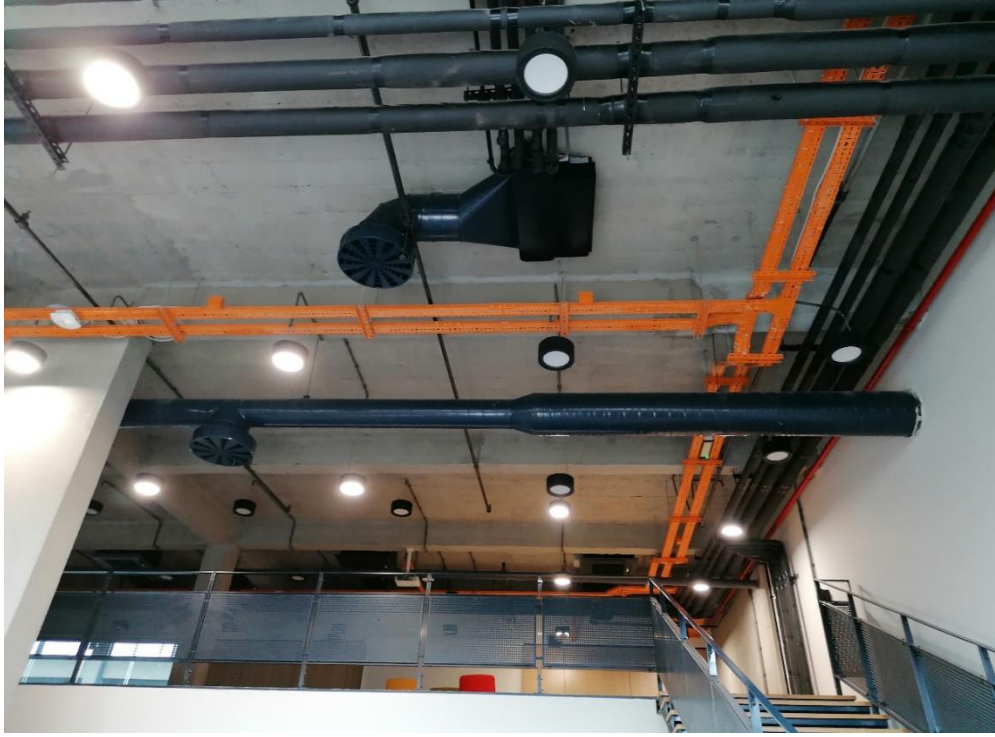
İdare ve derslik binasının yeni ek yapısı tasarlanırken aynı düşünceden yola çıkılarak; havalandırma, ısıtma ve soğutma elemanlarının hiçbirisi saklanmamış ve mekanın içerisinden görülebilecek şekilde bırakılmıştır. Tavan pencereleri ve güneş kırıcılar kullanma fikri bu binada da sürdürülerek galeri boşluğunun üzerine denk gelecek şekilde tasarlanmıştır (Resim 3.61.).

Resim 3.61. Yeni binanın tesisat sistemi ve tavan pencereleri

Diğer bina gibi büyük ambar binasının da yeniden işlevlendirme sürecinde teknik altyapısı yenilenmiştir. Binanın havalandırma boruları, ısıtma-soğutma sistemi boruları, yangın tesisat boruları ve elektrik kablolarından oluşan tesisat sisteminin tamamı siyah, kırmızı ve

turuncu renklerle tavanda sergilenmektedir (Resim 3.62.). Yemekhane alanında bu tesisat borularının daha büyük ve daha yoğun olduğu görülmektedir (Resim 3.63.).

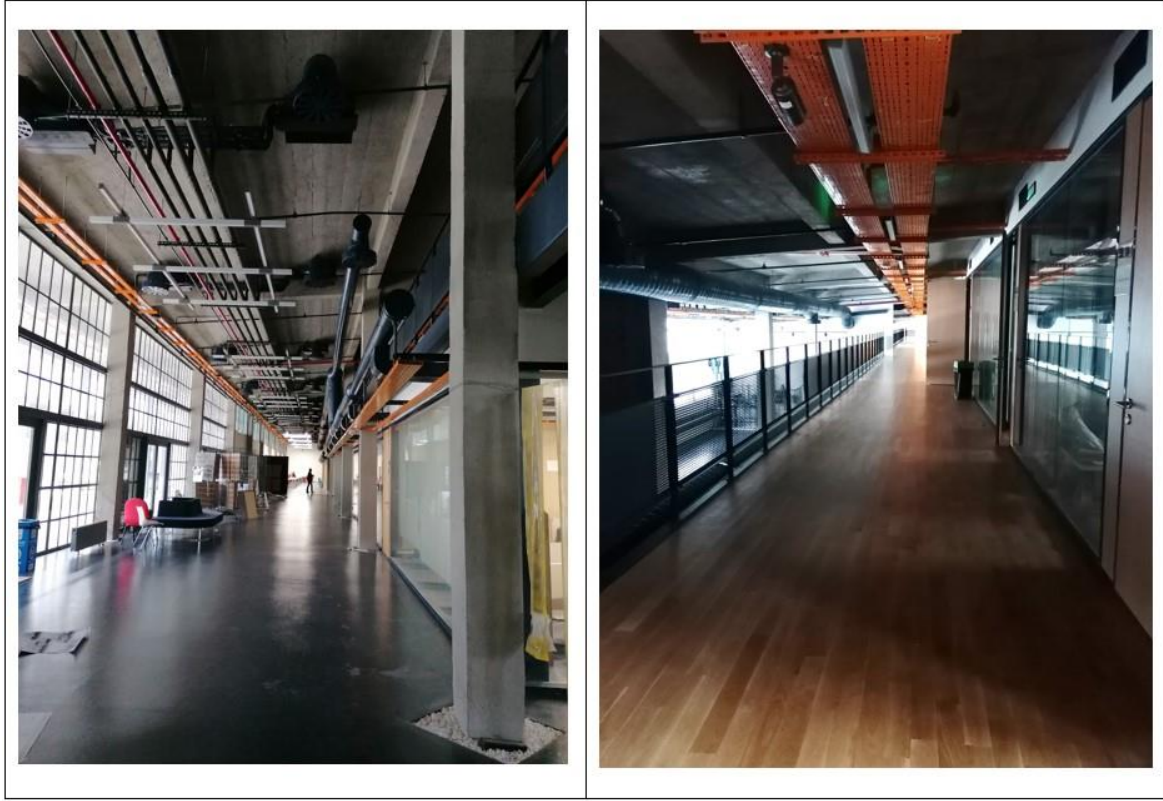

Resim 3.62. Eğitim binasının açık tesisat sistemi

Resim 3.63. Yemekhane alanının açık tesisat sistemi

Bina, şeffaf dış yüzeyleri sayesinde bol miktarda doğal ışık almaktadır. Ancak yapının büyük ve derin bir hacim olması nedeniyle ortada yer alan mekanlar her ne kadar şeffaf bölücüler ile tasarlanmış olsalar da doğal ışıktan yeterince faydalanamamaktadır (Resim 3.64.).

Resim 3.64. Eğitim binasının şeffaf duvarları ve karanlık koridorları

3.4. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi (Mardin Hükümet Konağı)

Osmanlı döneminde devlet işlerinden sorumlu idareciler görevlerini kendilerine ayrılan konutlarda gerçekleştirebiliyordu. Tanzimat ile birlikte idari işler tanımlanarak işlerin niteliğine uygun mekanlar inşa edilmiştir. Hükümet konakları da bu mekanlardan biridir. Hükümet konakları dönemin valileri ve kaymakamları için birer güç simgesi olmuştur ve ülkenin birçok ilinde hükümet konakları inşa edilmiştir. Mardin Hükümet Konağı'nın yapılışı için net bir tarih belirtilmese de ilk olarak karşımıza Diyarbakır Salnamesinde çıkmaktadır ve 1874 yılında var olduğundan söz edilmektedir (Düzenli ve Taşar, 2012).

Çizelge 3.3. Mardin Artuklu Üniversitesi genel bilgiler

Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	
Mimarı	Bilinmemektedir
Yapım Yılı	1874
Yeri	Artuklu / Mardin
İlk İşlevi	Hükümet Konağı
Mevcut İşlevi	Eğitim Yapısı / Mimarlık Fakültesi
Kullanıldığı Diğer İşlevler	Valilik, Adliye, Emniyet Müdürlüğü, Jandarma, Hapishane

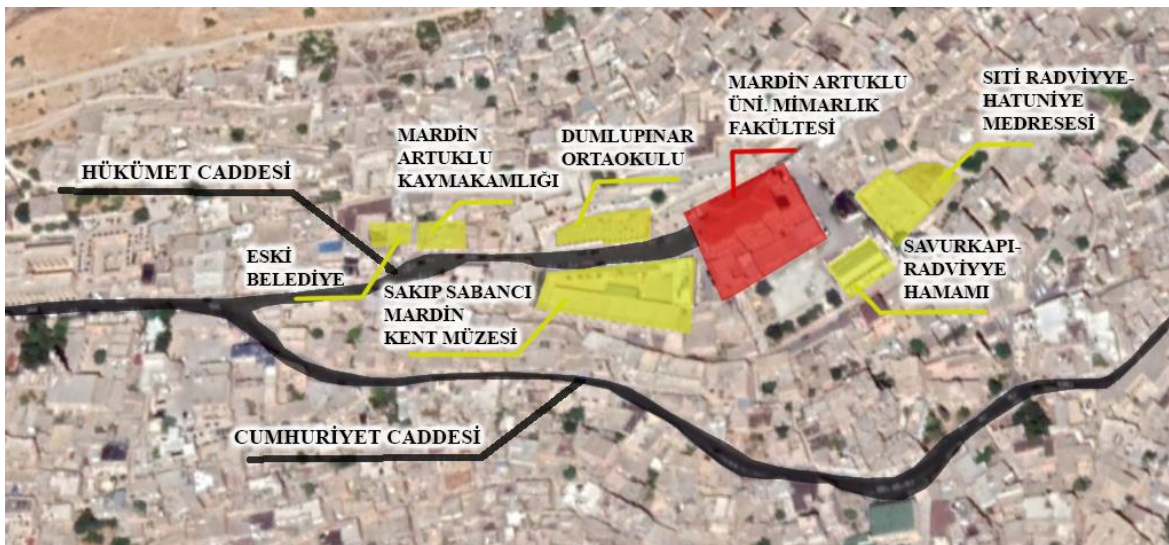
Mardin Hükümet Konağı'nın işlevlerinin içeriği net olarak bilinemesi de dönemin hükümet konaklarında var olan; adliye, defterdarlık, zaptiye, ticaret ve ziraat, maarif gibi işlevlerin bulunduğu tahmin edilmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra da işlevini sürdüren yapıya zamanla daha fazla idari birimin görevi eklenmiştir. Bu sebeple binanın ihtiyaçları karşılayamaması sonucu ek binalar yapılmıştır. Günümüzde her biri ayrı bir yapıya sahip olan adliye, valilik, jandarma, emniyet müdürlüğü gibi birçok birim zamanında bu binayı kullanmıştır (Düzenli ve Taşar, 2012). Mardin Hükümet Konağı'nın eski bir fotoğrafında, binanın hükümet konağı olarak kullanıldığı döneme ait görünümü yer almaktadır (Resim 3.65.).

Resim 3.65. Mardin Hükümet Konağı genel görünümü, 1915 (Çelebioğlu, 2018)

3.4.1. Konum

Günümüzde Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak kullanılan bina, Mardin ilinin Artuklu İlçesine bağlı Gül Mahallesinde, Hükümet Caddesi üzerinde yer almaktadır. Konum olarak kent merkezinde ve tarihi bir cadde üzerinde bulunan yapının çevresinde de birçok önemli yapı bulunmaktadır (Harita 3.4.).

Harita 3.4. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi konumu (URL-2)

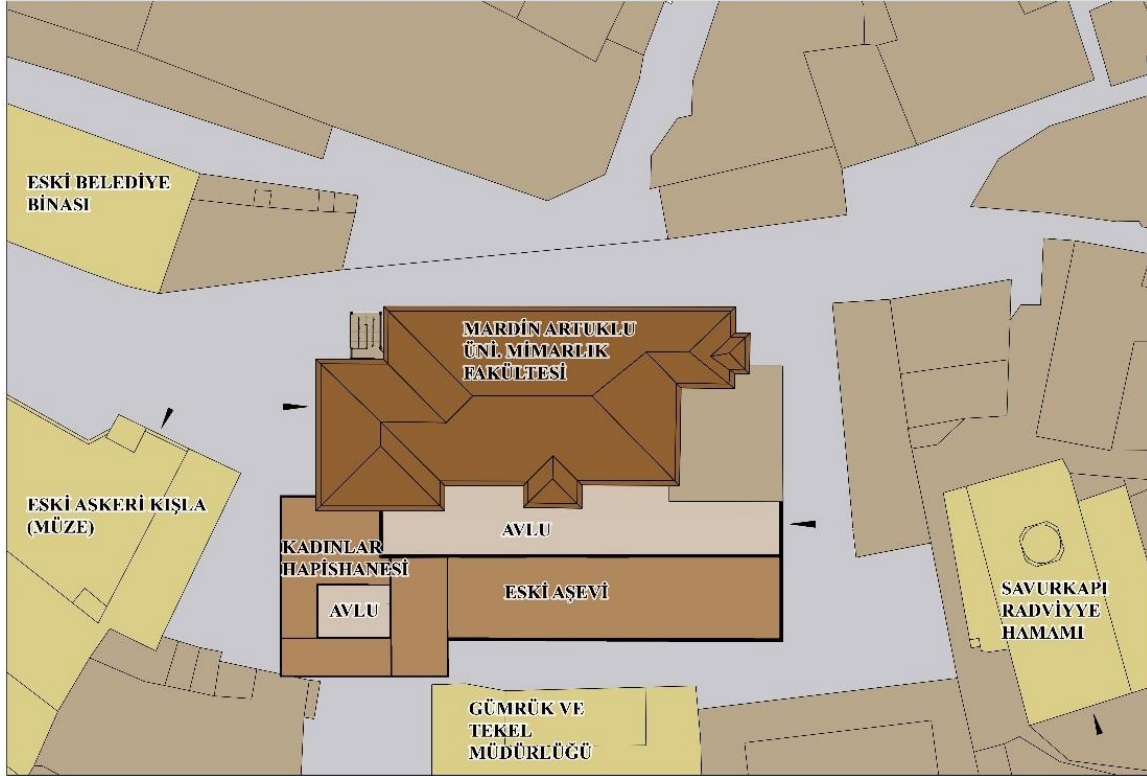
Binanın üzerinde bulunduğu Hükümet Caddesi ve Cumhuriyet Caddesi'ni içeren tarihi aksın çevresinde; Sakıp Sabancı Kent Müzesi, Savurkapı-Radviyye Hamamı, Sıtı Radviyye-Hatuniye Medresesi, Mardin Kaymakamlığı, Dumlupınar Ortaokulu ve Eski belediye binası gibi önemli yapılar yer almaktadır (Resim 3.66.).

Resim 3.66. Cumhuriyet Caddesi'nden binanın batı cephesinin görünümü

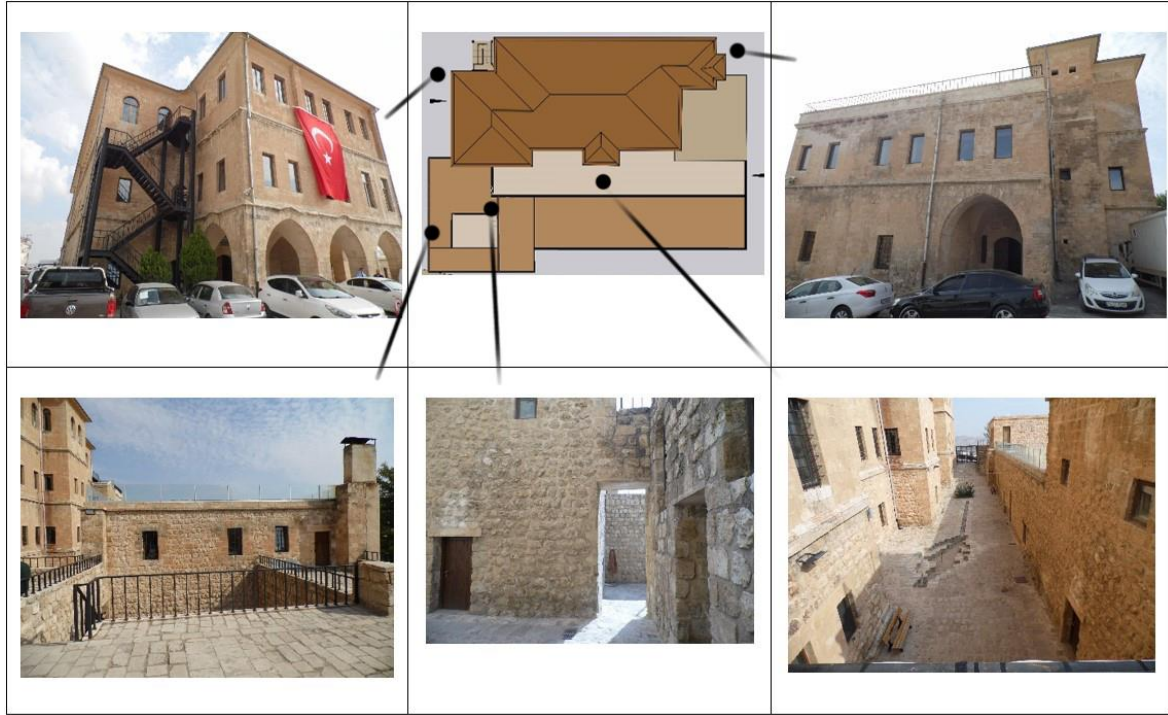
3.4.2. Mekansal kurgu

Mardin Hükümet Konağı, bulunduğu çevrenin merkezi konumundadır. Hükümet konağı ve çevresindeki; kışla binası, vali konağı ve günümüzde yalnızca zemin katı bulunan eski belediye binası birleşerek Hükümet Meydanını oluştururlar (Şekil 3.11.). Hükümet konağının girişi, meydan ile kurduğu ilişki ve eğimli topografya dolayısıyla batı cephesinden verilmiştir. Yapının güneybatısında yer alan mekanın Hükümet konağından daha önce var olan bir konut olduğu düşünülmektedir. Kadınlar hapisanesi olarak kullanıldığı dönemde bu yapıya iç avlu ve parmaklıklar eklenmiştir. Yapının daha sonraki kullanımlarında, yanına dikdörtgen bir mekan ve üzerine yeni bir kat eklenmiştir. (Düzenli ve Taşar, 2012).

Şekil 3.11. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi vaziyet planı (Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi arşivinden alınarak düzenlenmiştir)

Binanın ana girişi, Cumhuriyet Caddesine bakan batı cephesindedir. Ayrıca binanın doğu cephesinde de binaya giriş bulunmaktadır. Bodrum kattaki mekanların girişleri avludan verilmiştir. Avluya doğu ve batı yönünden giriş vardır. Eski kadınlar hapishanesi avlusu ile büyük avlu bodrum katta bir kemer ile birleştirilmiştir (Resim 3.67.).

Resim 3.67. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi bina girişleri

Mimarlık okulu olarak kullanılan binanın batıdaki revaklı girişinden zemin kata ulaşılmaktadır. Bu katta; güvenlik, stüdyolar, ofisler ve kütüphane bulunmaktadır. Birinci kat genel olarak idari ve akademik ofislere ayrılırken, ikinci kat ise taşıyıcılar haricindeki tüm bölücü elemanlar kaldırılarak açık bir stüdyo haline getirilmiştir. Binanın güneyinde kalan ve avludan geçiş yapılan bodrum katta; stüdyolar, bilgisayar atölyesi ve teknik birimler yer almaktadır. Güneydeki eski kadınlar hapisanesinin üst katı ise misafirhane ve sanat atölyesi olarak kullanılmaktadır (Şekil 3.12.).

Şekil 3.12. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi binasının işlevsel analizi
(Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi arşivinden alınarak düzenlenmiştir)

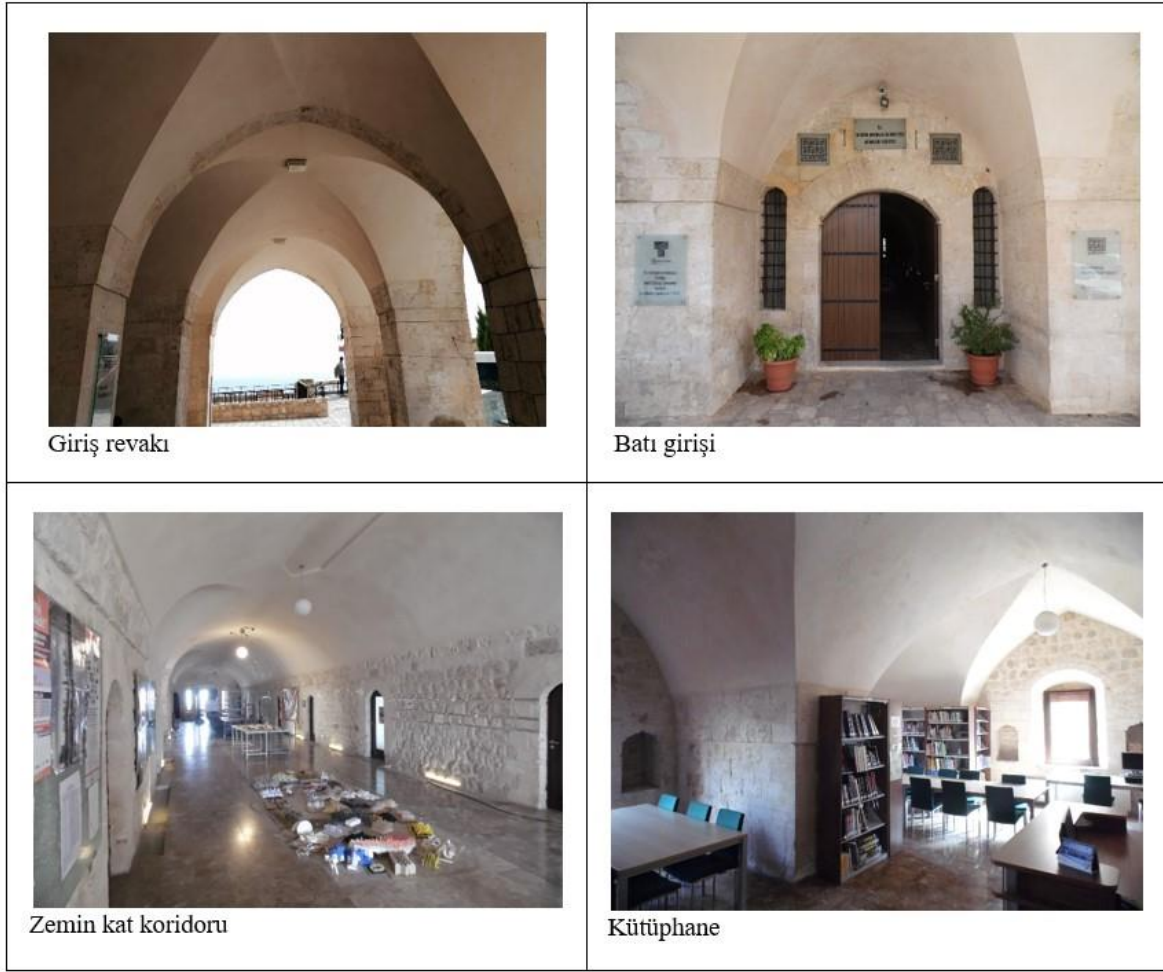
Binanın içerisinden geçiş olmayan bodrum kata ulaşım avlu ile sağlanmaktadır. Avlunun iki tarafında da mekanlar sıralanmıştır. Hükümet konağının alt katında yer alan mekanı mimarlık fakültesi ilk olarak yemekhane olarak kullanmıştır. Ancak günümüzde bu alan bilgisayar laboratuvarı olarak kullanılmaktadır. Eski kadınlar hapishanesi ise seminer salonu

ve birinci sınıf öğrencilerinin ders işlediği büyük stüdyo olarak kullanılmaktadır (Resim 3.68.). Bu mekanlar haricinde bodrum katta teknik hacimler ve mescit yer almaktadır.

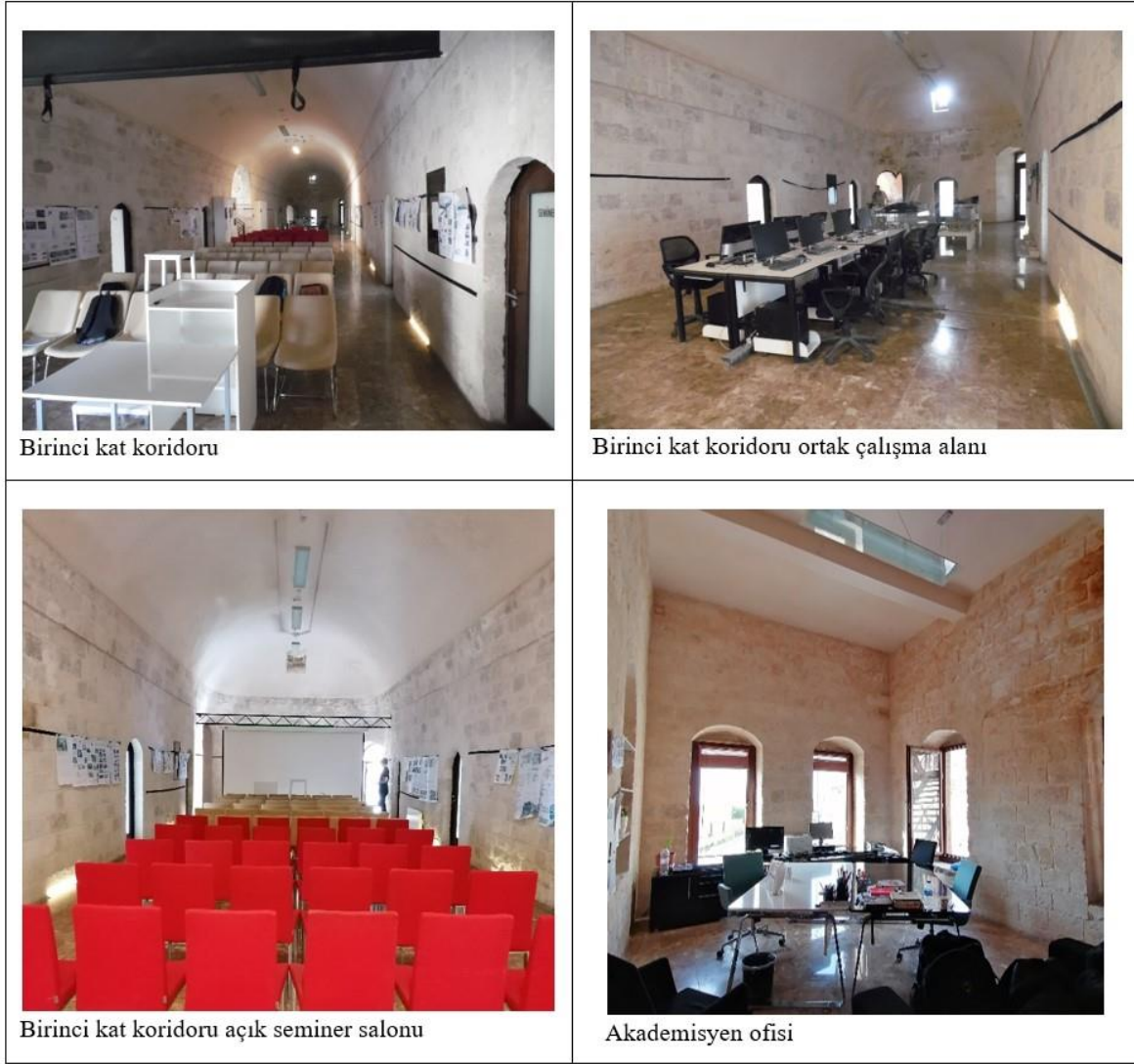
Resim 3.68. Bodrum katta yer alan mekanlar

Binanın ana girişi ile aynı kotta yer alan zemin katta; güvenlik, bilgisayar odası, öğrenci kulübü, akademik ofisler, ıslak hacimler ve kütüphane yer almaktadır. Koridorun kütüphaneye yakın kısmında bilgisayarların yer aldığı ve bir bölücü eleman ile ayrılmayan ortak çalışma alanı bulunmaktadır (Resim 3.69.)

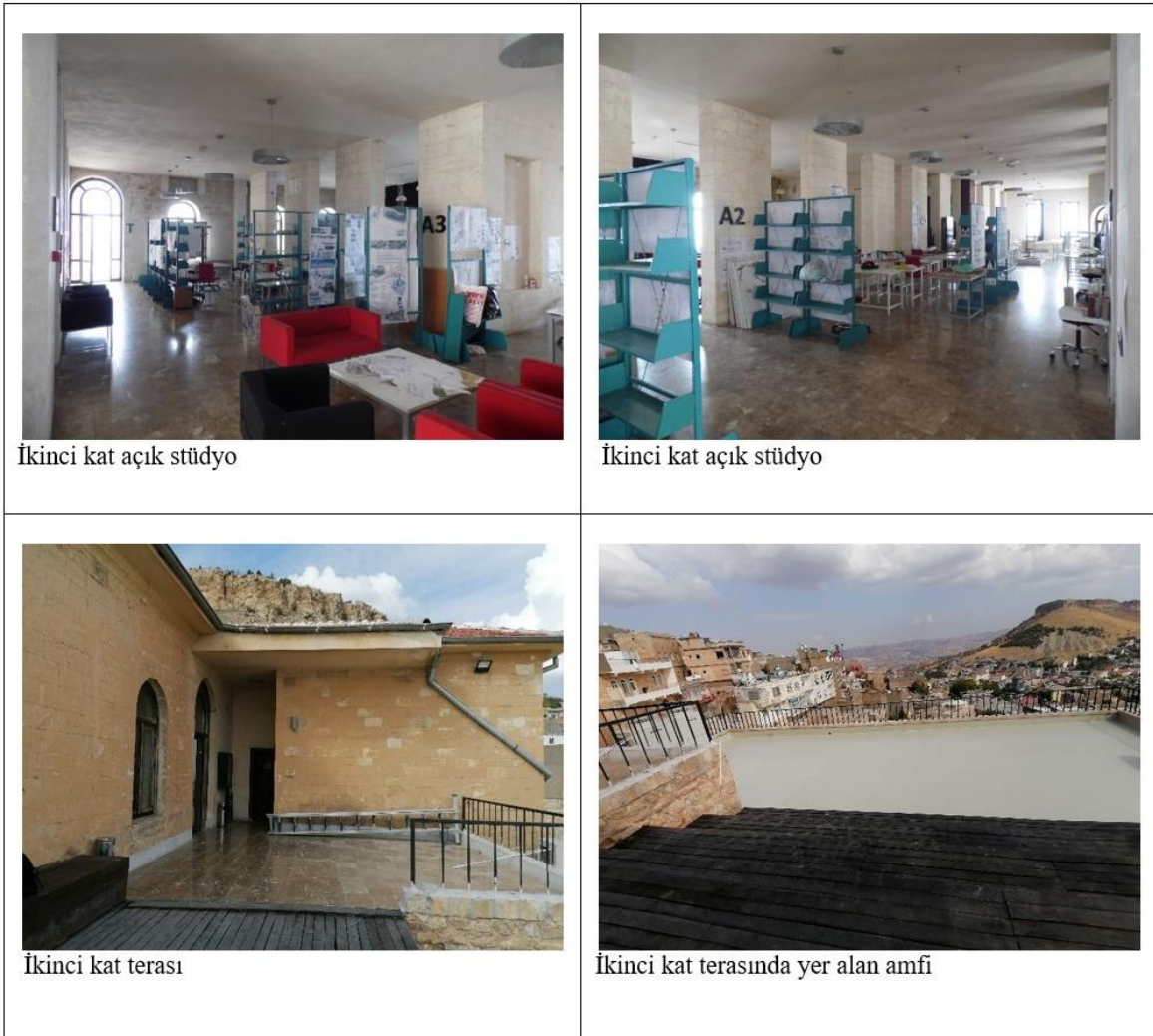
Resim 3.69. Zemin katta yer alan mekanlar

Yapının birinci katında genel olarak akademik ve idari personel odaları bulunmaktadır. Koridorun bir kısmı yine ortak çalışma alanı olarak düzenlenirken diğer kısmı da açılıp kapanabilen projeksiyon perdesi ile seminer salonu şeklinde kullanılmaktadır. Koridorlar genel olarak öğrenci çalışmalarının sergi alanı olarak da kullanılmaktadır. Bu nedenle bina koridorlarının her zaman birden fazla işlev için kullanıldığı görülmektedir (Resim 3.70.).

Resim 3.70. Birinci katta yer alan mekanlar

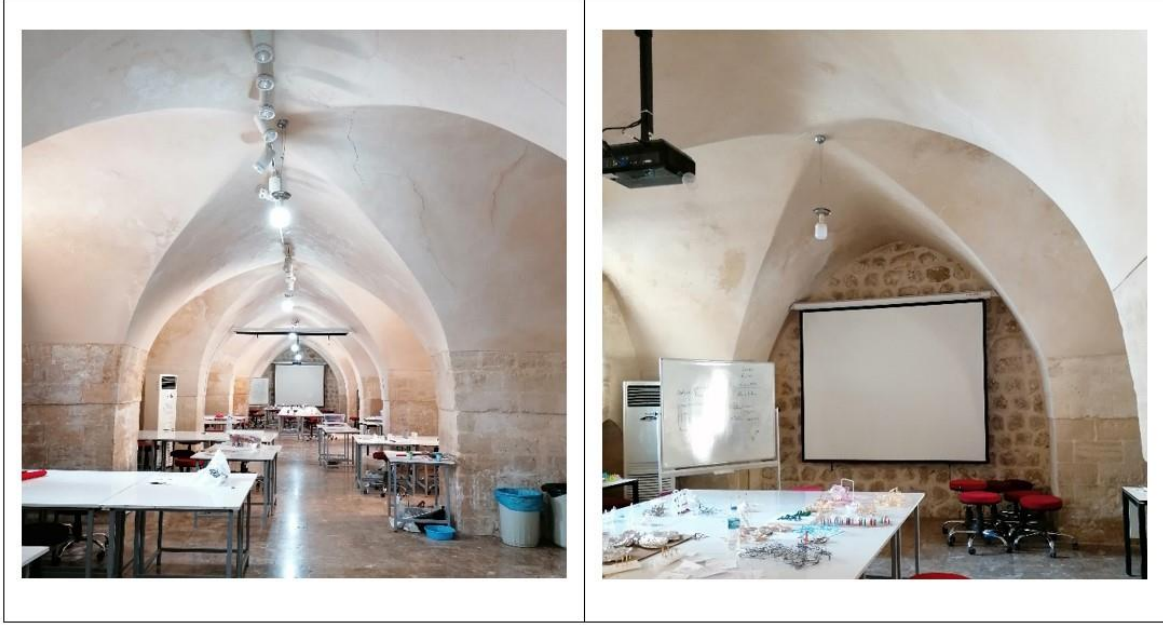
Binanın ikinci katında taşıyıcılar hariç tüm bölücü duvarlar kaldırılarak büyük ve tek bir mekan oluşturulmuştur. Bu mekan gerektiği zaman akslar doğrultusunda bölünerek kullanılmaktadır. Bu katın tamamı stüdyolar için ayrılmıştır. Terasa çıkan kapının solunda ıslak hacimler bulunmaktadır. Binaının son katı olan bu katta, manzaraya bakan bir teras ve amfi tasarlanmıştır (Resim 3.71.).

Resim 3.71. İkinci katta yer alan mekanlar

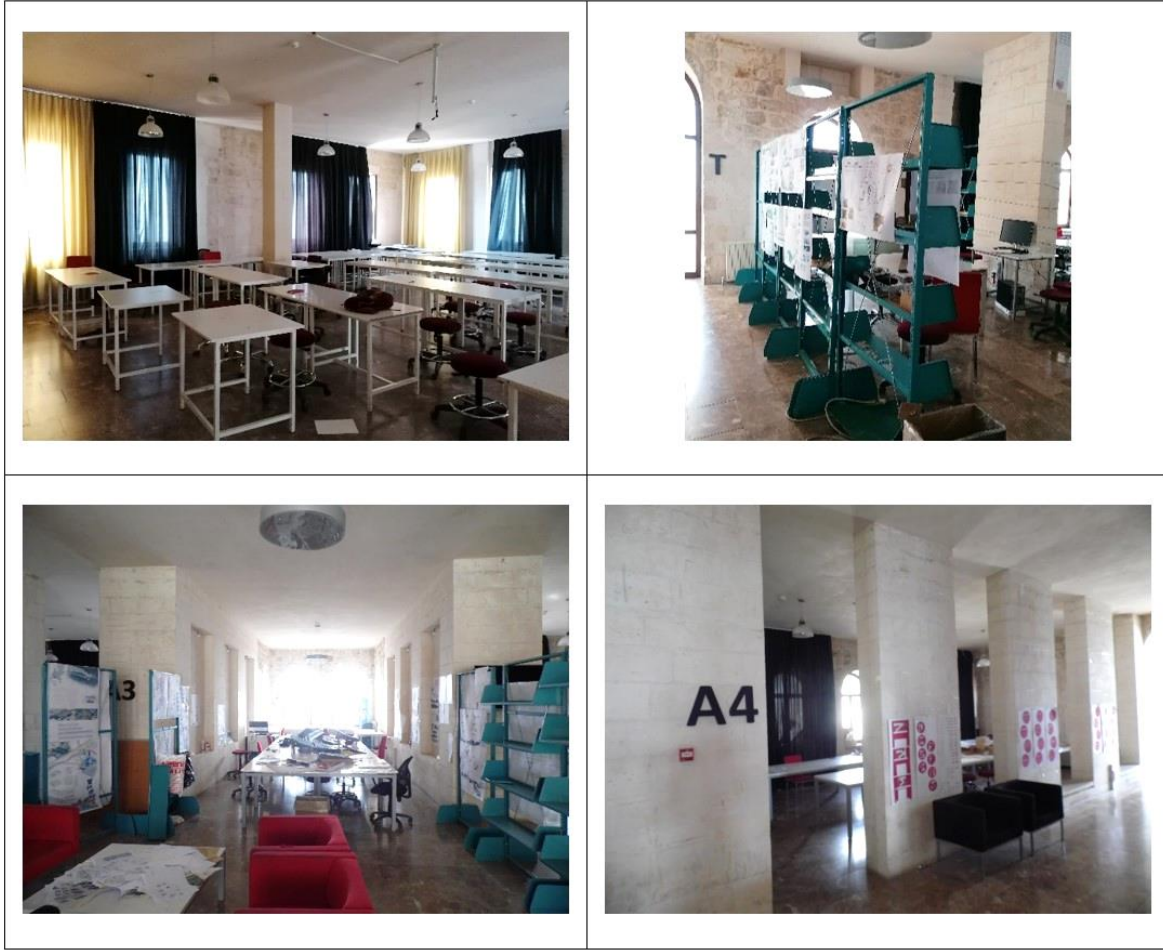
Mimari tasarım stüdyosu

Mimari tasarım stüdyolarının büyük bir kısmı bodrum katta ve ikinci katta bulunmaktadır. Bodrum katta bulunan stüdyo, hapishanenin ek mekanı olarak inşa edilen uzun ve ince bir dikdörtgenin içerisinde yer almaktadır. Bu stüdyo, birinci sınıf öğrencilerine ayrılmıştır ve öğrenciler birinci sınıfa ait dersleri bu stüdyoda işlemektedir. Uzun ve geniş bir mekan elde edilmiş olsa da taşıyıcıların arasında kalan kısımlar ders esnasında kullanılamamaktadır. Stüdyoda duvarlara zarar vermemek adına açılıp kapanabilen projeksiyon perdesi ile hareketli tahta kullanılmıştır (Resim 3.72.).

Resim 3.72. Bodrum katta yer alan stüdyo

Binanın ikinci katının tamamı stüdyolar için ayrılmıştır. İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıfların uygulama dersleri bu mekanda işlenmektedir. Koridorun da dahil edildiği mekanın tamamı, bölücü duvarları olmayan tek bir hacimden oluşsa da taşıyıcıların oluşturduğu akslar nedeniyle kendi içinde bölümlere ayrılmıştır. Her bir bölüm bir stüdyo dersi için kullanılmaktadır. Ayrıca stüdyoları birbirinden ayıran elemanlardan biri de hareketli sergi elemanlarıdır. Bir tarafında öğrencilerin projelerini sergiledikleri bu elemanların diğer tarafı ise raf olarak kullanılmaktadır (Resim 3.73.).

Resim 3.73. İkinci katta yer alan stüdyolar

Stüdyo olarak belirlenen mekanlar dışında binanın sirkülasyon alanları dahil olmak üzere çoğu alanı öğrenciler tarafından kullanılacak şekilde değerlendirilmiştir. Öğrenciler maket çalışmalarını avluda yapabilmekte veya koridorda ders işleyebilmektedir. Özellikle sirkülasyon alanlarının birden fazla işlevde kullanıldığı gözlemlenmiştir.

3.4.3. Strüktürel sistem

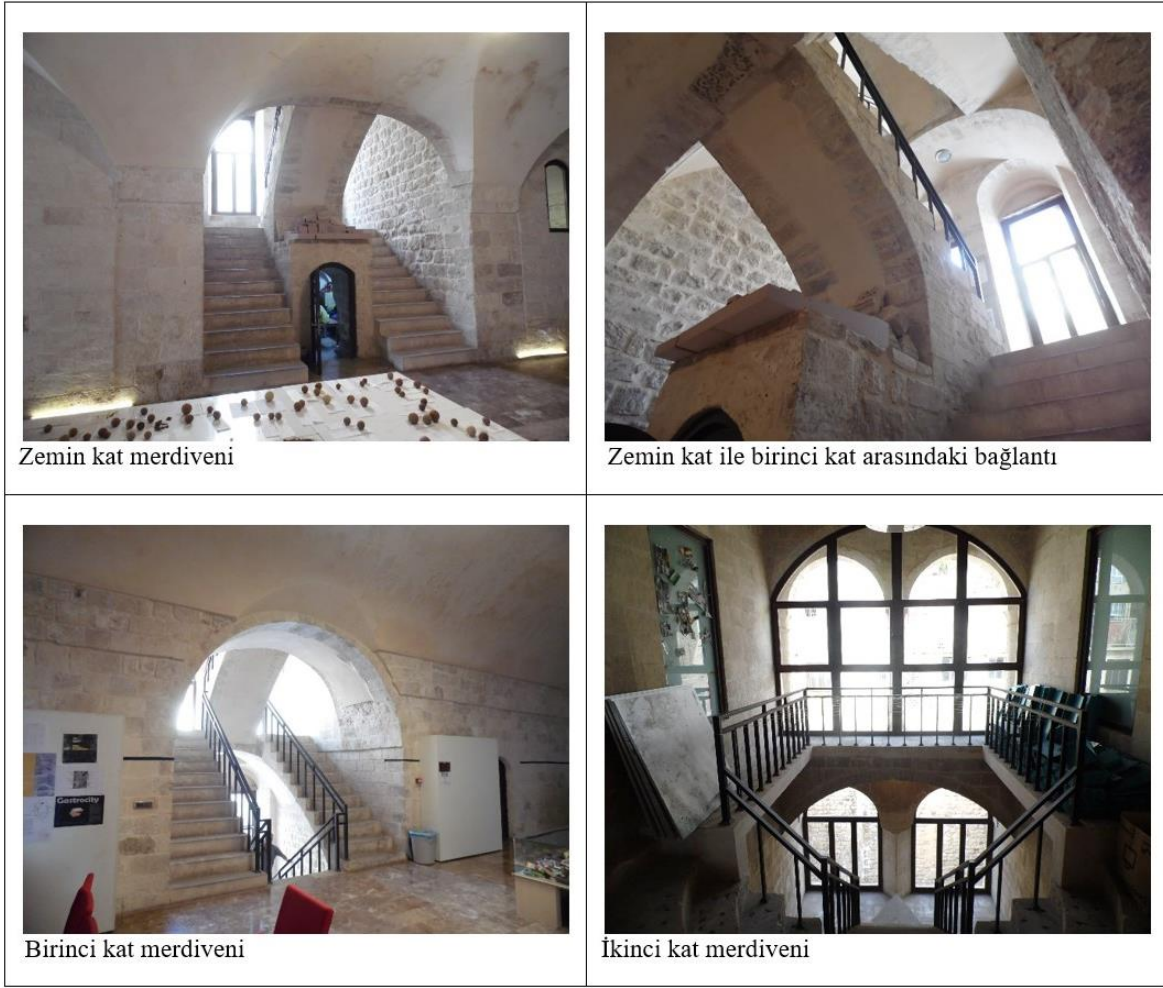
Hükümet konağı olarak inşa edilen binada yapım sistemi olarak yığma taş duvarlar kullanılmıştır. Binanın özgün halinden kalan duvarlarda taşlar şaşırtmalı olarak dizilirken, sonradan eklenen duvarlar ise net çizgiler oluşturacak şekilde örülmüştür. Binadaki betonarme taşıyıcılar, tuğla ve briketler ise binaya 20. yüzyılda yapılan müdahaleleri işaret etmektedir. 2011 yılında binanın mimarlık okuluna dönüştürülmesi için başlatılan restorasyon sürecinde sıvaların kaldırılması sonucunda bazı kapı ve pencere boşlukları

ortaya çıkmıştır. Boşlukların bazıları doldurulmuş, bazıları ise tamamen doldurulmayarak niş olarak kullanılmıştır (Resim 3.74.) (Düzenli ve Taşar, 2012).

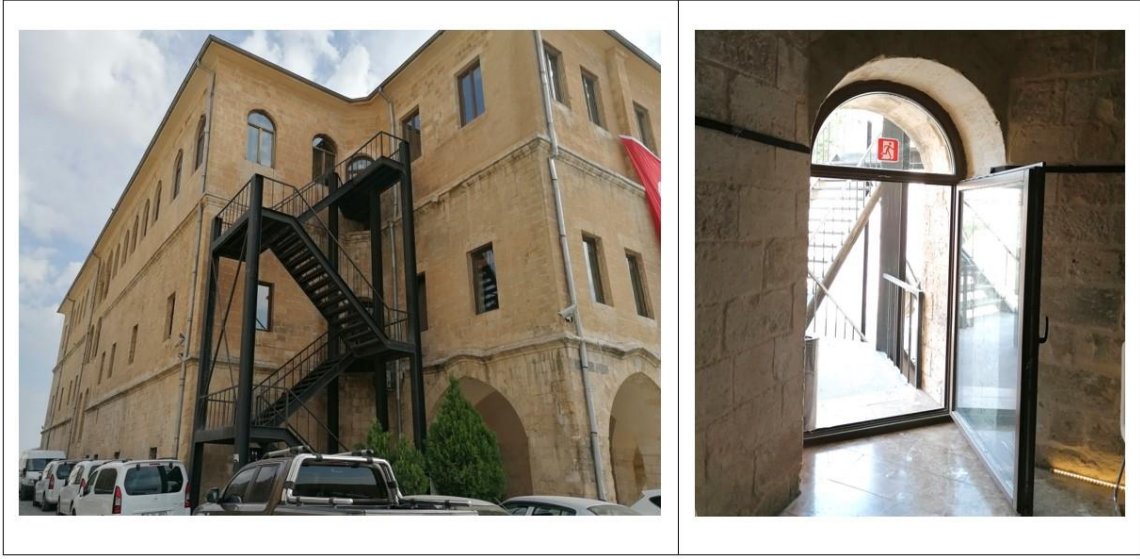
Resim 3.74. Yapı malzemesi ve duvardaki nişler

Yapının merdivenleri her katta farklılık göstermektedir. Merdivenler, zemin kattan başlayarak ikinci kata kadar ulaşım sağlamaktadır. Yapının bodrum katına bina içerisinden erişim yoktur. Zemin katta merdivenin altı temizlik odası olarak kullanılmaktadır (Resim 3.75.).

Resim 3.75. Yapının merdivenleri

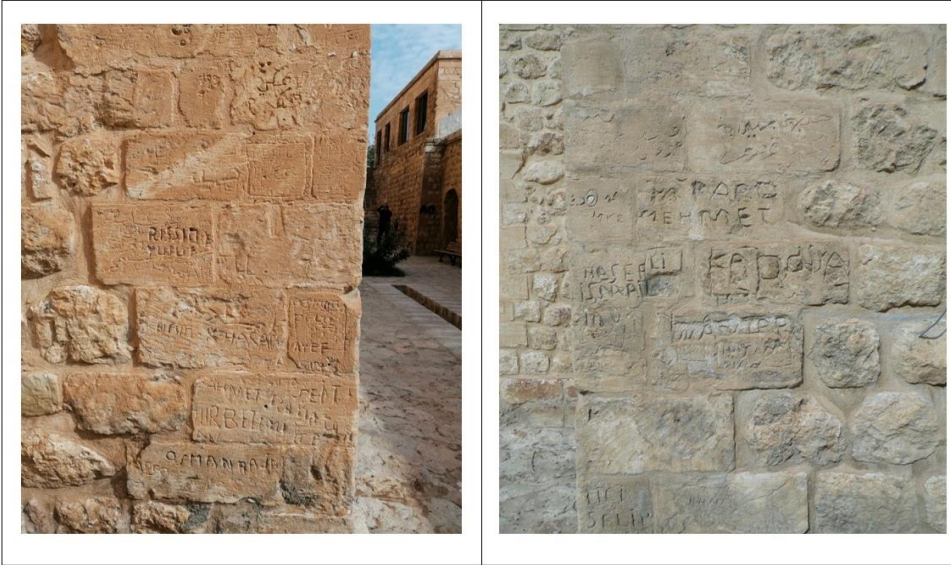
Binaya ilk işlevinden günümüzdeki işlevine kadar geçirdiği dönüşümde birçok ek mekan yapıldığı bilinmektedir. İkinci katın tamamı çeşitli zamanlarda parça parça binaya eklenmiştir. Ancak bina mimarlık fakültesi olarak işlevlendirilirken ikinci kat teras düzenlemesi ve ikinci kattaki mekanların bütünleştirilmesi haricinde iç mekanlarda büyük bir değişiklik yapılmamıştır. Yapının kuzeybatı köşesine yönetmelik gereğince bir yangın merdiveni eklenmiştir (Resim 3.76.).

Resim 3.76. Binaya eklenen yangın merdiveni ve iç mekandan erişimi

3.4.4. Cephe

Binanın mimarlık okuluna dönüşümü sırasında cephelerin mevcut hali korunmuştur. Eski işlevlerinin yaşanmışlıklarını bünyesinde barındıran yapının cephesinde sergilenen izlerden en önemlisi hapishaneden kalan duvarlardır. Binanın güneyindeki avluda yer alan duvarlara hapishanede kalan mahkumlar tarafından yazılar ve tarihler kazındığı görülmektedir (Resim 3.77.).

Resim 3.77. Mimarlık okulunun avlu duvarlarında hapishaneden kalan izler

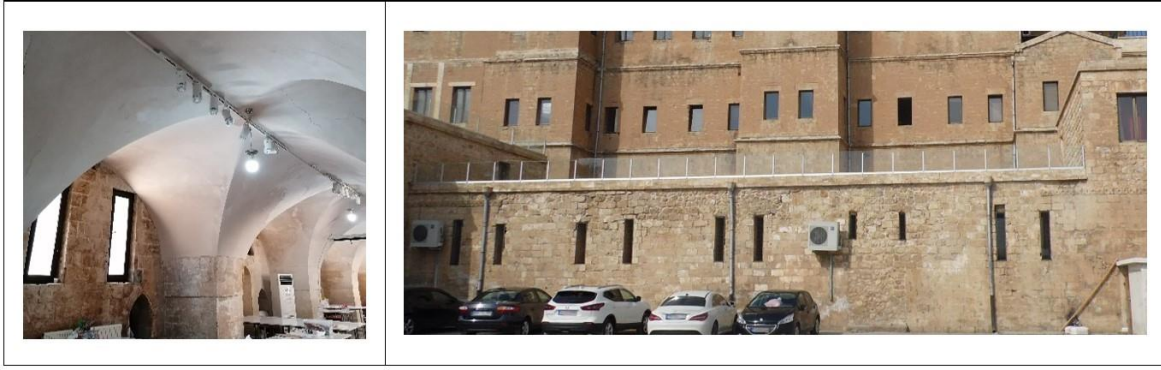
Binanın doğu ve batı cephesinde yer alan ve daha önceki dönemlerde kapatılan giriş revakları açılarak özgün halindeki görünümüne getirilmiştir. Yapının cephesine eklenen tek eleman olan yangın merdiveni, kuzey ve batı cephelerden görünmektedir. Binanın geçirdiği bakım ve onarımlar haricinde pencere doğramları ve camları değiştirilmiştir (Resim 3.78.).

Resim 3.78. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi cepheleri

3.4.5. Teknik altyapı

Binanın aydınlatılması ele alındığı zaman, hükümet konağının geniş pencereleri sayesinde mekanların doğal ışıktan faydalandığı gözlemlenmiştir. Özellikle ikinci katta bölücü duvarların olmaması sebebiyle mekan, tüm cephelerden ışık almaktadır. Ancak bodrum kattaki hapishaneden dönüştürülen stüdyo, küçük pencereleri nedeniyle doğal ışıktan yeterince faydalanamamaktadır (Resim 3.79.).

Resim 3.79. Bodrum kat stüdyo pencereleri

Yapının ısıtma ve soğutma sistemi incelendiği zaman hem kalorifer sisteminden hem de klimalardan faydalandığı görülmektedir. Hükümet konağı içerisinde kullanılan klimalar yapının cephesine zarar vermemiştir. Ancak hapishane binasının kuzey cephesinde klima soğutucularının varlığı gözlemlenmiştir (Resim 3.80.).

Resim 3.80. Bodrum kat cephesinde yer alan klima soğutucuları

Teknolojinin mimarlık okullarına etkileri düşünüldüğü zaman, Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde teknolojinin; bilgisayar atölyeleri, bilgisayarların bulunduğu ortak çalışma alanları ve hareketli projeksiyon perdeleri ile oluşturulan seminer salonları haricinde bir alanda kullanılmadığı gözlemlenmiştir.

3.5. Bölüm Değerlendirmesi

Bu bölümde ilk işlevi birbirinden farklı olan ama hepsi günümüzde mimarlık okulu olarak kullanılan üç farklı yapı ele alınmıştır. Binaların mimarlık okuluna dönüşüm süreçleri ve yeni işlevin yapıya etkileri incelenmiştir.

Konya Kız Öğretmen Okulu olarak inşa edilen ve Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi tarafından kullanılan bina, bir eğitim yapısından yine bir eğitim yapısına dönüştürülmüştür. Bu sebeple yapıdaki birçok mekan zaten eğitim işlevi için tasarlanmıştır. Özgün halinde derslik olan mekanlar yine aynı işlevi gören stüdyolara dönüştürülmüştür. İdareye ait ofisler ise akademik ve idari birimler tarafından kullanılmaktadır. Yatakhane olarak inşa edilen binada yer alan mekanların ölçeği, yine stüdyo ve ofisler için kullanıma elverişli olmuştur. Daha büyük bir değişime ihtiyaç duyan mekan spor salonudur. Spor salonu ikiye bölünerek özgün işlevinden çok farklı bir biçimde stüdyo olarak kullanılmıştır. Eski binanın geçirdiği değişimler ele alındığında, yapının döşemelerinin, çatısının, pencerelerinin değiştirildiği ve ek yapı inşa edildiği görülmektedir. Ancak bu büyük değişimlerden hiçbirisi yapının mimarlık okuluna dönüştürüldüğü süreçte olmamıştır. Bütün incelemeler doğrultusunda yapının geçirdiği dönüşümlerin çoğunun eski dönemlere ait olduğu ve yeni işlevin bina üzerinde çok büyük etkilerinin olmadığı gözlemlenmiştir.

Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası olarak inşa edilen ve günümüzde Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü olarak kullanılan yerleşkede birçok bina yer almaktadır. Binalar fakülteler olarak ayrılmamıştır ancak mimarlık okulunun ihtiyaç programları doğrultusunda ana mekanların yer aldığı iki bina olduğu gözlemlenmiştir. Bu binalardan ilki eski bir deponun üzerini örten ek binadır. Bu binada akademisyen odaları, idari birimler, derslikler ve kütüphane yer almaktadır. Ek bina ve eski deponun üzerinde yeni bir kat yapıldığı görülmektedir. Ayrıca yapıya merdiven ve asansör eklenmiştir. Taşıyıcı sistem güçlendirilmiş, çağdaş malzemeler kullanılmıştır. Mimarlık fakültesinin stüdyolarının yer aldığı bina ise eski ambardır. Bu yapının dış kabuğu korunarak içerisi yeniden kurgulanmıştır. Büyük bir alanın taşıyıcı problemi olmadan yeniden tasarlanması, esnek mekanların oluşumuna imkan sağlamıştır. Kullanılan tüm malzemeler ve yapı elemanları takılıp-sökülebilir sistem ile uygulanmıştır. Dış kabuğun içerisinde iki katlı bir yapı oluşturulmuştur. Birbirine paralel iki sirkülasyon aksının arasında mekanlar kurgulanmıştır. Eğitim prensibi olarak dikey eğitim anlayışının benimsenmesi, mimari tasarım stüdyolarının

biçimlenişini de etkilemiştir. Alt ve üst sınıfların bir arada ders işlediği stüdyolarda asma katlar aracılığı ile mekanlar düşeyde ayrılmıştır. Binanın dış kabuğu haricindeki tüm mekanların yeniden tasarlanması sebebiyle yeni işlevin; yapının cephesinde, strüktürel sisteminde, mekan oluşumunda ve teknik altyapısında önemli etkileri olmuştur.

Mardin Hükümet Konağı olarak inşa edilen ve günümüzde Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak kullanılan binanın ilk işlevinin detayları net olarak bilinmemektedir. Ancak genel olarak hükümet binalarının işlevleri incelendiği zaman birçok idari birimin yer aldığı söylenebilir. Bina yığma yapım tekniği ile yapılmıştır. Zaman içerisinde birçok mekan eklenen yapının özgün halinde zemin kat ve birinci kat olarak inşa edildiği bilinmektedir. Zamanla parçalar halinde ikinci kat eklenmiştir. Yapı mimarlık okuluna dönüştürülürken, ikinci kattaki bölücü duvarlar kaldırılarak bütün kat stüdyo olarak kullanılmıştır. Yeni işlevin mekansal kurguya en büyük etkilerinden biri budur. Cephedeki en önemli müdahalelerden biri ise yönetmelik dolayısıyla yapıya eklenen yangın merdivenidir. Güneyde yer alan ve avlu ile bağlanan eski hapishane binası stüdyo olarak işlevlendirilmiştir. Avludaki duvarlarda eski işleve dair izlerin kaldığı gözlemlenmektedir. Sirkülasyon alanları birden fazla işlev ile kullanılmaktadır. Koridorlarda öğrenci çalışmaları sergilenmekte, ortak çalışma alanları yer almaktadır. Ayrıca hareketli projeksiyon perdesi ile ihtiyaç duyulduğu zaman birinci kat koridoru seminer salonu olarak kullanılmaktadır. Bodrum kata erişim sağlayan avlu ise öğrenciler tarafından uygulamalı derslerde kullanılmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çağın gerektirdiği sosyal, kültürel ve teknolojik değişimler, birçok alanda olduğu gibi binalar ve ihtiyaç duyulan mekanlar üzerinde de etkisini göstermektedir. Binalar, çağın gerektirdiği mekanlara ve donanımlara adapte olmakta ya da tamamen işlev değiştirmektedir.

Yeni gereksinimler için mevcut binaları kullanmak birçok açıdan fayda sağlamaktadır. Var olan binaları yıkip yerine yenilerini yapmakla kıyaslandığı zaman yeniden kullanım; daha hesaplı ve daha az kaynak tüketen bir seçenektir. Bu yönüyle ekonomik ve çevresel açılardan fayda sağlayan yeniden kullanım, toplumsal hafızada yer edinmiş, kent dokusunun birer parçası olan binaların korunması ve yıkılmaktan kurtarılması açısından da fayda sağlamaktadır.

Her ne kadar yeniden kullanım seçeneği birçok açıdan fayda sağlasa da bir binanın her işlev için uygun olması mümkün değildir. Binanın yapı türünün, strüktürel sisteminin ve sağladığı mekansal olanakların, yeni işlevin ihtiyaçlarına cevap verebilir nitelikte olması gerekmektedir.

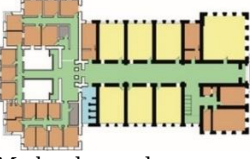
Yeniden kullanımın binaya etkilerinin incelendiği bu çalışmada, mimarlık okulu olarak yeniden işlevlendirilen üç farklı yapı türü ele alınmıştır. Binalar incelenirken, literatür araştırmaları neticesinde bir analiz yöntemi oluşturulmuştur. Analiz yönteminde yeniden kullanımın binaya etkileri olarak ele alınan; mekansal kurguya, strüktürel sisteme, cepheye ve teknik altyapıya etkiler ile mimarlık okulunun mekansal gereksinimleri bir araya getirilmiştir. Mimarlık okulunun mekansal ihtiyaçlarını oluşturan; akademik ve idari ofisler, stüdyolar, ortak kullanım mekanları ve sirkülasyon alanları mekansal kurgunun içerisinde ele alınmıştır. Ayrıca binaların tarihçesi, yapı kimliği ve konumu ile ilgili bilgi verilmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen binalar, yapı türüne göre değil aynı işlevi sürdürme niteliğine göre belirlenmiştir. Mimarlık okulu olarak kullanılan üç binadan ikisi tarihi yığma yapı, diğeri ise yeniden işlevlendirilen bir endüstri yapısıdır. Tarihi yığma yapılara belli ölçüde müdahale edilebilmesi, binaların eski mekanları kullanma zorunluluğuna neden

olurken, endüstri yapısı örneğinde ise strüktürel sistemin sağladığı imkan neticesinde daha esnek mekanlar oluşturulduğu gözlemlenmiştir. İncelen üç binada da işlevin yapıya etkileri ve mekansal gereksinimlere bulunan çözümler farklı düzeylerdedir. Ancak her üç yapıda da mevcut bina ölçeğinin, ihtiyaç programının gereksinimlerini karşılayamaması nedeniyle ek binalardan faydalandığı gözlemlenmektedir.

Binaların özgün işlevlerine dair izler üç yapıda da farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Mimarlık okulunun ihtiyaç duyduğu mekanlar ele alındığında, stüdyo kullanımı her yapıda farklı biçimde kurgulansa da sergi mekanı için üç binada da sirkülasyon alanlarından faydalanılmıştır (Çizelge 4.1.).

Çizelge 4.1. Mimarlık okullarının analizi

		Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Genel Bilgiler	Yapım yılı	1924	1935	1874
	Yeri	Konya	Kayseri	Mardin
	İlk işlevi	Konya Kız Öğretmen Okulu	Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası	Mardin Hükümet Konağı
	Mimarlık okulu olarak kullanım yılı	2017	2012	2011
Konum	Konum	 Kent merkezi	 Kent merkezi	 Kent merkezi
Mekansal Kurgu	Sirkülasyon alanları	 Merkezde yer alan uzun koridor ve bu koridora açılan mekanlar	 Sirkülasyon alanının ortasına yerleştirilmiş mekanlar	 Binanın içinde uzun koridora açılan mekanlar ve dışarıda avlu ile ilişkili hacimler
	Stüdyoya dönüştürülen mekanlar	Spor salonu, yatakhane	Ambar	Hapishane
	Sergi için kullanılan mekanlar	Koridor	Koridor, İç duvarlar	Koridor, avlu
	Ara kat ilavesi	Yok	Var	Yok
	Mekanlar arası geçit	Var (batı cephesindeki ek bina ile eski bina arasında)	Var (eski depo ile yeni ek bina arasında)	Yok
	Mekanların birleştirilmesi	Yok	Var	Var
	Ek bina	Var	Var (asansör ve merdiven)	Var (yangın merdiveni)
	Esnek mekan kurgusu	Yok (mevcut mekanlar kullanılmış)	Var (dış kabuk korunarak iç mekanda yeni bir tasarım kurgulanmış)	Kısmen (yalnızca ikinci katta, taşıyıcı duvarlar haricindeki bölücü elemanlar kaldırılarak planda değişiklik yapılmıştır.)

Çizelge 4.1. (devamı) Mimarlık okullarının analizi

		Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Strüktürel Sistem	Yapı türü	Tarihi Yığma Yapı	Endüstri Yapısı	Tarihi Yığma Yapı
	Strüktürel sistem	Yığma yapı	Betonarme taşıyıcılara ek olarak yapılan çelik taşıyıcılar ve çelik çatı örtüsü	Yığma yapı
	Eklenen kat	Yok	Var	Var
	Eklenen düşey sirkülasyon	Yok	Var	Yok
	Taşıyıcı güçlendirmesi	Var	Var	Var
	Özgün yapı malzemesi	Taş, tuğla, ahşap	Taş, tuğla	Taş
Cephe	Cephe			
	Yeni işlevin cepheye etkisi	Yok	Var	Var
Teknik Altyapı	Tesisat sisteminin binaya etkileri	Cepheye etki (klima soğutucularının cephede yer alması)	İç mekana etki (tesisat sisteminin tavanda açık biçimde yer alması)	Kısmen cepheye etki (klima soğutucularının ek bina cephesinde yer alması)

Konya Kız Öğretmen Okulu'nun bir eğitim yapısı olması nedeniyle ilk işlevinde derslik olan mekanlar benzer şekilde stüdyo olarak kullanılmıştır. Büyük stüdyo ihtiyacı ise ek bina ile giderilmiştir. Abdullah Gül Üniversitesi'nde, endüstri yapısının iç mekanının boş olması, ihtiyaç duyulan mekanların oluşturulmasına imkan sağlamıştır. Mardin Artuklu Üniversitesi'nde ise hükümet konağının mevcut hacimleri, stüdyo düzeni için yetersiz kalmıştır. Ancak ikinci katta bölücülerin kaldırılması neticesinde oluşturulan hacim ve ek bina stüdyolar için kullanılmıştır. Bu incelemeler sonucunda, binaların ilk işlevlerinin birbirinden farklı olmasının binaların mekan organizasyonunda farklı çözümler ortaya çıkardığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mimarlık öğrencilerinin kent ile kurduğu ilişkinin önemini vurgulayan bu çalışmada, kent merkezi dışında yer alan birçok mimarlık okulunun, kent içerisindeki yapıları yeniden işlevlendirme yöntemiyle kullanabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Geleceğin mimarları olarak mekan tasarlayacak öğrencilerin, yeniden işlevlendirilen binalarda eğitim görmeleri, eskiyi koruma ve yaşatma bilincini deneyimleyerek öğrenmelerini sağlayacaktır.

Bu çalışma kapsamında incelenen üç farklı yapı, kent içerisinde yer alan; sosyal, kültürel ve tarihi açıdan önemli binaların, mimarlık okulu olarak kullanılabileceğini gösterir niteliktedir. Çalışma neticesinde mimarlık eğitiminin gerektirdiği mekansal ihtiyaçlara, eski yapıların yeniden işlevlendirilmesi ile çözüm bulunabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- Altınoluk, Ü. (1998). *Binaların Yeniden Kullanımı*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 9, 19-22.
- Altınoluk, Ü., Yenice, T. K. (2019). New Uses for Old Buildings: The case of 'Soğukçeşme Street, İstanbul, Turkey. *Iconarp International J. of Architecture and Planning*, 314-329.
- Asiliskender, B. (2002). *Cumhuriyet'in ilk yıllarında mimaride "modern" kimlik arayışı; Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 61-72.
- Asiliskender, B. (2013). From Industrial Site to University Campus. Sümerbank Kayseri Textile Factory. *DOCOMOMO Journal*, 49(2), 86-89.
- Asiliskender, B., ve Yoney, N. B. (2015). The Technology of an Early Reinforced Concrete Structure in Turkey: The Great Storehouse of the Kayseri Sümerbank Textile Factory. *Heritage And Technology Mind Knowledge Experience*, (June), 266-274.
- Asiliskender, B., ve Yoney, N. B. (2017). Fabrikadan Üniversite Kampüsüne: AGÜ Sümer Kampüsü. *Mimarlık Almanacağı 2016*, (Nisan), 1-7.
- Atay, G. (2015). *Mimari Tasarım Stüdyolarının Fiziksel Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, 22-24.
- Başa, B. A. (2007). *Yapıların Otel Olarak Yeniden Kullanım Bağlamında Mekansal Dönüşümlerinin Kavramsal ve Kuramsal Analizi*. Sanatta Yeterlilik Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1-5.
- Burden, E. E. (2004). *Illustrated Dictionary of Architecture*. McGraw Hill Professional.
- C.O.Australia. (2004). *Adaptive Reuse: Preserving Our Past, Building Our Future*. Avustralya, 3-5.
- Cabadak, D. (2016). *İstanbul'daki Mimarlık Okullarının Sosyal Etkileşim Mekanlarındaki Arayüzlerde İnsan Davranışı Mekan İlişkisinin Semantik ve Sentaktik Olarak İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 81-96.
- Çelebioğlu, B. (2018). *Fotoğrafik İmge ve Fotoğraflar Üzerinden Mardin Okuması*. Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mardin, 94.
- Çıpan, İ. (1998). *Konya Kız Öğretmen Okulu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 19-23.

- Douglas, J. (2006). *Building Adaptation* (2nd ed.). İngiltere: Elsevier, 15, 96-98, 122-124, 146.
- Durur, G. G. (2018). *Kent İçinde Konumlanan Mimarlık Fakültelerinin Fiziksel ve Performans Bileşenleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 10, 72.
- Düzenli, H. I., Taşar, E. S. (2012). Mardin’de Tarih, Bina ve Mimarlık Katmanları: 19. Yüzyıl Hükümet Konağı’ndan 21. Yüzyıl Mimarlık Fakültesi’ne Dönüşümün Hikayesi. *Arredamento Mimarlık*, 254 (Şubat 2012), 64–78.
- Eldek, H. (2007). *Value Assesment for Defining the Conservation Principles for Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası*. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 21.
- Erçevik, B., ve Önal, F. (2011). Üniversite Kampüs Sistemlerinde Sosyal Mekan Kullanımları. *Megaron Journal*, 6(3), 151–161.
- Erdoğan, B. Y., Sahil, S., Çınar, K. (2019). Mimarlık Okulu Olarak Yeniden Kullanım: Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Örneği. *Uluslararası Ankara Bilimsel Araştırmalar Kongresi*, 328–339.
- Erzen, J. N. (1976). Eğitimin Estetik Süreç Olarak Yorumu ve Mimarlık Eğitimi. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 2(2), 175–186.
- Fırat, N. (1996). *1900-1930 Yılları Arasında Konya’da Türk Mimarisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 110-121.
- Gorse, C., Highfield, D. (2009). *Refurbishment and Upgrading of Buildings* (2nd ed.). Spon Press, 9-10, 18.
- İnternet:URL-1: Florida Uluslararası Üniversitesi Robotik ve Dijital Üretim Laboratuvarı. URL: <http://archive.today/2019.12.28-192114/https://carta.fiu.edu/architecture/>, Son Erişim Tarihi: 28.12.2019
- İnternet:URL-2: Waterloo Mimarlık Okulu. URL: <http://archive.today/2019.12.22-001629/https://uwaterloo.ca/architecture/tours-and-directions/waterloo-architecture-building-gallery>, Son Erişim Tarihi: 22.12.2019
- İnternet:URL-3: Google Earth. URL: <https://www.google.com/maps>, Son Erişim Tarihi: 20.10.2019
- İnternet:URL-4: Waterloo Mimarlık Okulu Archdaily. URL: <http://archive.today/2019.12.22-002249/https://www.archdaily.com/43771/waterloo-school-of-architecture-levitt-goodman-architects>, Son Erişim Tarihi: 22.12.2019
- İnternet:URL-5: Waterloo Mimarlık Okulu Dijital Üretim Laboratuvarı. URL: <http://archive.today/2019.12.22-010702/https://uwaterloo.ca/architecture/resources-services/fabrication-labs>, Son Erişim Tarihi: 22.12.2019

- İnternet:URL-6: Venedik Mimarlık Okulu. URL: <http://archive.today/2019.12.22-140619/http://www.iuav.it/Ateneo1/Sedi/Sedi-venez/cotonifici/>, Son Erişim Tarihi: 22.12.2019
- İnternet:URL-7: Venedik Mimarlık Okulu. URL: <http://archive.today/2019.12.22-143126/http://www.iuav.it/Ateneo1/Sedi/Sedi-venez/cotonifici/le-ali-di-/index.htm>, Son Erişim Tarihi: 22.12.2019
- İnternet:URL-8: Konya Kent Rehberi. URL: <https://kentrehberi.konya.bel.tr/#/rehber/>, Son Erişim Tarihi: 02.10.2019
- İnternet:URL-9: Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Batı Görünüşü. URL: <http://archive.today/2019.12.10-141158/http://ktun.edu.tr/Content/images/Tarihce/MST2.jpg>, Son Erişim Tarihi: 10.12.2019
- İnternet:URL-10: Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Doğu Görünüşü. URL: <http://archive.today/2019.12.10-141105/http://ktun.edu.tr/Content/images/Tarihce/MST1.jpg>, Son Erişim Tarihi: 10.12.2019
- İnternet:URL-11: Kız Öğretmen Okulunun Geçirdiği Yangın. URL: https://www.youtube.com/watch?v=c0rpQ_O9XNI Son Erişim Tarihi: 10.12.2019
- İnternet:URL-12: Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü. URL: <http://archive.li/2019.12.11-121356/http://emrearolat.com/wp-content/uploads/2019/06/AGU-22-1310x737.jpg>, Son Erişim Tarihi: 11.12.2019
- İnternet:URL-13: Abdullah Gül Üniversitesi Elektrik Santrali. URL: <http://archive.today/2019.12.12-213233/http://emrearolat.com/project/abdullah-gul-presidential-museum-and-library/>, Son Erişim Tarihi: 12.12.2019
- İnternet:URL-14: Abdullah Gül Üniversitesi İdare ve Derslik Binası Kat Planları. URL: <http://archive.today/2019.12.13-011347/http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=410&RecID=4222>, Son Erişim Tarihi: 13.12.2019
- İnternet:URL-15: Abdullah Gül Üniversitesi Büyük Ambar Binası. URL: [http://www.agu.edu.tr/userfiles//AGÜ_2018_4.dönem yatırım raporu.pdf](http://www.agu.edu.tr/userfiles//AGÜ_2018_4.dönem%20yatırım%20raporu.pdf), Son Erişim Tarihi: 13.12.2019
- İslamoğlu, Ö. (2014). *Okullarda Esneklik Stratejilerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Yöntem Önerisi*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 111.
- Kocabıyık, Y. (2014). *Yeniden İşlevlendirme Kavramı ve Bu Kapsamda İTÜ Taşkışla Binasının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 50-58.

- Langston, C., Wong, F. K. W., Hui, E. C. M., Shen, L. Y. (2008). Strategic assessment of building adaptive reuse opportunities in Hong Kong. *Building and Environment*, 43(10), 1709–1718.
- Nartkaya, E. (2016). *Eğitim Yapısı Olarak Yeniden İşlevlendirilen Endüstri Yapılarında Mekan Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Karabük, 77-95.
- Öter, A. H. (1996). *Kullanımdışı Kalmış Binaların Dönüştürülmesi Sorununa İlişkin Bir Deneme*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 13.
- Rzazade, D. (2018). *Teknolojik Yeniliklerin Mimarlık Eğitimindeki Mekânsal Gereksinimlere Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa, 13-30.
- Saka, A. E. (2018). *Mimarlığı Deneyimlemenin Arayüzü Olarak Mimarlık Okulları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 19-20.
- Selçuk, M. (2006). *Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekansal Kurgunun Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 23, 30-31, 33, 36-37.
- Sözen, M., Dülgerler, O. N. (1978). Mimar Muzaffer'in Konya Öğretmen Lisesi. *O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 4(1), 117-124.
- Tetik, A. D. (2013). *Üniversite Kampüsleri Tasarım Kriterlerinin Türkiye'de 2006 Sonrası Yeni Kurulan Devlet Üniversitelerinde İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 31.
- Timur, B. E. (2015). *Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası Bakım ve Onarım Atölyesi Restorasyon Projesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 22.
- Üzülmez, H. (2007). *Geçmişten Günümüze Konya Fotoğraf Albümü*. Konya: Konya Ticaret Odası Kültür ve Eğitim Yayınları.
- Wilkinson, S. J., Remoy, H., Langston, C. (2014). Sustainable Building Adaptation: Innovations in Decision-making. *Innovations in the Built Environment*, 170-171, 194.
- Yaldız, E. (2003). *Konya'daki Medrese Yapılarının Yeniden Kullanım Koşullarına Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 37-39.
- Yıldırım, D. (1999). *Anıtsal Binalardaki İşlev Değişikliklerinden Doğacak Müdahalelerin Yapısal-Çevresel Olarak İncelenmesi ve Ayazağa Kasırları Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 35, 72, 80, 85-90.

EKLER

EK-1. Literatür özeti

KONU	YAZAR	ÇALIŞMA ADI	TEZ ÇALIŞMASINA KATKISI
Yeniden Kullanım	(Altınoluk, 1998)	Binaların Yeniden Kullanımı	Binalar fiziksel olarak varlıklarını sürdürmeleri de işlevsel açıdan eskimektedir. Bu durumda yeniden işlevlendirilmeye ihtiyacı duyulmaktadır.
	(Burden, 2004)	Illustrated Dictionary of Architecture	Yeniden kullanımın tanımlanması, sözlük anlamı
	(C.O.Australia, 2004)	Adaptive Reuse: Preserving Our Past, Building Our Future	Yeniden kullanım, binaların geri dönüşüm projesidir.
	(Douglas, 2006)	Building Adaptation (2nd ed.)	Yeniden kullanım, binaları eskime ve yıkılma tehdidinden kurtarmaktadır.
	(Baş, 2007)	Yapıların Otel Olarak Yeniden Kullanım Bağlamında Mekansal Dönüşümlerinin Kavramsal ve Kuramsal Analizi	Yeniden kullanım, mekansal dönüşüm ile ifade bulunmaktadır.
	(Altınoluk & Karadayı Yenice, 2019)	New Uses for Old Buildings: The case of 'Söğükçeşme Street, İstanbul, Turkey	Yapılar eski işlevlerini kaybettikleri zaman, işlevin kısmen veya tamamen değiştirilmesi gerekmektedir.
Toplumsal Nedenler	(Öter, 1996)	Kullanımdışı Kalmış Binaların Dönüştürülmesi Sorununa İlişkin Bir Deneme	Binaların taşıdıkları değerler, onları birer görsel eğitim aracı haline getirmektedir.
	(Altınoluk, 1998)	Binaların Yeniden Kullanımı	Binalar, gelecek nesillere aktarılabilecek toplumsal mirastır.
	(C.O.Australia, 2004)	Adaptive Reuse: Preserving Our Past, Building Our Future	Tarihi ve kültürel değeri olan binaların yeniden kullanım yolu ile topluma kazandırılması, toplum tarafından onay görmektedir.
	(Langston, Wong, Hui, & Shen, 2008)	Strategic assessment of building adaptive reuse opportunities in Hong Kong	Eski yapıları korumak, "yerin ruhu" da korunmasını sağlar.
	(Wilkinson, Remoy, & Langston, 2014)	Sustainable Building Adaptation: Innovations in Decision-making	Eski binaların hepsi kültürel açıdan değerli değildir. Bu tür binaların ayrıştırılması gerekmektedir.
	(Langston, Wong, Hui, & Shen, 2008)	Strategic assessment of building adaptive reuse opportunities in Hong Kong	Binaların yeniden kullanımını, hammadde ve enerji tasarrufu sağlamaktadır.
Çevresel Nedenler	(Altınoluk, 1998)	Binaların Yeniden Kullanımı	Yeni bina yapmak için enerji yoğun bir çaba gerekirken, yeniden kullanım için emek yoğun bir çaba gerekmektedir.
	(Selçuk, 2006)	Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekansal Kurgunun Değerlendirilmesi	Yeni bina inşa etmek fazla enerji gerektirmektedir. Yeniden kullanımda ise mükemmel zıyade el işçiliği önemlidir.
	(Douglas, 2006)	Building Adaptation (2nd ed.)	Yeniden kullanım, yıkım sürecinin maliyetini ve vereceği hasarı da ortadan kaldırmaktadır.
	(Gorse & Highfield, 2009)	Refurbishment and Upgrading of Buildings (2nd ed.)	Yeniden kullanım ile süreden ve maliyetten tasarruf edilmektedir. Ancak bazı durumlarda yeniden kullanımın maliyeti yüksek olmaktadır. Bu analizin iyi yapılması gerekmektedir.
Teknolojik Nedenler	(Wilkinson, Remoy, & Langston, 2014)	Sustainable Building Adaptation: Innovations in Decision-making	Teknoloji yapıları, iletişim, güvenlik, donanım, yönetim sistemleri gibi birçok alanda etkilemektedir.

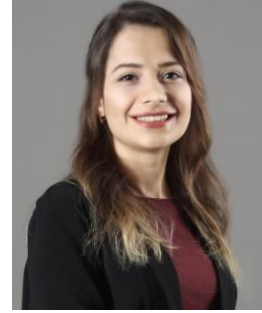
EK-1. (Devamı) Literatür özeti

KONU	YAZAR	ÇALIŞMA ADI	TEZ ÇALIŞMASINA KATKISI
Yeniden Kullanım Örneği Olarak Mimarlık Okulları	(Saka, 2018)	Mimarlığı Deneyimlemenin Arayüzü Olarak Mimarlık Okulları	Mimarlık eğitiminde öğrencinin bulunduğu ortam önemlidir. Öğrenci, yaşadığı kentten eğitim gördüğü okula kadar bulunduğu ortandan etkilenmektedir.
	(Erzen, 1976)	Eğitimin Estetik Süreç Olarak Yorumu ve Mimarlık Eğitimi	Mimarlık eğitimi, öğrencinin birçok duyusunu bir arada kullanması gereken bir çalışma disiplini.
	(Erçevik & Onal, 2011)	Üniversite Kampüs Sistemlerinde Sosyal Mekan Kullanımları	Üniversiteler kentteki konumlarına göre; kent içi üniversiteler ve kampüsler olarak ikiye ayrılmaktadır.
	(Durur, 2018)	Kent İçinde Konumlanan Mimarlık Fakültelerinin Fiziksel ve Performans Bileşenleri Açısından İncelenmesi	Mimarlık eğitiminin uygulama alanı kenttir. Bu nedenler öğrenciler kenti deneyimleyerek öğrenmektedir.
	(Altınoluk, 1998)	Binaların Yeniden Kullanımı	Yapının mekânsal oluşumu, yeni işlevi için en önemli unsurdur.
Mekânsal Kurgu	(Yaldız, 2003)	Konya'daki Medrese Yapılarının Yeniden Kullanım Koşullarına Göre Değerlendirilmesi	Yeni işlevin mekânsal kurguya etkileri; ara kat ilavesi, mekânlar arası geçit, mekânların birleştirilmesi ve ek bina olarak sınıflandırılmaktadır.
	(Selçuk, 2006)	Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekânsal Kurgunun Değerlendirilmesi	Mekânsal kurgunun yeni işlev ile uyumu, binanın en az değişim ile yeni işleve adaptasyonunu sağlamaktadır.
	(İslamoğlu, 2014)	Okullarda Esneklik Stratejilerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Yöntem Önerisi	Eğitim yapıları, nüfus artışları ve çağın gerekliliklerinden etkilendikleri için esnek mekânlar olarak tasarlanmalıdır.
	(Atay, 2015)	Mimarî Tasarım Stüdyolarının Fiziksel Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi	Tasarım stüdyolarında gerçekleştirilen faaliyetler; tasarım süreci, tasarım fikirleri hakkındaki eleştiriler ve sunumlardır.
	(Cabadak, 2016)	İstanbul'daki Mimarlık Okullarının Sosyal Etkileşim Mekânlarındaki Arayüzlerde İnsan Davranışı Mekân İlişkisinin Semantik ve Sentaktik Olarak İncelenmesi	Mimarlık fakültelerinin esnek bir eğitim sistemi vardır. Öğrenciler okulu ders dışında da kullanmaktadır.
Strüktürel Sistem	(Yaldız, 2003)	Konya'daki Medrese Yapılarının Yeniden Kullanım Koşullarına Göre Değerlendirilmesi	Yeni işlevin etkileri strüktürel sisteme de yansımaktadır. Bina yeniden işlevlendirilirken özgün yapı sistemi ve özgün yapı malzemesi korunmalıdır.
	(Selçuk, 2006)	Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekânsal Kurgunun Değerlendirilmesi	Yeniden işlevlendirme sırasında yapıya; strüktürü iyileştirme, yönetmeliklere uygun eklemler yapma, düşey sirkülasyon ve kat ekleme gibi müdahalelerde bulunulmaktadır.
Çephe	(Yıldırım, 1999)	Anıtsal Binalardaki İşlev Değişikliklerinden Doğacak Müdahalelerin Yapısal-Çevresel Olarak İncelenmesi ve Ayazığa Kasırları Örneği	Binada yapılan değişimlerdeki temel prensip, cepheyi korumak olmalıdır.
	(Douglas, 2006)	Building Adaptation (2nd ed.)	Yapıların cephesinin korunması, sokak dokusunun korunmasını sağlamaktadır.
	(Selçuk, 2006)	Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekânsal Kurgunun Değerlendirilmesi	Yeniden işlevlendirme sürecinde mekânsal kurguda yapılan değişiklikler, cepheye yansıtılabilmektedir.
Teknik Altyapı	(Yıldırım, 1999)	Anıtsal Binalardaki İşlev Değişikliklerinden Doğacak Müdahalelerin Yapısal-Çevresel Olarak İncelenmesi ve Ayazığa Kasırları Örneği	Binaın özgün halinde olmayan birçok teknik eleman, çağın konfor koşulları gereğince binaya sonradan entegre edilebilmektedir. Bu süreçte yapının; cephesine, mekânsal kurgusuna ve estetiğine zarar verilmemelidir.
	(Rzazade, 2018)	Teknolojik Yeniliklerin Mimarlık Eğitimindeki Mekânsal Gereksinimlere Etkisi Üzerine Bir Araştırma	Mimarlık okulları, teknolojinin gerektirdiği bazı sistemlere ve mekânlara ihtiyaç duymaktadır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : YILMAZ ERDOĞAN, Büşra
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 09.11.1993, Adana
 Medeni hali : Evli
 Faks : -
 Telefon : 0 (554) 399 22 93
 e-mail : busrayilmazerdogan@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık	Devam ediyor
Lisans	Selçuk Üniversitesi / Mimarlık	2016
Lise	Konya Dolapoğlu Anadolu Lisesi	2011

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2018-Halen	KTO Karatay Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

Erdoğan, B.Y., Sahil, S., Çınar, K., (2019, 4-6 Ekim). *Mimarlık Okulu Olarak Yeniden Kullanım: Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Örneği*, Uluslararası Ankara Bilimsel Araştırmalar Kongresi, Ankara

Hobiler

Yüzme, Voleybol, Suluboya Resim

GAZİ GELECEKTİR..